

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו"ף לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת פינחס תשפ"א

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
 Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
 181 Huschke Road
 Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
 Heichal Hakodesh
 Boro Park
 1011 41 Street
 Brooklyn NY 11219
 1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
 Heichal Hakodesh
 Williamsburg
 27 Skillman Street
 Brooklyn NY 11205
 1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
 Heichal Hakodesh
 Kiryas Joel
 8 Premishlan Way.
 Monroe NY 10950
 1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
 Heichal Hakodesh
 Kiryas Joel
 8 Hayes Ct.
 Monroe NY 10950
 1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
 Heichal Hakodesh
 Monsey
 32 Dolson Road
 Monsey NY 10952
 1-347-733-7551

היכל הקודש ברסלב בלומוינג גראוו
 Heichal Hakodesh
 Blooming Grove
 24 Merriewold LN S
 Monroe NY 10950
 1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
 181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
 פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיווק פאר די
 אידישע שטוב
 212-444-9169**

**קול
 ברסלב
 212-444-9191**

גרפיקה עיצוב ועימוד: א.י.ש. אשדוד 05276-27127

יומא. פרק משיני - יום הכפורים דף עז גמורא א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספת

1 ואין להקשות ולימא להתענות דקרא לא אסיבה קאי אלא אילתם ומודות לא אכל' שהיה
 2 מענה נפשו באכילה ויש לומר: האי לא עיני הוא מי שאינו אוכל לתם מודות ואוכל לתם
 3 אחר, ואינו שוחה פ' ושוחה משקה אחר. אלא ראי אסיבה קאי שלא היה ק' ללא.
 4 דרנן מניין לסיכה שהיא כשחיה רכזיה ובמיה כמיה קבריה וגו' - פירק "אמר רבי עקיבא"
 5 ופירושא משמיהו - נמל שקרוין פירושא.
 6 דפשיטתו - דבר מלכות בלישון פרסי, לפי שזוהי
 7 מעלה שם מרגליות בארמין בראש השנה.
 8 אברטא - כסף ונולגתא. שזא לכב וב' - כלומר
 9 כלום הנינים האומות לודות החכמים מסורים
 10 בידיה הלא המדיקא משבחן שאף שזוהיהו
 11 מנודות שינה מעיניה. שזא לכב בעלי אמונת
 12 המשיכמים ומאריהם למלאכתם, אוכלי לתם
 13 בעצב וביערה פן יזון חן את הילעל מובטל.
 14 ופרסיה לודיתא - שזא לא שערד נשיה שחיות.
 15 כאתי כרברכי - על שרברתי כך. אשכחיה
 16 להובילא דיהוה נשק אשירטא. ואני יצאפ ותנה ש'
 17 יין בא - והשתגעו מן מלכותן זו לכא אנא על
 18 כרדי. שברך נגוריה גוריה ושרן יין ביא ממוקמי. עי'
 19 עי' - צעק רובא נביאל על התן שלא ימילא
 20 מלכיין כתישראל. ולאבירתי אבן גור' וני' לך נשאת
 21 את ארון' ה' לפני דוד אבי - כשהיה ברחם מניח
 22 אבשלום. וכי התענית בכל איש התענה אבי -
 23 למדנו שחכמי בירוחו של דוד מניח אבשלום
 24 עיניו. וכתב' "לא אמרו להם דעב ועיב רוצא
 25 במדבר". מים קרים על נפש עיפה - אלמא
 26 מדרבנא כתיב ואלא מנעילת הסדר. וקרי עלי'
 27 עיניו דמדיקא "ככל איש התענה אבי". ומרמקא -
 28 שזא חסוד. ועיש כן - בשיעה כתיב. ישעה לא
 29 היה רגיל במרחבת סוסים. ודחף דרייה בעיני
 30 סנדל הוא. ואתי גינלה על ידיו חדרד גמי
 31 ומנעילת הסדר הוא. ואי אבאי גריל' ליה יחוק
 32 - בצאתך בגולה.

1 לבוש הבדים - הוא נביאל בספר דניאל. ופולא נורא - מקלות של אור. אי' לא עקרת
 2 - כלל. לא עקרת - והיינו מעדיקים אותך לומר רוחה הוא את הדבר אולי ישוב הקבה
 3 מחרתנו ויחזרה לתם. פ' בחריקין - שחזת אתה נטול הגחלים מביעת לכרובים ואתה אמרת
 4 אל הכרוב לתם. פ' בחריקין - פ' בחריקין - עיניו לגיני - בביאלא אמר כן לדינא.
 5 ופירושא משמיהו - נמל שקרוין פירושא.
 6 דפשיטתו - דבר מלכות בלישון פרסי, לפי שזוהי
 7 מעלה שם מרגליות בארמין בראש השנה.
 8 אברטא - כסף ונולגתא. שזא לכב וב' - כלומר
 9 כלום הנינים האומות לודות החכמים מסורים
 10 בידיה הלא המדיקא משבחן שאף שזוהיהו
 11 מנודות שינה מעיניה. שזא לכב בעלי אמונת
 12 המשיכמים ומאריהם למלאכתם, אוכלי לתם
 13 בעצב וביערה פן יזון חן את הילעל מובטל.
 14 ופרסיה לודיתא - שזא לא שערד נשיה שחיות.
 15 כאתי כרברכי - על שרברתי כך. אשכחיה
 16 להובילא דיהוה נשק אשירטא. ואני יצאפ ותנה ש'
 17 יין בא - והשתגעו מן מלכותן זו לכא אנא על
 18 כרדי. שברך נגוריה גוריה ושרן יין ביא ממוקמי. עי'
 19 עי' - צעק רובא נביאל על התן שלא ימילא
 20 מלכיין כתישראל. ולאבירתי אבן גור' וני' לך נשאת
 21 את ארון' ה' לפני דוד אבי - כשהיה ברחם מניח
 22 אבשלום. וכי התענית בכל איש התענה אבי -
 23 למדנו שחכמי בירוחו של דוד מניח אבשלום
 24 עיניו. וכתב' "לא אמרו להם דעב ועיב רוצא
 25 במדבר". מים קרים על נפש עיפה - אלמא
 26 מדרבנא כתיב ואלא מנעילת הסדר. וקרי עלי'
 27 עיניו דמדיקא "ככל איש התענה אבי". ומרמקא -
 28 שזא חסוד. ועיש כן - בשיעה כתיב. ישעה לא
 29 היה רגיל במרחבת סוסים. ודחף דרייה בעיני
 30 סנדל הוא. ואתי גינלה על ידיו חדרד גמי
 31 ומנעילת הסדר הוא. ואי אבאי גריל' ליה יחוק
 32 - בצאתך בגולה.

אב
 23 לך: אין משיבין על תקלקלה? איתיהו ל' דוביאל' שרא דפרסאי, ואוקמה בחריקיה, ושמש עשרים
 24 ואחד זום. היינו דכתיב! 'וְיָשַׁר מַלְכוּת פָּרַס עַמֵּד לַגְּנִי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וְהָיָה מִיכָאֵל אֶחָד הַשָּׁרִים
 25 הָרִאשֹׁנִים כָּאֵ לַעֲוֵנוֹ וְאֵין נִתְרַחַי שֶׁם אֶצֶל מַלְכֵי פָּרַס'. וְהָבֹה לִיחַ עֲשׂוֹיִן וְהָד מַלְכֵי, וּפְרוּחָא
 26 דַּמְשִׁיחֵהוּ. אִמְרוּ: תַּרְבִּיב לִי לְיִשְׂרָאֵל בְּאֶפְרָאִי! - תַּרְבִּיב לִיחַ, תַּרְבִּיב לִי רַבֵּן בְּאֶפְרָאִי! תַּרְבִּיב לִיחַ.
 27 בַּעֲדֵינָא דִּבְעֵי לְמִתְחִיב עַמֵּד נְבִירָאֵל מֵאֲחֹרֵי תַּפְרוּדֵהוּ, וְאִמְרוּ "שׂוֹא לְכֵם מִשְׁפִּימֵי קוּם מֵאֲחֹרֵי שְׂבַת
 28 אֲבָלִי לְחֵם מְעֻבְדֵי בִן יִתְנִי לִירֵדֵי שְׂאֵן". כַּאִי פִן יִתְנִי לִירֵדֵי שְׂאֵן? אִמְרוּ רַבִּי יַחֲזֵק: אֵלֹהֵי מְשׁוֹתְחֵי לֵךְ
 29 תַּלְמִידֵי הַכְּהֻנִּים מְעֻבְדֵי שִׁיבָה עֲבֹלֵם הָיָה וְכֹחוֹת לְעֹלָם תִּהְיֶה. וְלֹא הַשְׁמַדֵּי עָלֵינוּ, עָלֵינוּ לַפְּנֵי: רַבֵּנֵי
 30 שֶׁל עֹלָם! אֵם יִתְּנֵי לֵךְ תַּחֲבֹם אִמּוֹתֵי הַעֹלָם כִּכָּף מֵאֲנֹנִים, וְדִנְיָאֵי אִישׁ חֲמוּדוֹת כִּכָּף שְׂאֵן הַיָּד: רַבֵּנֵי
 31 מַכְרֵעֵי אֵת פּוֹלְטֵם? אִמְרוּ תַּקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא: מִי הוּא זֶה שֶׁמְלַמֵּד וְכוּת עַל גִּבֵּי? אִמְרוּ לַפְּנֵי: רַבֵּנֵי
 32 שֶׁל עֹלָם, נְבִירָאֵל - אִמְרוּ לָהֶם: יְבֵא. שְׂאֲמֵרוּ "וְאֵינִי כֹאֲתֵי בְּרַבְרִיךָ". אִמְרוּ לָהֶם: לַעֲוִלֵהוּ. אֲעִיִּילוּהוּ.
 33 אָתָּא אֲשַׁכְּחִיהוּ לְדֹבִיאל דְּנִקֵּשׁ לִיחַ לְאַיְרִיתִיהָ בְּיָדֶיהָ, קָעָא לְמִרְמָא מִנִּיהָ - בְּלַעֲתָהּ. אִיכָא דְאִמְרוּ:
 34 מִיכַתֵּב הָיָה כְּתִיבָא, מִיתַתֵּב לֹא הָיָה תַּחֲמָא. אִיכָא דְאִמְרוּ: אִיכָא מִיתַתֵּב גַּמֵּי הָיָה תַּחֲמָא, בְּרַבְלַעֲיָה
 35 מִיחֻק לָהּ מִנִּיהָ. הֵינֵי דְבַמְלִיכֹתֵיהָ דְּפָרַס אִיכָא דְרִיבִיב פְּרָנָא וְאִיכָא דְלֵאֵל הִיב פְּרָנָא. "וְאֵינִי יוֹצֵא וְהָיָה
 36 שֶׁר יוֹן קָא" - עָוֵי עָוֵי עָוֵי וְאִמְרוּ דְאֶשְׁמַע בִּיהֵי. וְאִי בְּעִית אִימָא: רַחֲמֵיהָ דְאִיכְרֵי עָוֵי מִיחָא לָן - מִתְחַבֵּי
 37 דְרַבִּיב "לְאַבִּירֵיהָ תַּבְּנִין וְאִמְרוּ תַּהֲרֵךְ עֲנִתֵךְ לָךְ עַל שָׂרִיף בִּי אִישׁ מֵת אֶתָּה וְכִיּוֹם הָיָה לָךְ אֶתָּה מִתְחַבֵּי,
 38 נִשְׁתַּחֲוֶי אֶתָּה [את] אֶרֶז ה' לְפָנֵי רֹבֵי אֵיבִי תַּהֲרֵעֵתֵךְ כִּכָּל אִישׁ תַּהֲרֵעֵתֵךְ אֲבִי" וְכִתְבִי בְּיָדֶיךָ בְּרִיךְ "כִּי אִמְרוּ
 39 הָעָם רַעֲב וְצָרָה וְצָמָא בְּמִדְבָר", "רַעֲב" - מִלָּחֵם, "וְצָמָא" - מַמִּים. "עָרָה" מִפְּאִי - לֹא מִרְחִיעֵהָ?
 40 וְדִילְמָא מְנַעֲלֵת הַסְּנַדְלָ? - אֶלָּא אִמְרוּ רַבִּי יַחֲזֵק: מִתְחַבֵּי קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה? - וְדִילְמָא
 41 מִתְחַבֵּי? - מִי תַּרְבִּיב "בְּנֶפֶשׁ עֵיפָה" עַל נֶפֶשׁ עֵיפָה? תַּרְבִּיב. וְנַעֲלֵת הַסְּנַדְלָ מֵנָּא לָן? דְרַבִּיב "וְדוּ
 42 עָלֶיךָ בְּמַגְלַת הַיָּתִים עֲלֶיךָ וְכוּתֵךְ וְרַשָּׁא לֹא תַּחֲוֵי וְהָךְ וְהָךְ". תַּחֲ מִפְּאִי - לֹא מְנַעֲלֵת הַסְּנַדְלָ? - וְדִילְמָא מִפּוֹפְאֵי וּמִרְמָקָא! - אֶלָּא אִמְרוּ רַב
 43 תַּחֲמוֹן בִּר יַחֲזֵק: מִתְחַבֵּי "לָךְ וּפְתַחְתֵּךְ הַשֶּׁק מַעַל מַתְּנֵיךָ וְנַעֲלֵךְ תַּחֲלִין מַעַל וְנָרְךְ" וְכִיּוֹם "נַעֲשֶׂה פִן הַלֵּךְ עֲרוֹם וְהָךְ". תַּחֲ מִפְּאִי? - לֹא מְנַעֲלֵת
 44 הַסְּנַדְלָ? - וְאִימָא בְּמַנְעִלִים הַמְּטוֹאִים. דֵּאִי לֹא תִימָא חִבִי "עָרוֹם" עָרוֹם מַעֲשֵׂה? אֶלָּא - בְּבַגְדִים בְּלָיוּם, תִּהְיֵה נְמִי - בְּמַנְעִלִים הַמְּטוֹאִים.
 45 אֶלָּא אִמְרוּ רַב תַּחֲמוֹן בִּר יַחֲזֵק: מִתְחַבֵּי "מַעֲנֵי וְרַבְדֵי מִיחָה וְגִרְוֵךְ מַצְמָאָה" - מַעֲנֵי עַצְמוֹךְ מִן הַתַּחֲמָא בְּרִי שְׂלֵא! יְבֵא וְנָרְךְ לִירֵדֵי יַחֲוֵי. מַעֲנֵי
 46 לְשׁוֹנֵי מַכְרִיבִים בְּמִלִּים בְּרִי שְׂלֵא! יְבֵא וְהַנְדֵי לִירֵדֵי נְצָמָא. מִתְחַבֵּי מִתְחַבֵּי הַמְּסָה דְאִיכְרֵי עָוֵי מִן אֵלֵיךְ דְרַבִּיב "אֵם תַּהֲרֵעֵת אֵת בְּנֵי וְאֵם תַּחֲפֵי נְשִׁים".

משום שיבתא - פירש רשי"י רוח רעה השרדה על הידים שלא טעל שחירות. ורבינו חם מפרש: ובלא תניח פת לתנוק מותר לטול ליו שחירות ביום הכפורים ולא גרע ממלכותה בטיט ובצואה דארמינן שרוחין כרובו ואינו חושש. ואין לך מלכילך בטיט ובצואה ויתר מזה שלא טעל ליו שחירות. שאני רשאי לזנוג לפני ולזנוגתו ולאניו ולזנוגתו כדאמר בפרק "שמונה טריגים" (שבת קמ"ד י"ד).

1 לפה תקיץ וכו' משום בת מלך. ושיבתא דהבאי 2
3 ענין אחר הואי ששודרה על האוכל כשבת ליתן פת 4
5 לתנוק בן ארבע וחמש שנים ותנוקתו אם נטל 6
7 דיו באתה שעה אף על פי שבכר בטלן שחירות. 8
9 ומה שהעולם אין נודרין בעשרי ביה לפי שאין 10
11 אותה רוח רעה שורה באלו המלכות. כמו שאין 12
13 נודרין על הגליו ועל חובות. מכאן

8 - אָמַר ליה: הָתָם שְׁעִינָה מְבִיאֵת אַחֲרוֹת. תַּנּוּ רַבְנֵי: אֲמַר לְרוּחִין מְקַצֵּת גּוֹפוֹ כְּכָל גּוֹפוֹ, וְאֵם יְהִי מְלֻכְךָ בְּטִיט וּבְצוּאָה - רוּחִין פִּדְרָכוּ וְאִינוּ חוֹשְׁשִׁים. אֲמַר לְסוּךְ מְקַצֵּת גּוֹפוֹ כְּכָל גּוֹפוֹ, וְאֵם יְהִי חוֹלָה אוֹ שְׂרָוִי לוֹ הַטְּמֵאן בְּרֵאשׁוֹ - סֶךְ פִּדְרָכוּ וְאִינוּ חוֹשְׁשִׁים. תַּנּוּ דְבֵי מִנְשֵׁה, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן מִלְּאִיל אֹמְרִי: מְדִירָה אֲשֶׁה יְדֵה אַחַת בְּפִימִים וְנִזְתַּחַת פֶּת לְתַנּוּק, וְאִתָּה וְאִישְׁתֵּךְ. אָמְרוּ עָלָיו עַל שְׂמַאי הִבְּקוּ שְׂלֵא רַעָה לְהַאֲכִיל בְּיָדוֹ אַחַת, וְגִירוֹ עָלָיו לְהַאֲכִיל בְּשִׁמְתֵי יָדָיִם. מֵאֵי מִטְעָמָא? אָמַר אַבְי: מִשּׁוּם שִׁיבְתָא. תַּנּוּ רַבְנֵי: הַחֹזֵק לְהַקְבִּיל פְּנֵי אָבִיו אוֹ פְּנֵי רַבּוֹ, אוֹ פְּנֵי מִי שְׂגִדּוֹל מִמֶּנּוּ - עוֹבֵר עַד צִוְרוֹר בְּפִימִים, וְאִינוּ חוֹשְׁשִׁים. אִיבְעִינָא לְהוּ: הֲרַב אֲצֵל תְּלַמִּיד מֵאִי? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב יִצְחָק בַּר פִּי רַב הִנֵּה: אָנָּה חוֹמֵיתָ לְעוֹנֵי דְאָוֹל לְגַבֵּי רַב חֵיָא בַר אֲשִׁי תְלַמִּידֵיהּ. רַב אֲשִׁי אָמַר: הֵהוּא רַב חֵיָא בַר אֲשִׁי הוּא דְאָוֹל לְגַבֵּי דְעוֹנֵי רַבֵּיהּ. רַבָּא שְׂרָא לְגַבֵּי עַבְר מִינָא לְמַעַבְר בְּמִינָא לְנִטְרוֹי פִּירִי. אָמַר ליה אַבְי לְרַבָּא: תֵּינָא דְמִסְפִּיעַ קָדֵי, שְׁמַיִ מִפִּירֵת עוֹבְרִין עַד צִוְרָאן בְּפִימִים וְאִין חוֹשְׁשִׁין. רַב יוֹסֵף שְׂרָא לְהוּ לְגַבֵּי בִי תְרַבּוּ לְמַעַבְר בְּמִינָא לְמִיתֵי לְפִירְקָא, לְמַזְלוֹ לֹא שְׂרָא לְהוּ. אָמַר ליה אַבְי: אֵם פֶּן אַתָּה מְכַשְׁלֵן לְעִתְרוֹי לְבָא. אִיבָא דְאָמְרוּ: שְׂרָא לְהוּ לְמִיתֵי, וְתֵרָא לְהוּ לְמִיתֵי. אָמַר ליה אַבְי: בְּשִׁלְמָא לְמִיתֵי - לְחַיִּי, אִלָּא לְמִיתֵי לְמִי מִטְעָמָא? בְּדִי שְׂלֵא אֲמַרְבָּא מְכַשְׁלֵן לְעִתְרוֹי לְבָא. רַב יְהוּדָה רַבֵּי שְׂמַוְאֵל רַב רַב יְהוּדָה הוּוּ קְיָיִם אֲגוּדָא דְנִדְהַר פֶּפֶא אֲמַרְבָּא דְחֻדְדֵי, וְהוּהוּ קָאִי רַבֵּי מִי בַר פֶּפֶא מְהַךְ גִּיסָא, רַבָּא לְהוּ קְלָא, מְהוּ לְמַעַבְר לְמִיתֵי לְגַבֵּיכֶוּ לְמַשְׁאֵל שְׁמַעְתָּא? אָמַר ליה רַב יְהוּדָה: רַב וְשְׂמַוְאֵל דְאָמְרִי תְרַוְוִיחוּ: עוֹבֵר, וּבְלָבֵד שְׂלֵא וְיִצְאִי יָדוֹ מִתַּחַת חֶפֶת חֵלּוּקֵי. אִיבָא דְאָמְרִי, אָמַר ליה רַב שְׂמַוְאֵל בַּר רַב יְהוּדָה: תֵּינָנָא, עוֹבֵר וּבְלָבֵד שְׂלֵא וְיִצְאִי יָדוֹ מִתַּחַת חֶפֶת חֵלּוּקֵי. מִתְקַן לְהוּ רַב יוֹסֵף: וּבְחֹל בִּי הָאֵי גְּזָא מִי שְׂרִי? וְהִתְכִּיב: "וְיָמַד אֵלֶךְ בַּאֲפֵה וְעִבְרֵנִי בְּמִים מִי אֲפִסְכִים" - מִכָּאן שְׂמַוְתָר לְעִבּוֹר עַד אֲפִסְכִים, "וְיָמַד אֵלֶךְ וְעִבְרֵנִי מִי מִתְּנִים" - מִכָּאן שְׂמַוְתָר לְעִבּוֹר עַד מִתְּנִים, מִכָּאן וְאִילֵךְ "וְיָמַד אֵלֶךְ נַחֵל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לְעַבְרֵי" - אָמַר אַבְי: שְׂאֵנִי נַחֵל דְרִדְרִי מִיָּא. וְכֹל עִבְרֵנִי בְּסִתְוִי תְלַמּוֹד לּוֹמֵר "כִּי גָאוּ הַמַּיִם מִי שְׁחִו", מֵאִי מִי שְׁחִו? - שְׁיִימָא, שְׁפֵן קוֹרִין לְשׁוּימָא סִיקְיָא, וְכֹל יְעִבְדוּן בְּבוֹרֵי קִמְנָה - תְלַמּוֹד לּוֹמֵר "כִּל תִּלְךָ בּוֹ אִנִּי שִׁיט", וְכֹל יְעִבְדוּן בְּבוֹרֵי גוֹדְלָה תְלַמּוֹד לּוֹמֵר "וְצִי אִירִי לֹא עִבְרַנִּי", מֵאִי מִשְׁמַע? - בְּדַמְתַּרְבֵּם רַב יוֹסֵף: לֹא תוֹיַל בִּיהַ בְּסִפְתֵי צִידִין, וּבְבוֹרֵי רַבְתִּי לֹא תַזְוִנְנָה. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה בֶּן פִּי: אֵךְ מְלֹאֵךְ הַמַּיִת אִין לוֹ רְשׁוּת לְעִבּוֹר בְּתוֹכֵוּ, כְּתִיב הִכָּא "כִּל תִּלְךָ בּוֹ אִנִּי שִׁיט" וְכִתִּיב הִתָּם "מִשׁוּט בְּאֵרִין". אָמַר רַבֵּי פִתְחָם מִשּׁוּם רַב הוּנָא צְפוּרָהָ: מִנְעוּן הִיזְאֵא מִבֵּית קִרְשֵׁי תְקֻדְשִׁים בְּתַחֲוִילָה דוּמָה לְקִרְנֵי תְּנִבִים, מִיָּין שְׁהִנְעֵי לְפִתַח הַכֵּל נְעִישָׁה כְּפֹחַשׁ שֶׁל שְׁתִּי, מִיָּין שְׁהִנְעֵי אֲוִלָּם נְעִישָׁה כְּפֹחַשׁ שֶׁל עֵרֵב מִיָּין שְׁהִנְעֵי אֵל פִּתַח עוֹרָה נְעִישָׁה כְּפִי פֶךְ קָטָן, וְהִנְעִי וְהִנְעִי דִרְגָן רַבֵּי אֵלְעִזָּר בֶּן עֵיבָק אֹמְרִי: מִים

1 אֵם תַּעֲנֶה מְשַׁמְשֵׁי - להשביח ענתן, ואם תקח מצרות - השביע במשמעו שלא יוסף 2
3 לזקן חרובי גרסיק: ואימא אידי ואידי מצרות מי כתוב אם תקח ואם תקח כתיב ואימא 4
5 אידי ואידי מצרות חד לצרות וידיה חד לצרות דאתין ליה מעלמא דומיא דאם תקח 6
7 מי כתוב אם תקח ואם תענה אם תענה ואם תקח כתוב - ודכי פירושא: ואימא אידי 8
9 ואידי מצרות ודכי קאמר אם תענה את בנותי 10
11 לקח נשים עליון מי כתוב אם תענה אם תקח 12
13 ודכייהו אם תקח פירוש דאם תענה "אם תקח" 14
15 כתיב: מילתא אחרייתא היא. ואימא אידי ואידי 16
17 מצרות חד לצרות וידיה - שלא יעשה בלדה 18
19 ולפיה גבירות שוות לזקן, והרד אשבעיה אם 20
21 תקח נשים דריתני צרות דאתין לזו לבתר הכי 22
23 מעלמא. ודכי מטסרביא, דומיא ד"ואם תקח". מי 24
25 כתוב אם תקח ואם תענה - צרות דעלמא 26
27 קשות לזן מן הראשונות וברשע הזה ליה 28
29 לאשבעיה אצרות דעלמא, והרד הזה ליה 30
31 לאשבעיה אצרות וידיה. דלא משתעי איש 32
33 הכי לזהירו תחילה על הקל ולבסוף על 34
35 הקשה. מביאות אחרות - שדויהה מתאוה לו 36
37 ולא בא עליה בעונתה בימים שעומדה אצלו. 38
39 ואם עשתה שעה שקעה בימות אחרות - שבא 40
41 עליה שלא כדרכיה. וקשיא ליה אם פן אימא "אם 42
43 תענה את בנותי" ומי הכי אשבעיה שלא יענה 44
45 אותן מביאות אחרות. ועוד: שעינה בביאות 46
47 אחרות מביע ליה. מריהת איה - לפי שרוח 48
49 רעה שורה על הלחם דגרבק בידים שלא נטלן 50
51 שחירות, ושם השד שיבתא. שלא רצה להאביל 52
53 בידו אהת - אפילו ידו אותה לא היה נטל לתת 54
55 פת לתנוק ביום הכפורים. ואינו חושש - 56
57 משום דרעה. לנצור פירי - שדו לזם 58
59 פורסים בעבר גזר. בי תרבי - שם הכפר. 60
61 לפירקא - שהיו הורשין ביום הכפורים. לעתיד 62
63 לבא - לשנה אחרת לא יבואו הגאול ולא 64
65 התרום לעבר את הגמול לחוה. אמברי 66
67 החדוד - מקום מעבר והנהר מול חדוד. מתחת 68
69 הפת - שפת חלוקי התנביה שוליו חלוקי 70
71 ורעו דאינו נראה במלכות אלא כנושא על 72
73 כרופה. ואמר מר (שבת קמ"א) הירגא טבילת 74
75 מקטפולת על כרופה שבבת חייב טמאה. כי האי 76
77 נוטא - דקתני לעיל עד צוואר במים, והאיכא 78
79 סכנה שלא ישטפותר המים. ויבר אלה - 80
81 המלאך היראח לחיזקאל נחל הירגא מבת קרש 82
83 הקדשים תחלתו כחות העלוק וגדל, וכל אלה 84
85 אמר אורן משיצא דעץ לירושלים לא היה 86
87 עמוק אלא מי אפסיים, מי קרילין, ויבר אלה - 88
89 שניות העמוק עד בריים. מכאן ואילך - קר 90
91 ליה יאשר לא אוכל לעבור, אלאמא אמר 92
93 לעבור למעלה ממותני. שאני נחל - חרוד 94
95 מבת קרש הקדשים שדו מימיו דרופים 96
97 וחלבים מהר וטוטפים. כמיווי - בשיט. תלמוד 98
99 לומר כי נאו המים כי שחו - אריות שלט. 100
101 לפתח בית דוד - דאי ציון חרץ לירושלים. 102
103 מפכין

יומא. פרק שמיני - יום הכפורים דף עז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
 תוספות

1 **מבין** - כמין חפר וכן ששניעין למפתח הדיכיל. **מבא** רמו לנה - מרלא קרי ליה ראוי לנה עד שמתגבר בנחל שחוק שמגיע לפתח בית דוד, רמו שצריכה לטבולת מים עמוקים
 2 שתשב בהן עד צוארה. ואף על גב דלא רמוי קרא עד צוארה רמוי מיהא ונרמוה עמוקים עומק הדיא, וזה כראי. התיני יום הכפורים לא ניסיון והבי ניסיון; שבת איבא מניל מא
 3 - מי שיר לעבור במים, או דילמא חישינן דילמא נפקי מביעה ואחי לאחינינו. ועבירה ודך מלבוש - בעלעלום עברו אותו. מניל מא - שאינו יכול להרקי ולקשויה יפה ברנלו
 4 כזו מניל. איקלע לתורניא - ושתב שם. לפירקא - לדרשא דריש גלותא. מרעתי דריש גלותא - שלא ישאנהו. איבעי לך לרימא מניל - שדארה רב. על גבי מיא - שלחלח
 5 הטיט היו עונג קרוב לרחיצה. **מספחא** -

6 **מקפא** מים. מלא אסור - שמא ישפכו מים על
 7 בשרה. מפחא שחול - פולט מים שובלע
 8 טרישטרישא בלעו. **מורדיב** - מחליק דלמא
 9 מידו וישפכו המים עליו. **מספחא** - סודר כמין
 10 כלים נגובים. ואני שמעתי דהכי גרסין; ערב יום
 11 הכפורים מביאין לו טמטפת ומקנח בה ידיו
 12 ולמחר פושטה ומעבירה על עינו והיא לחד
 13 קצת מקיטה הידים ראטמולו. **איפכא** אמרתי לו
 14 - כלתשעה באב עושה אותן כמין כלים נגובים
 15 ובערב יום הכפורים לא אמרת עושה אותן כמין
 16 כלים נגובים. ואתיבנך סחיטה. לשון ששמעתי
 17 הדי באמה איפכא אמרת לך; ערב תשעה באב
 18 מקנח בה ידיו ולמחר פורשה וכו' וערב יום
 19 הכפורים שורה אותה במים ועושה אותה כמין
 20 כלים נגובים, ואתיבנך; סחיטה דכמין כמין
 21 נגובים עדין יש בהי סחיטה. **שאלו** את רבי
 22 אלעזר - גרסין וזאת רבי אלעזר בן פרזת. וכן
 23 ויובש בישיבה וכו' - אמרין בסנהדרין (הא)
 24 שאין חכם מתיר את הכבוד ביחיד לראות את
 25 מומו אלא אם כן נטל רשות מן הגשאי פעם
 26 אחת. והכא מביעא לדו דאן וקט וישב בישיבה
 27 סנהדרין הוא. מי צריך רשות או לא? וזאת דנקט
 28 לה הכא, משום דבעי לנמינה. וזו קמבעיא לדו
 29 מרז לצאת בסנטל של שנים ביום הכפורים.
 30 דבר זה - נטילת הרשות. להתגבר - לשון
 31 גדולה. למעלה מוקט של זה - לפני וקט של
 32 נשיא או בחבורתו. כותים חשודין על מומו
 33 דבעי להחירי את האסור ואף להטיל בו מום.
 34 לפי שהכבוד בזמן הזה הוא לו תהנה אלא אם כן
 35 יש בו מום ועל הבתך לטפל בו משנתנה לו
 36 לשמורו גלותא. דרבי מאיר ורדבן שמעון במסכת
 37 בכורות (הא). וזו קמבעיא לדו - קמיה דרבי
 38 אלעזר.

1 **מבין** רמו לנה שצריכה לישב עד צוארה
 2 במים - שאלו מקמי רב יהודה גאון ובר
 3 עדיק למברת טבילת נדה מראורייתא מניל
 4 הושיב; קל וחומר ממונעה. ורבינו תם פירש
 5 דנפקא מכתוב "במי נדה" וירשין במסכת
 6 עבודה זרה (ע"ה). מים שדורה טבילת בוק.
 7 ורבינו יצחק פירש מכתוב "והוזה נרדמה"
 8 וירשין בפרק "במה אשה" (שבת ס"ה). נרדמה
 9 תהא, ש עובד במים.
 10 **הקטע**
 11 **אמר** נחמיה חתניה דבי נשיאה: **אנא** חיותיה לרבי **אמי** ורבי **אסי** דקטבו עורקומא דמיא,
 12 **ועבריה** דרך מלבוש. - **תינה** מנעל, סנדל מאי איפא למימר? - **אמר** רב ריחומי: **אנא**
 13 **חיותיה** לרבינא דעבר דרך מלבוש. **רב אשי** אמר: סנדל לבתחלה לא. **ריש** גלותא איקלע
 14 **להגרוניא** לבי רב נתן. **רפרם** וכו' רבנן אהו לפירקא, רבינא לא אהא. **למחר** בעי רפרם
 15 **לאפוקי** לרבינא מרעמיה דריש גלותא. **אמר** ליה: מאי מעמא לא אהא מי לפירקא? **אמר**
 16 **ליה**: הנה פאיבי לי פרעאי. - **איבעי** לך למימס מסאני? - **גבא** דפרעא תהו. - **איבעי** לך
 17 **למימסא** סנדליא. - **אמר** ליה: עורקמא דמיא תהא פאורא. - **איבעי** לך למעבריה דרך
 18 **מלבוש**. - **אמר** ליה: לא קבר לה מר להא דאמר רב אשי: סנדל לבתחלה לא? **תני** יהודה
 19 **בר גרונות**: אסור לישב על גבי מיא ביום הכפורים. **אמר** רבי יהושע בן לוי:
 20 **ובמיא** מטפחת. **אמר** אביי: ובטופה על מנת להטפוח. **אמר** רב יהודה: מותר
 21 **להצטנן** בפירות. **רב יהודה** מצטנן בקרא. **רבה** מצטנן בינוקא. **רבא** מצטנן בקסא
 22 **דכספא**. **אמר** רב פפא: **קסא** דכספא, מלא - אסור, חסר - שרי. **דפחרא**, אדי
 23 **ואדי** - אסור, משום דמישחל שחילי. **רב פפא** אמר: **קסא** דכספא - חסר נמי אסור,
 24 **משום** דמוחריבי. **יעריא** בר תמא אושפזינגין דרבי אמי ורבי אסי **ורבי** יהושע בן לוי
 25 **דקבולו** רבנן דקיסרי תהו, **אמר** ליה לרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי: **בר אריא!**
 26 **תא** אימא לך מילתא מעליהא דתהו עבדי אבוקי, מטפחת תהו לו בערב יום הכפורים
 27 **ושורה** אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובין, ולמחר מקנח בה פניו דיו ורגליו.
 28 **ערב** תשעה באב שורה אותה במים, ולמחר מעבירה על גבי עיניו. **רבן** פי אהא רבא
 29 **בר מרי** אמר: בערב תשעה באב מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים, ומניחה תחת
 30 שנים

1 **מראשותיו** ולמחר מקנח פניו ורגליו. **בערב** יום הכפורים מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים, ועושה אותה כמין כלים
 2 נגובין, ולמחר מעבירה על גבי עיניו. **אמר** ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא: איפכא אמרת לן, ואותיבנך סחיטה. **אמר**
 3 **רב מנשיא** בר תחליפא **אמר** רב עמרם **אמר** רבה בר בר חנה, **שאלו** את רבי אלעזר: **אין** ויובש בישיבה צריך ליטול רשות להחיר
 4 בכורות או אינו צריך? **מאי** קא מיבעי להו? **הכי** קא מיבעי להו: **פי** תא דאמר רב אדיי בר אבין: **דבר** זה הניחו להם לבי
 5 **נשיאה** כדי להתגבר בו - צריך ליטול רשות, או דילמא פיון דגון ויובש בישיבה - אין צריך? **עמד** רבי צדוק בן חלקיה על
 6 רגליו **ואמר**: **אני** ראיתי את רבי יוסי בן זמרא, **שגון** ויובש בישיבה תהו, **ועמד** במעלה מוקנח של זה - ונטל רשות להחיר
 7 בכורות. **אמר** ליה רבי אבאי: **לא** כך היה מעשה, **אלא** כך היה מעשה: **רבי** יוסי בן זמרא פהו תהו, **והכי** קא מיבעיא ליה:
 8 **הלקה** קרבי מאיר דאמר: **החשוד** בדבר לא דנו ולא מעידו, או דילמא הלקה פרבן שמעון בן גמליאל, **דאמר**: **נאמן** הוא על
 9 **של** חבריו **ואינו** נאמן על של עצמו? **ופשט** ליה: **הלקה** פרבן שמעון בן גמליאל. **ותו** קא מיבעיא ליה: **מרזו** לצאת בסנדל של
 10 שש

1 **הקישע** יוצא בקב שלו דרבי רבי מאיר רבי יוסי אסור – בפרק 'בבא אשה' (שבת
2 ס"א.) פירש רש"י משום דלאו תבשית הוא. ומשמע דאסור ליה משום הדחוב
3 כמשוי' ליה ולא מנעל אלא של עור אבל של עץ וכן משמע בגמרא הוה אקדמור
4 דלרבי מנעל אלא של הקישע. – הליצה כשריה דחבישי מנעל. ולרבי יוסי הליצה פסולה

5 דלא דחבישי מנעל. ורבינו רם הקישע: דאקדמור
6 הבא דפליגי וא' דחישתין דילמא משתמשין ואתי
7 לאתיי' ארבע אמות, אבל לבולי עילמא עתמי הוי. ו
8 הוא דקדמור הוה דלרבי מאיר חולצין בו ולרבי
9 יוסי לא – אמור רבני יוצקו; דחייבי טעמא דרבי
10 יוסי דבי היכי דחיישי דילמא נפילי של שהו' רחב
11 מחאי טעמא נמי אין חולצת בו כדאמר בפרק
12 'מצות הליצה' (בבבא קמ"ב.) נעלו דהואו לו פרט
13 לגרוד שאיבי יכול לחרץ בו. וקדשה רבבי פשטין
14 מדומיאי פשטין 'מצות הליצה' חליצה כביש הקישע
15 חליצה כשריה. באנפליא של בגד – חליצה
16 פסולה, ופרקי; כל הקישע נמו – רבי מאיר היא.
17 דהנק; הקישע יוצא בקב שלו, דרבי רבי מאיר.
18 רבי יוסי אסור. באנפליא של בגד חתאן רובגין,
19 משמע אתאן לרבען דחייבי רבי יוסי דפליגי על
20 רבי מאיר. והכי משמע ליה חתאן רבי יוסי
21 טפי מלרבי מאיר; והוא את רלא חתאן רבי יוסי
22 בקדשה מנעל – היינו משום דרבינו לייסק
23 לויפלי; אבל אנפליא של בגד דלרבי למימר הכי
24 – דילמא אפילו רבי יוסי מודה ותרין רבני
25 יהודה; דהואי דמקשה הוה סלקא דעתה דטעמא
26 דרבי יוסי מיהו את רלא חשיב מנעל של רבי
27 עור, דהיינו אחר לא מילוקא ותי' את דקדמי
28 באנפליא של בגד חליצה פסולה דרבי יוסי
29 מודה. ודילמא אפילו רבי יוסי מודה ותרין רבני
30 יוסי ובסבבא דאמר רובי רבי מאיר היא. וטעמא
31 דפסיל באנפליא משום רלא מניה מצי למיירי
32 שפיר טעמא דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק, ואם
33 תאמר: רבינו דמיעריקא סלקא דערק דטעמא דרבי
34 יוסי משום דילמא מיפסיק; נאי קא משיב דסדיסאי
35 רבן דישא נמי רבן דישא מנפוחה עור. אבאי
36 שרי; אפילו מנפוחה עור נמי איבא למחש' דילמא
37 מיפסיק וי' לומר: מנפוחה עור קדמא – היינו
38 בפנימי, שמתוך כך הוא מוקדמי ומתיישב לנודת
39 רגלי. ואי נמי, על ידי שהוא מתוחף – הוא יכול
40 לכוּפּלֵל ולקשרו כדי שינמוך בחיוב סביב רגלו.
41 **הקישע** יוצא בקב שלו – פירש רש"י פרק
42 'בבא אשה' מי שנשקעה רגלו עשה
43 לו כמין קדמור של דחוקק בו משע' חרשית, ראשי
44 שוקו תבובי. ולא חתאן לחרב פריש, וקדשיא
45 ליה; אם כן אמאי רבי יוסי אסור? אתי רבי יוסי
46 לילך בקבין אתי על גב דרסוקסין הבא דטעמא
47 דרבי יוסי משום דילמא מיפסיק ואתי לאתיי
48 – והא אי נפיל אע"י יכול ליה משום עד שיהוה
49 גרועני. ועוד דקדשה: דהאמר אבוי בפרק 'בבא
50 אשה' (שבת ס"א.) דאין סתא מדרס משום דלא
51 סמך עליהו ואי כפירוש רש"י והלא אין סמך
52 דחול מודה ומיהו אמור רבני יוצקו רבי עקיב טעם
53 האי, שאין שוקו עד צריך לו כל כך. שהוא שוקו

1 **שעם** ביום הכפורים. עמד רבי יצחק בר נחמני על
2 רגליו ואמר: אני ראיתי את רבי יהושע בן לוי ששָׂא
3 בספר של שעם ביום הכפורים, ואמנא ליה: בתענית
4 צבור מאי? – אמר לוי: לא שָׂא. אמר רבה בר בר
5 חנה: אני ראיתי את רבי אלעזר דמן גנהו ששָׂא
6 בספר של שעם בתענית צבור, ואמנא ליה: ביום
7 הכפורים מאי? אמר לוי: לא שָׂא. רב יהודה נפיק
8 בדרהיטין, אבין נפיק ברהיטין, רבא נפיק ברהיטין, רבה
9 בר רב הונא ברהיטין, אפרהיטין נפיק. מתבין רמי
10 בר קמא: הקישע יוצא בקב שלו, דרבי רבי מאיר.
11 ורבי יוסי אסור. ותני עלה: הוה שָׂא אסור לצאת בו
12 ביום הכפורים? אמר אבין: תשם דאית ביה בתחיתו,
13 משום תעניתו. אמר ליה רבא: ואי לא אמנא הוא –
14 בתחיתו משו ליה מאי? ועוד: כל תענית דלא מנעל
15 הוא, ביום הכפורים מי אסור? והא רבה בר רב הונא
16 הוה ברהיטין סודרא אפרהיטין נפיק. ועוד: מדקתני סיפא
17 אם יש לו בית קבול בתחיתו קמא, מקבלי דרשא
18 לאו בראית ליה בתחיתו עסקין! אלא אמר רבא:
19 עלוקם דרובין עלמא מנעל הוא, ובשבת בהא פליגי;
20 קור סבר: דחולצין דילמא משתמיט ואתי לאתיי ארבע
21 אמות, ומר סבר: לא גזרינן. תנן גזרינן: תילוקות מותרין
22 בכבולין, חוץ מנעילת הספרל. מאי שָׂא נעילת הספרל
23 דאמרין: אינש עבדו ליה. הך נמי, אמרין: אינש
24 עבדו ליה. – רהיטין וסיכה – אימר מאתמול עבדי
25 ליה! – מקבלי נמי, אימר מאתמול עבדי ליה. – מקבלי
26 לא אפשי דמאתמול עבדי ליה, דאמר שמואל: האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא
27 ליכיסם מסאני לויגין. – והא מותרין לבתחלה קתני! אלא: הך דלאו רביתיהו – גזרו
28 בהו רבנן, הך דרביתיהו הוא – גזרו בהו רבנן. דאמר אבין, אפרהי לוי אם: רביתיה
29 דינוקא – מביא חמימי ומשחא. גזל פורתא – גזל פורתא, גזל פורתא. בתורי מאני
30 בי האי דמבא ובין ליהו מאני גזרו דפרתא לבניהו, ומתברי להו. 'תמלק' והפלה ורצו מאני
31 פניהם. רבי חנניא בן תרדיון אומר משום רבי אלעזר: תמלק והפלה ורצו את פניהם.
32 הרהי לא תנעול את הספרל. רבי חנניא בן תרדיון אומר משום רבי אלעזר: הרהי תנעול
33 את הספרל. מאי טעמא מלק – דכתיב 'מלק בפי'ו תחוינו עיניו'. פלה מאי טעמא –
34 כפי שלא התננה על בעלה. אמר ליה רב לרבי חיאי: פלה עד פמה? אמר ליה, בתניאי: את
35 אין מוּצְעֵן הכשיתין מן הפלה כל שלשים יום. הרהי תנעול את הספרל – משום צינה.
36 אמר שמואל: אם מחמת סכנת עקרב – מותר. 'האובל בכותבת הנפשו' – בעי רב פאפא:
37 ככותבה

1 שעם – מן גומא שוקרין פריי. בתענית צבור – הנגור על הנמשם דתנן במסכת תענית
2 (יב"ב.) אסור בעילת הסנדל, ברהיטין – מין שעם. ברהיטין – סנדל של כפות תמרים.
3 ברהיטין – של עשבים. יוצא בקב שלו – בשבת. קב – אשקזיא. רבי יוסי אסור –
4 קסבר לאו מנעל הוא. והואל איה שוק שאסור לצאת בו כיום
5 הכפורים. עלמא אף על גב דלרבי יוסי לאו
6 מנעל על אפילו הכי אסיר, והא דרין לשל
7 שעם. בתחיתו – תחיתו בגדים קטנות שהם
8 נוחות לו לסמוך שוקו עליהם. ספא – מקבל
9 טעמא דלאו פשוטי כלי עץ הוא. מנעל הוא –
10 הלכך כיום הכפורים אסור. אבל דחיטין ודחויא
11 לאו מנעל נהו. מותרין בבבולן – בכל הני
12 דמתניין אבילה ושתיה ורדעה וסיכה. אינש
13 עבד ליה – גדולים עשו לו ותרעה חוירה
14 גדולים על הקטנים שלא יעשו להם במיד דבר
15 האסור. כדאמרין במסכת יבמות (ק"א.) לא
16 תאכלום, לא תאכלום לחודי דגילום על
17 הקטנים. לא אפשי מאתמול – והא יש כל
18 הלילה ודם ברגלי. הא מותרין לבתחלה קתי
19 – שאם בא למלק אטמיהו לו האכילו ותרין
20 אהו. והאי שפיר ידע דהויא עשאו לו. מיא
21 מותר. לדריצה. ופשוטא – כותבא.
22 בכותבא – ביצים בכותבא. תבויי מאני –
23 להפיק לו כלים לשבר ולמלאות אותו. מאני
24 גזוי דפתרא – כלים דחוקק של חרס בדמים
25 קלים. אין מוּצְעֵן הכשיתין וב' – ברייתא היא
26 ומיתנין לה בריש 'בתחלה ישאת' בכותבות
27 הדי שהיה כבוד טבוח ויית גזוז מזה מאבן של
28 חתן או אמה של כלה – מכוּסֵין את המת
29 לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעל
30 בעילה מצוה ופירש ואחר כך קרצין את המת
31 ואין מוּצְעֵן הכשיתין מן הכלה מחמת אבל כל
32 שלשים יום. אלא: כל שלשים בעיא נוי. אם
33 מחמת סכנת עקרב – מקום של לחש
34 לעקרבים מותר כל אדם לנעול.
35 בגרעיתה

54 על מקלות שבדין כדרך החרתין ואינו נעל בכל על הקב דחייבי טעמות שלו דהתיי רחמי יוצאין בתן בשבת דלרבי הכל ולא כמו שפירש רש"י עושה עור לראשי שוקיו וגורר שוקיו
55 בקרקע שבשקטת עור רגלי. והנאי טעמא נמי אזי שפיר דאבי לא חשיב ליה מדרס שאינו נעל עליו אלא ענמיס הוא נעל ועליו קת' עפמיס אינו נוגע בקרקע כלל. אבל עיר
56 פורת פירש: מי שנשקעה רגלו עשה לו כמין סנדל ומנחור במקום דרגל ונראה באלו יש לו רגל ויכול לצאת בו בשבת כמו מנעליו וכופה שוקו לאחוריו וקדשי סמכות של עיר
57 מנכ ירבו שוקיו **אשקזיא וסוכן בו שוק ומחלך בו היינו סמכות שלו. וקתני והתם סמכות שלו טעא מדרס יוצאין בתן בשבת מנעלן בתן ליעוהו ואותו קב שנחנך במקום
58 פיסח רגלו אין אלא כד שיהו סמכות דהואו שרגל שלימה יש לו ומפני החלי אינו יכול לרוץ עליו, ואם יש באותו קב בית קבול בתחיתו אמנא. בתחיתו היינו נמי או מכוּסֵין או
59 כד דבר כך שהוא נתון בקב לדחאוהו כדי שלא יכאב לו כשינוע רגלו בקב – טעמא איבא מאן דאמר בגמרא טעא טעמא מה ואיבא מאן דאמר טעמא מדרס לפי שהוא עשאו עולו.
הוא

1 שיאכל כותן ביהו. כמכלל דאי אבל שטען בן שעה דתן קטן שפיר עבד שהוציא המלך
 2 והמלכה אף על פי שמתמנהו אדם אבל כרי שבוען הוא אבל שיעורא דרבנן. וחיבי אתי דרבנן
 3 ומפיק דארוימא: דברייך בפרק זמי שמעתי (ברכות כב.) גבי קטן וחיבי מפיק אחרים ירי
 4 וזבתן. — שי לומר דלא דמי. ודרגל אפילו לא אבל כלל ואי הוא הוציא אחרים ידי חובתן
 5 מדארוימא. ופירוש קרשי דהתם.

6 **לא** מפני שהלכה בן כר. — אין זה במשנה. אלא
 7 גמרא פריך עלה דהתם בפרק הידוש' (סוכה)
 8 (כ"ג.) ומשני לה הכי. ולתכן מילתי לה דבא בראי
 9 לישנא. באילו שער בן בפתחיו.

10 **הא** כביצה בעי סוכה — בפרק הידוש' (שם)
 11 (כ"ג.) פריך מניה, לרב יוסף ואבי אדמרי:
 12 אוכלין עראי חזן לסוכה, ומפרש רב יוסף. תרתי
 13 תלת בייעי. וואבי מפרשי: כדאק עמיס רבי בר
 14 ואדל לבלה. ואבא נמשע. לא את ארביס עמיס נשתלה
 15 ידים וברכה, ולא משתיי במנפה. דהיישנין דילמא
 16 נגע. כדאמר בפרק 'כל הבשר' (חולין ק"ג.)
 17 ותימה. ושא עבד צדוק כחן הוה. ואמר בפירוש 'כל'
 18 'הבשר' (שם): תהירו מפה לאוכלי תרומה ולא
 19 תהירו מפה לאוכלי סדרותיו שי לומר. דלא תהירו
 20 מפה אלא לאוכלי תרומה בשעת אבילת תרומה.
 21 דהירי בה סתם. אבל לא תהירו לאוכלי סדרות
 22 אפילו כתיס האוכלין על סדרת תרומה ודבא
 23 לא תרומה הוה.

24 **מיני** תריגמא — בפרק הידוש' (סוכה כ"ג.) גבי
 25 אם השלים ארבע עשרה סידרות שחיבי
 26 אדם לאכול בסוכה ביום תריגמא יצא. פירש
 27 רש"י: כגון פירות ומינין וקפולות מבושלין.

28 ודבא משמע דמיני תריגמא לא פירות ניתו. ואין
 29 ללמוד מכאן שיתעלו מיני תריגמא להשלים שלש
 30 סידרות על שבת. כדאמר רבא: דבא אבא השלים מיני
 31 תריגמא יצא. ודשאני דהתם וילפנין ליה מרבכת
 32 תלמא וימנין 'הידוש' גבי קן שהוא במקום פת.
 33 ואפולי אי תריגמא אמרין דביק בלש סידרות
 34 מיני תריגמא. ממו גבי סוכה — מכלל מבושלין
 35 ולא נפק. דלא מדתי בני בסוכה.

36 **לומר** לך שיעור של זה לא כשיעור של זה —
 37 ותימה: ותימא שאור חזמן
 38 כנרורת דנפשא כדנשטמ ריש פרק 'המביע'
 39 (שבת צ"א.) גבי ריק ביות תרומה לביית טמא
 40 דפריך אי ליענן שבת כנרורת גיענין לא טמא
 41 בביות וכותבת סתמא דוא כביצה וא מעט פחות
 42 מביצה. כדנשטמ בשמטמא. ואילו נרורת היא
 43 בעיר טמא מביצה. כדנשטמ בעירובין בפרק
 44 'חזק' (פ"ג.) כמו שאפשר בסמך חזמן שי לומר:
 45 כיון דאפקיחא מביית אוקמינן אשיעורא דיום
 46 הכפורים. מנאן קשה דקאמר בסמך חזמן
 47 ככותבת לא דהיינו ככותבת הגסה דיום הכפורים.

48 ואפילו הכי מספקא ליה אי חזמן ככותבת הוי כביצה או לא. אמאי מספקא ליה פשיטא דהיי כביצה. ומכדי בית שמוא אשיעורא דנפשי מביית מדודי — נוקמה אברורותו לה שומר
 49 ולא יסמכתו ליה לאוקמה אברורותו. משום דאית ליה דרשה דרבי נתן דאמר בפרק קמא דסוכה (ה"ב.) ועירובין (א"א.) 'אריך חטא ושעורא' וכו' וכל הפסוק הוה לשיעורין נאמר דרשי
 50 תנא. ודבא דהיינו ככותבת ליה לאוקמה קרא דתנא לתוצאה ולאכלא אלא לכל לתוצאה. כיון דאכלתו ותוצאה לאו דהו עשינא לחיבי מומינן
 51 ליה ככותבת דנפקא לן מרדש דההוא קרא דהיינו דכש תמרים ככותבת הגסה כיום הכפורים דהיינו מיי דאבילה. ומיניה נמי גמרינן חזמן ככותבת. ואפילו נאן דעני למישר בסמך חזמן
 52 לא ככותבת הגסה מכל מקום פשי. ומגרינן פריה תריידי. ולא מןסך הכותב אלא לתמיס. גבי יום הכפורים בגסה משטיעין רובדי מינובא דעתיה. וגבי חזמן ככותבת שיעתה ולא בגסה
 53 שלא דאי מופלי יתיר מציא משמא. ואף על גב דפריך: נוקמה אבביצה אף על גב דלא כתב בדחוא קרא — כיון אק לחוש. דהא כביצה נמי לא כתב בדחוא קרא. אבל בבגרותה לא
 54 מוקמינן ולא מוקמינן תנא דקרא באבילה דהוצא כדפרישתי. ועוד: כביצה מוקמינן כיון פיר דהיינו שיעור אוכל התאכל בבת אוחת. אבל כנרורת ליכא טעמא כולי האי. תימה ליה:
 55 אמאי לא קאמר בדבתיבל למשח מיסיס פליגי. דקיימא לן שיעורין הלכה למשח מיסיס. ומר סבר הכי גמירי שאור בביות חזמן ככותבת. ומר סבר דהיינו מיידי: זה הוה בביות. והשואל לא
 56 קשיא ליה ליתני בביותו ליה לומר: דבתיבל קמא דביצה (ג"ב.) מוכחי דבראי פליגי. ודעמא דבית שמוא לא מנח הלכמא. דמייתי דהתם ברייתא דתנא: 'ולא יראה לך חזמן ולא יראה לך
 57 חזמן' וכו' הוה צדוקן שבת בית שמוא ביה (ג"ב.) שבת שמוא אומרים שאור בביות וכו'. ומומייתי קרא — שעתה מנח סוכא קרא אי דרשי. שעתה מנח סוכא קרא ולי שבת חזמן
 ענשין

1 הא כביצה כותן סוכה — אלמא שתי כותבת דאמרן ריש לא שולחבן כן — פחותות וכן
 2 מביצה. שתי כותבות כלא גרעינן — שאכלן רבן גמליאל בסוכה ואמר: עלייה: לא
 3 שולחבן כן. תרי קבי תרתי — גרעינותן הוה קבא דקשייחא. ומייה — שי בתן קב
 4 גרעינן וותר. אלמא: הגרעינן יותר מן הכותבת וסריח לשון עורף גמון 'וסרחה על אחוריו'
 5 המשכין (שמות כ"ג.) אם השלים — ארבע עשרה

6 סידרות שאדם חיבי לאכול בסוכה. לרבי רבי
 7 אלישע. במסכת סוכה. תריגמא — ליפתח. שאור
 8 בביות — לענין 'בל יראה ובל ימצא'. שיעורו
 9 של זה לא כשיעורו של זה — על ברוך הדמין
 10 נפיש מביית ולחיבי כתב שאור. דאי לא כתביה
 11 וגמר מחזמן דהא אמרין דיו לכאן מן חזן להיות
 12 כנודן ולא מייחבי עליה אלא בשיעורא רבה.
 13 לחיבי כתביה דתנא לחיוביה דלא. ואילו
 14 פחותות מביית ליכא למיניה. דלא תנא ראיא
 15 חמורה מאבילה דסתם אבילה בביות. על כרוך
 16 החמור בביות החלק ביותר מביית. מביי בית
 17 שפאי — לא אמר ככותבת אלא משום דבית
 18 שיעור חזמן טפי משל שאור שהוא בביות
 19 מדאיטעין קרא למכתבהו. ואם מנא שיעור
 20 פחות מכותבת והוא יותר על כותב — הוה
 21 משיעור מו. ואם כביצה פחותה מכותבת ליתני
 22 כביצה ואי נמי כי הדדי ניתו לימא כביצה
 23 שזוהו שגור במשנה יותר מכותבת לענין
 24 תוספתא אוכלין. כותבת חתמא כביצה — וכת
 25 שמוא כותבת סתמא אמרו. פומינן — מברכין
 26 על המזון אדוריו.

כל

1 **התנא** באתרא דלא שכיחי פורי. רב וביד אמר: פוחתה הגהשא שאמרו יסרה מפביצה.
 2 וימנין ביות שפמאי אומרים: שאור כביצה. חזמן ככפותותיה. וימנין בה: מאי מעמא דביות
 3 שמוא? כנתיוב כחמא חזמן. ולא בעי שאור. וימנין אומיא: מיה חזמן שאין חמוצו קשה -
 4 אמור בביות. שאור שחמוצו קשה - לא כל שכן. מדרפליגיהו רחמנא - למפרה לך: שיעורו
 5 של זה לא כשיעורו של זה, שאור בביות חזמן ככפותותיה. ואי סלקא דעתך פוחתה הגהשא
 6 שאמרו יסרה מפביצה, מכדי ביות שמוא אשיעורא דנפיש מביית קא מהירי - ליתני כפביצה!
 7 ואי נמי כי הדדי ניתו - ניתני כפביצה! אלא לאו שמע מניה: פוחתה מפביצה -
 8 ממיא? דילמא לעולם אימא לך: פוחתה הגהשא שאמרו - יסרה מפביצה, הא סתמא -
 9 כפביצה. ואי נמי: פי הדדי ניתו וחדא מיציניהו נקטו. - אלא מהכא: עד כמה מומינן? עד פניה,
 10 דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עד כפביצה. במאי קא מיפלגי? רבי מאיר סבר: "ואכלת" -
 11 רבי אבילה, "ושקעת" - זו שתיה. ואבילה בביות. ורבי יהודה סבר: "ואכלת ושקעת" - אבילה
 12 שיש בה שבעיה, ואי זה - זה כפביצה. ואי סלקא דעתך פוחתה הגהשא שאמרו יסרה מפביצה
 13 השתא כפביצה שפועי משפכא, דעתא לא מיתבא? אלא לאו שמע מניה: פוחתה הגהשא
 14 שאמרו פחות מפביצה, כפביצה - משפכא, כפותותיה - מיתבא דעתיה. תנא, רבי אומר:
 15 כל

16 ופילו הכי מספקא ליה אי חזמן ככותבת הוי כביצה או לא. אמאי מספקא ליה פשיטא דהיי כביצה. ומכדי בית שמוא אשיעורא דנפשי מביית מדודי — נוקמה אברורותו לה שומר
 17 ולא יסמכתו ליה לאוקמה אברורותו. משום דאית ליה דרשה דרבי נתן דאמר בפרק קמא דסוכה (ה"ב.) ועירובין (א"א.) 'אריך חטא ושעורא' וכו' וכל הפסוק הוה לשיעורין נאמר דרשי
 18 תנא. ודבא דהיינו ככותבת ליה לאוקמה קרא דתנא לתוצאה ולאכלא אלא לכל לתוצאה. כיון דאכלתו ותוצאה לאו דהו עשינא לחיבי מומינן
 19 ליה ככותבת דנפקא לן מרדש דההוא קרא דהיינו דכש תמרים ככותבת הגסה כיום הכפורים דהיינו מיי דאבילה. ומיניה נמי גמרינן חזמן ככותבת. ואפילו נאן דעני למישר בסמך חזמן
 20 לא ככותבת הגסה מכל מקום פשי. ומגרינן פריה תריידי. ולא מןסך הכותב אלא לתמיס. גבי יום הכפורים בגסה משטיעין רובדי מינובא דעתיה. וגבי חזמן ככותבת שיעתה ולא בגסה
 21 שלא דאי מופלי יתיר מציא משמא. ואף על גב דפריך: נוקמה אבביצה אף על גב דלא כתב בדחוא קרא — כיון אק לחוש. דהא כביצה נמי לא כתב בדחוא קרא. אבל בבגרותה לא
 22 מוקמינן ולא מוקמינן תנא דקרא באבילה דהוצא כדפרישתי. ועוד: כביצה מוקמינן כיון פיר דהיינו שיעור אוכל התאכל בבת אוחת. אבל כנרורת ליכא טעמא כולי האי. תימה ליה:
 23 אמאי לא קאמר בדבתיבל למשח מיסיס פליגי. דקיימא לן שיעורין הלכה למשח מיסיס. ומר סבר הכי גמירי שאור בביות חזמן ככותבת. ומר סבר דהיינו מיידי: זה הוה בביות. והשואל לא
 24 קשיא ליה ליתני בביותו ליה לומר: דבתיבל קמא דביצה (ג"ב.) מוכחי דבראי פליגי. ודעמא דבית שמוא לא מנח הלכמא. דמייתי דהתם ברייתא דתנא: 'ולא יראה לך חזמן ולא יראה לך
 25 חזמן' וכו' הוה צדוקן שבת בית שמוא ביה (ג"ב.) שבת שמוא אומרים שאור בביות וכו'. ומומייתי קרא — שעתה מנח סוכא קרא אי דרשי. שעתה מנח סוכא קרא ולי שבת חזמן
 ענשין

1 ונרורת גדולה מכות. כדומה בירש פרק 'ומציע' (שבת א"א). כדפרש"י לעיל. ואם כן
2 חכי אמרין בבביתא פרק 'אמור ל' (ד"ה). גבי יש אוכל אכילה אתה. דאין בית הבלעה
3 מחוק יתר משני יתיסו ואמרו רבני זמקו. ודע דקיימא לן כרבי שמעון הוא בדביעה
4 לטמא טומאת אכילה בשתי סעודות ועידוב לן קיימא לן כוותיה. אלא אז כרבי מאיר או
5 כרבי יהודה וכולמון רבתי, דרב יוסף ורבי אבהו כרבי

6 מאיר קיימי. ואמרו נמי מרזו לבית לטמא
7 טומאת אובלין כרבי שמעון דחצייה לבית המנוגע
8 חצי חצי לפסול גזיה חצי גזיה חצייה לטמא
9 אובלים - לא ארבי מאיר רבי יהודה קאי אלא
10 ארבי שמעון וארבי יוחנן קאי, שהחזירו שיעור
11 הבכר. תדע. דהא קתני רחם בבביתא בגמרא
12 כמה שיעור חצי פרס - שתי ביצים חסר קיימא.
13 דרב רבי יודיה. שמי מנה רקאי בשתייה דרבי
14 שמעון דאין לפסול חצי מנה חצייה גזיה
15 ביצים. ורבינו תם חייב בעין ארז, וה לטוה
16 דגורנות כלא גרעין קאמר הכא. ומנעבת
17 ונדרסתו כפי ונדחם להסמן בבית הבלעה
18 חזיתו יש בהו גרעין. וקשין ון ונעולין ונין
19 נדבקין בבית הבלעה. ולכן הדי שיעור שני וזית
20 קשין כשיעור שלש גורנות. ועוד. דרכין ורזחן
21 לאבול. וכוחתא ונחש עייפא מבית ורנורין
22 ובערא מבכביה (וכר). ולא נודיא לרבינו יעקב
23 דגורנות אין כון גרעין. שום תאניש שדרסו
24 ודאיה דבביתא (ד"ה). נמי דאין בית הבלעה
25 מחוק יתר משני וזית - בבשר אייר, דלא שייך
26 ביה גרעין וקשה ונעולין.

27 **והצ"י** פרי בבביתא פרס - תימה לרבי
28 יצחק אבי אשה: ברק קמא רשבת (ד"ה).
29 מפרש טמא דפסול גזיה משהו דזמין אפסיה
30 אובלין כון. ושדי משקא דרומה לאמיל
31 ומטאן לתו. ואם כן. כבביעה ליפסל גזיהו. כיון
32 דאית בון שיעור לטמא טומאת אובלין ותידי
33 כון גרעין שום דילמא שדי משקא הרומה
34 לפמיה. ודע דהוה נחש עייפא מבבית ורנורין
35 שתי ביצים אין אדם ענא לשתוה. והוא בעצמו
36 הקשה לרבינו. שוחה משקן טמאין אמאי עני
37 טמא דע ששתיה בריעה? כדאיתא פרק 'קושי'
38 מוכי' במסכת מעילה (ו"ה). הא משקא טמאן
39 אחרים מביעה. כדנכוח בפרק קמא דפסחים
40 (ד"ה). וברביתא פרק 'אלו רביעין' (נ"ב). מיהו.
41 לפירוש רבינו תם שפירש דמדאורייתא לא
42 מוטא אובלין כרביעית. ומרנבון הוא דגזר
43 במשהו - נהא. דלא רעו לגזר אלא במשקין
44 דמטו מדאורייתא. ורבינו תם פירש: דשתי
45 גזיות הוו. דמדיקרא גזר בשתי ביצים דנפסל
46 גזיה מלאכול בתרומה. אבל מותר להא. וכן
47 משמע לישנא דפסול גזיה. ולא טמא דמופש
48 פרק קמא רשבת (ד"ה). אלא מטעם אחרניא. כמי
49 דאמרי. כיון דהאובל אובלין טמאין מותר לאכול
50 בתרומה. אף על גב דנעני בדי הדדי בתוך הנהך
51 ואתי למימר מה ל' דנעני בגופו מה ל' בחיץ.

52 ואתי למישר לתיעו תרומה לאובלים טמאין. ואם תאמר: אם כן בבביעה לגזר? ויש לומר: משום דכי אביל כביעה אין נכנס למעיו כביעה. שאי אפשר שלא קצת בן השמיני
53 והנענים, ויבין דאפקיההו מבכביה - אוקמה אשוי ביצים. אלא משקן סני כרביעה. שאני בשארית כן התנאים חוששים. ורבינו יצחק חסיק על דבריה. לרש טמאן שתי ביצים:
54 כיון דאפקיההו מבכביה - אוקמה אחיז שיעור פרס. סעודה רבית המנוגע. למר כדאית לה ולמר כדאית ליה. כדמשמע בפרק 'כיצד משתתק' (עירובין פ"א). והוא גזיה דשתי ביצים
55 גזיה קדומתיה וזיה. קודם שמונה עשר דבר טבא. תדע ודחא סלקא דעתך רבא דהיא דאורייתא. דפרין 'ומנעמם' - מוכן לפסול גזיה מן תורה. ואי לא גזר אלא במשהו עשר
56 דבר - ומאי טעיה אחיז שמונה עשר דבר דיעים לכל. ופסק אסורין. כדאיתא בפרק 'אין עמדין' (עבודה זרה ו"ה). ועוד: אם כן חסר לנו משמנה עשר דבר לרבי תאשקח. ובעומה
57 דבר דבר דבר גזר גזר. ופסק אובל אשון רבי אפילו בבביעה. ומשמעא דחא אפילו ליעי בתרומה נפסל גופו.

1 כי אתישל - כבי מדרשא. דך לדעול כמה ישתה ויהא חייב - לעינן על מנך הכשן.
2 כלומר: לעינן אדם בעקום איתשיל, ודחו ביה שמיא לחומרא. דמחייב כרביעית.
3 בית כביר אבילת פרס - קום לן (כירות ג"ב) כלל אתון אסורין שיעורן כמות.
4 שאם שהה בין תחילת אבילת הישעור לגמרא אבילתו יזר מוכרי אבילת פרס - את

5 מדרשא דעו שיאכל כל הישעור בתוך כדי שחיית
6 סעודה. והוא אבילת חצי ככר ששיעור בו את
7 העירוב. שהוא שוח מתי סעודה. כדנען חצייה
8 לבית המנוגע. שתלה הכתוב שחייתו לטמא
9 גזייה בשיעור אבילת. כמובתב כביר אבילת
10 פרס - בתמימה יום הכפורים שיעור אבילתו
11 בככותבא פת אחו שיעורו. עירוף אבילתו כביר
12 אבילת פרס. ואם שהה יותר ממאן אין מצטרף
13 ופסחי: והא כיון דשיעורו גדול בעי שדיה טפי
14 לעירוף אבילתו. והטמא אד פסחי ליה.
15 כפפי מוכי - אם שהה יותר מיכן - לא
16 מתיבא דעתיה. ויום הכפורים בישוב הדעת
17 תליא מילתא. דכתיב 'אשר לא תענה' (ויקרא
18 כ"ג). וצ"י פרס - ששיעורו לפסול את הגזיה
19 לאכול אובלין טמאין חצי פרס - נפסל גופו
20 מלאכול בתרומה. חצי פרס שיעור גדול הוא.
21 כשתי ביצים שחוקות. כדאמרינן בעירובין
22 (כ"א). ואף ביה משיוען שדיתי עירופו כביר
23 אבילת פרס ותו ליה. כיון דשיעורא רבא הוא
24 מטפי מוכי ליצטרף. ומה לימפתא ליה דלא
25 דאורייתא - ואקילו רבנן בה. ולא תמטא בהם
26 וגי אבילת כתיב 'אל תשקצו את נפשותיהם'
27 דהוי אבילת ידלא תמטא בהם' לא זו היא
28 אחרת טומאה. שהרי אין ישראל מוודיין
29 מלשטמא. דכתיב 'אמור אל הכהנים' וכו' (ויקרא
30 כ"א) - כתיב מוודיין. ואין ישראל מוודיין.
31 אלא אחרת אבילתו. וכתיב 'ומנעמם' - וכו'
32 מיהו - על ידי אובלין טמאין. כמאן לימפתא
33 גזיה - דקרא ליה לטמאה אתה. אף לך דבר
34 טמאן אדם על ידי אבילה אלא נבלת עוף
35 טהור. אלא אספתיא כקלאט - ועיקר קרא
36 דרשינן בפרק 'אמר להם מנוגע' (לעיל כ"א).
37 אדם מטמא עצמו מעט - מטמאין אותו הרבה.
38 אטמא ומילוא - שעליה. אבירויה אובילא -
39 משקא אבילתא למתק את האובל - אובילת הוא.
40 אבילה נחם - שאכל לילי יום הכפורים על
41 השבע. שדיה שבע סעודה שפסיקת בה. וכל
42 מה שאכל שחשביה - מביעה גסה דיהת.
43 ועל אלה תתעורר. פרס למיין - לוח אבילת מבלט
44 מנעו שום ענין על ידי אבילה זו. אלא חתק הוא
45 את האובלין ורבי עמינו. וד שאכל תרומה -
46 שגזר. ויחייב הכתוב תשלומן קצין וחומש -
47 פטור אם אבילה על השבע פרס למיין - את
48 התרומה.

49 **שכוסס**
50 **שכוסס**
51 **שכוסס**
52 ואתי למישר לתיעו תרומה לאובלים טמאין. ואם תאמר: אם כן בבביעה לגזר? ויש לומר: משום דכי אביל כביעה אין נכנס למעיו כביעה. שאי אפשר שלא קצת בן השמיני
53 והנענים, ויבין דאפקיההו מבכביה - אוקמה אשוי ביצים. אלא משקן סני כרביעה. שאני בשארית כן התנאים חוששים. ורבינו יצחק חסיק על דבריה. לרש טמאן שתי ביצים:
54 כיון דאפקיההו מבכביה - אוקמה אחיז שיעור פרס. סעודה רבית המנוגע. למר כדאית לה ולמר כדאית ליה. כדמשמע בפרק 'כיצד משתתק' (עירובין פ"א). והוא גזיה דשתי ביצים
55 גזיה קדומתיה וזיה. קודם שמונה עשר דבר טבא. תדע ודחא סלקא דעתך רבא דהיא דאורייתא. דפרין 'ומנעמם' - מוכן לפסול גזיה מן תורה. ואי לא גזר אלא במשהו עשר
56 דבר - ומאי טעיה אחיז שמונה עשר דבר דיעים לכל. ופסק אסורין. כדאיתא בפרק 'אין עמדין' (עבודה זרה ו"ה). ועוד: אם כן חסר לנו משמנה עשר דבר לרבי תאשקח. ובעומה
57 דבר דבר דבר גזר גזר. ופסק אובל אשון רבי אפילו בבביעה. ומשמעא דחא אפילו ליעי בתרומה נפסל גופו.

1 כל שטמאנו ושעירו שזה מעטרין - שמעתי מקשה מאי אימנריך קראי לבי עקיבא
 2 בפרק קמא דסנהדרין (ד.א.) לרביעית עה רבא משני מתים שטמא באהל; ומאי שטמא
 3 דרבנן דפליגי, ותי קימא לן כל שטמאנו ושעירו שזה מעטרין? ותורגא רמידי
 4 ברביעית עה הבאה משני נפלים שאין לא ביה ולא ביה רביעית מתחלה, אבל שני מתים
 5 שיש בכל אחד טפי מרביעית דלבי הכל
 6 מעטרין וצרי רביעית מזה וחצי רביעית מזה. וכן
 7 שמעתי שיש לחיות בתוספתא, אמנם לא מצאתי
 8 אותה.
 9 השמיר דעשה עשה - אף על גב דרבי יוחנן
 10 אית ליה בפרק 'הקומץ רבד' (מנחות
 11 לו.ב) השמיר דעשה לנו ג' - הבא אליבא דרש
 12 לקיש, דהוא מרא דשמעתא, משני
 13 שהדפולפון

1 שבוסם - כל דבר שהוא אכילתו של כדרך אבילות קרי לה כוסם. שופין - פרושין
 2 בלעו, שבלע בלא כסיהו, ראשון משלם קרן וחושש - שאף היא דרך אבילות.
 3 ושני משלם דף עמי רישאש - שדרי קטן הראשון ונתייב בשלומיתן וכן אינן
 4 ראויות עד אלא לרסקה. במחלוותי - השנייה במקום אחר, שניה במשנתנו, ולא
 5 דברי הכל אלא ר' יהושע היא. שמופתאן
 6 ושעורין שיה - בןן שני חצאי חזים משני
 7 מתים או משתי גבילות או שתי חצאי ערשה
 8 מתים או שתי, שזמן טמאנון שיה ושעורין שיה
 9 לטמא בשעיר אחד. שמופתאן ולא שעורין -
 10 בןן קרן וגיבילה שעורין טמאנו ערב אבל אין
 11 שיעורין שיה לטמא שזה בניה וזה כבערשה.
 12 שעורין ולא שמופתאן - בןן מה גבילה ששניה
 13 בבית הוה טמאנו שבעה וזה טמאנו ערב
 14 משניה אוני חייב אלא המאן אחת - הדי
 15 שמה הוא, אבילה ושתייה מחד קרא נפקי.
 16 אבל ועשה מלאכה - חרי שמונת נידון ומותר
 17 קראי נפקי. גמרא אבילה בבית - משמע
 18 החתירה לא חייבה עליו אלא בישוב הדעת
 19 השמר פן לא תקנה - השמר פן תבא לידך לא
 20 תענה. אם בן נפשי להו לאוי - השמר ופן
 21 ששניה לא תעשה חן, ואנן לאו אחז אגרינן,
 22 שמה לא רעה לרובתו בו לאין. השמר דלא
 23 - בןן 'השמר בנעו הערע' (דברים כד)
 24 שלא יקח בורח. השמר דעשה - השמר
 25 שתענה. ותנא מיימי - אזהרה בעיני מהבא.
 26 על תוספת מלאכה - אם לא תוספי מחול
 27 על הקדש, להפסיק פן המלאכה משמע
 28 יום. יהא מותר - בלאו. מה לעיני וכו'
 29 - כלומר עונש דמלאכה לאו תפנה הוא.
 30 אם באת ללמוד מעיניו של להשיב מלאכה
 31 הותרה מקצתה אצל גבול. השמיר קראי
 32 כתיב במלאכה - ארבעה לאין וברת אחד
 33 בחרי מות' ופרשת אף בעשר (שבת
 34 הפרקין). וחי לענש דלילא - דאם איש
 35 ענין לאזהרה תנה לענין ענש. ואפי' לחן
 36 עיני

רבי יהושע? כל שטמאנו ושעורין שיה - ממצטרף טמאנו ולא שעורין ולא שמופתאן,
 לא טמאנו ולא שעורין - אין ממצטרפין. רב נתנן אמר: אפילו תימא רבנן, עד פאן לא קא
 אמרי רבנן תהם אלא לענין טמאנו - דשם טמאנו חד היא, אבל תהא - משום יתיבי דעתא
 הוא, והאי לא מצטרף דעתיה. וכן אמר ריש לקיש: במחלוותי שנייה, ורבי יהושע היא.
 נתנן: קלל אמר רבי יהושע כו'. ורבי יוחנן אמר: אפילו תימא רבנן, עד פאן לא מצטרף רבנן
 תהם אלא לענין טמאנו, אבל תהא משום יתיבי דעתיה הוא - והאי לא קא מצטרף דעתיה.
 משנה אבל ושתה פהעלם אחר - אינו חייב אלא המאן אחת. אבל ועשה מלאכה - חייב
 שני המאנו. אבל אולכין שאינן ראויין לאבילה, ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה, ושתה ציר
 או מוריס - פטור. גמרא אמר ריש לקיש: מפני מה לא נאמרה אזהרה בעיניו - משום
 דלא אפשר. חייב בכתוב? בכתוב רחמנא "לא יאכל" - אבילה בבית, בכתוב רחמנא "לא
 תענה" - קום אכול משכעו. מתקף לה רב יהושעאי: בכתוב רחמנא "השמיר פן לא תענה!"
 אם בן נפשי להו לאוי. מתקף לה רב ביבי בר אבין: בכתוב רחמנא "השמיר בנעו עיני!"
 אם בן השמר דלאו - לאו, השמר דעשה - עשה. מתקף לה רב אשי: בכתוב: אל תסור
 פן העיני! קשיא. ותנא מיימי לה מהבא: "ועניתי את בשרתיך וכל מלאכה לא
 תעשה". וכול יהא עונש על עניו שאינו נהג בשבתות וימים טובים - אינו עונש פרת על
 כל מלאכה בעצם היום הזה", על עיצומו של יום - עונש פרת, ואינו עונש פרת על
 תוספת מלאכה, וכול לא יהא עונש פרת על תוספת מלאכה, אבל יהא עונש פרת על
 תוספת עניו - תלמוד לומר "כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ובכרתה",
 על עיצומו של יום - עונש פרת, ואינו עונש פרת על תוספת עניו. וכול לא יהא עונש פרת על תוספת
 מלאכה - תלמוד לומר "וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה", על עיצומו של יום הוא מותר, ואינו מותר על תוספת
 מלאכה. וכול לא יהא מותר על תוספת מלאכה, אבל יהא מותר על תוספת עניו. ודין הוא: ומה מלאכה שנהגת
 בשבתות וימים טובים - אינו מותר עליה, עניו שאינו נהג בשבתות וימים טובים - אינו דין שלא יהא מותר עליו? אבל
 אזהרה לעיניו של יום עניו לא למדנו מעיניו. לא יאמר עונש במלאכה - דנמר מעיניו, ומה עניו שאינו נהג בשבתות
 וימים טובים - עונש פרת, מלאכה שנהגת בשבתות וימים טובים - לא כל שכן? למה נאמר? מפנה לתקיש ולדון ממונו
 גורה שיה: נאמר עונש בעיניו, ונאמר עונש במלאכה. מה מלאכה - לא ענש אלא אם בן החור, אף עניו - לא ענש אלא
 אם בן החור. איפא למיפרד: מה לעיניו - שלא הותר מכללו, תאמר במלאכה - שהותרה מכללהו - אלא: לא יאמר
 עונש בעיניו, דנמר מכללהו: מה מלאכה שהותרה מכללהו! - עונש פרת, עניו שלא הותר מכללו - לא כל שכן? למה
 נאמר? מפנה לתקיש ולדון ממונה גורה שיה: נאמר עונש בעיניו ונאמר עונש במלאכה, מה מלאכה - עונש החור, אף
 עניו - עונש החור. איפא למיפרד: מה למלאכה - שכן נהגת בשבתות וימים טובים, תאמר בעיניו - שאינו נהג בשבתות
 וימים טובים! - אמר רבנן: היא תנא "עצם" "עצם" גבר. מופנה דאי לא מופנה - איפא למיפרד פדפרניו, לא אפניו
 מופנה. המשה קראי תנינו במלאכה, חד לאזהרה דימאנו, וחד לעונש דימאנו, וחד לעונש דימאנו, וחד לעונש דימאנו,
 וחד לאפניו לממר עניו במלאכה בין דימאנו בין דלילא. דבי רבי ישמעאל תנא: נאמר פאן עניו, ונאמר לחלן עניו.
 מה לחלן - לא ענש אלא אם בן החור, אף פאן לא ענש אלא אם בן החור. רב אחא בר עקב אמר: יליף "שבת
 שבתון משבת בראשית, מה לחלן - לא ענש אלא אם בן החור, אף פאן - לא ענש אלא אם בן החור. רב פפא אמר:

1 שהפלפלין הייבין בערלה - אין לזקשתא: כמו שדיבין בערלה הייבין נמי במעשר, ויכן
2 שדיבין במעשר ממטא טומאת אובלין, כדנתן בפרק "בא סימן" (נדה נא):
3 כל שדיב במעשר ממטא טומאת אובלין, אלמא תניא תהום: נמו ונמו ונמו אין ממטאין טומאת
4 אובלין? ויש לומר: זה הא ברטיבא את ביבששתא. אבל ארז רבי שמעון מייבבילא הקשה

5 מהא דאמרין בפרק "בכל מערבין" (עירובין)
6 כתיב: "וארז רבי גרידו ממשער וכו' עד ערד גרידו"
7 כתיב: "וארז רבי גרידו ממשער וכו' עד ערד גרידו"
8 שוחקין אותו ומטבילין בו את העלי. ואם כן כל
9 שכן מפליין ערדיש פשי, ואפילו יבישאת חייב
10 במעשר, ויכן דייב במעשר יטמא טומאת
11 אובלין? ויש לומר: דוראי אהון מפליין שנשחקין
12 ונכבלין אהון במים, כעין שפשיין לטבול בו דבר -
13 תרו חווי בעיניהו לאבילה, הייבין במעשר
14 וממטא וממטא אובלין, אבל אהום שלא נבבלי
15 במים, שנתנו ונידוק בעפורהו כעלמא, כעין
16 שפשיין לתת לתוך הקדירה, ונרוו סטורין מן
17 המעשר, דלא חוי לארד שדחקו לא חוי בעיניהו -
18 טומאת אובלין, אי נמי יש לומר: דרוע גרידו אינו
19 חייב במעשר משום זה מילתא לחדו שמתבטלין
20 בו על, אלא לארד שדחקו לא חוי לטבול נמי
21 בעינהו, ומשום הכי חייב במעשר. ויהא דנקט תהום
22 ומטבילין בו על, ולא נקט דאבילי ליה נמי בעינהו
23 - משום דיעקב שדחקו כדי לטבול בו. אבל
24 מפליין דאפילו בחר שחוקין לא חוי בעיניהו -
25 לא מדיבין, ועוד יש להקשות על הדיא ממתניין
26 נדרה דירי תבלין הייבין במעשר, כדאמרין
27 בפרק קמא דחולין (א.ו.) ואם אמר לה עשי לי
28 משליכי דחשיל לשארן ותבלין שבה משום מעשר
29 ומשום שביעה, ואין ממטא טומאת אובלין
30 כדומהו ביהער הרדובס (שם פ.א.ק.) דהפשי
31 בנמרא: מאי קיפה - פירטא, ופרך אביי: היא
32 עינבה תמטא טומאת אובלין אלא מאי קיפה -
33 תבלין, ומידי יש לומר: דחושש משום מעשר
34 דקתני לא קאי אלא אשאר, אבל משום שביעה
35 קאי אתירוייה, דאפילו אובלי בדמה יש מהן
36 שדיבין בשביעה, כדומהו במסכת שביעה (פרק
37 ח משנה א.) ולי תיראי, דברכא דבפרק "בא סימן" (שם)
38 (עירובין טזא.) תניא, רבי שמעון בן אלעזר אמר:
39 שוכל תבלין ולטרא ירק, ופרש רשי דקאי
40 אהון פוחתן לעני בנורן, אלמא תבלין הייבין
41 במעשר ויש לומר: שיש מי תבלין הרבה, יש
42 מהן דיעקבן לטעמא בעידי - תהווי סטורין מן
43 המעשר ואין ממטאין טומאת אובלין, ותהווי
44 מידי ביהער הרדובס (חולין קכא.) ויש מהן
45 דחו לאבילה בעיניהו, כעין בעל קפולט ובידא
46 בהם, ענינא שמתבלין בהן הקדירה, ובני שבת
47 דברכא "בא סימן" (נדה נאב.) תהווי הייבין
48 במעשר וממטא טומאת אובלין, ותהווי איירי
49 בפרק קמא דחולין (א.ו.) וכלל מערבין (עירובין)
50 (טזא.) ואף על גב דאמרין עלה בפרק "בכל
51 מערבין" משום דקתני בה תבלין ותבלין לאו בני
52 אבילה ניהו - היינו בלא תיקון למורי, שבידך
53 תיקון קצת, ולענין עירוב בענין דחוי בעת קצית עירוב, מידי דהוה אחסין ושערין דאין מערבין מהן הייבין במעשר. **ה** ברטיבא את ביבששתא - הביששתא את היא מאכל, ומחא
54 טעמא נמי אמרין בכיכר מערבין (ברכות לזב.) דחביבילא יביששתא אינה טענה ברכה.

1 עיני - "על דבר אשר עינה את אשת ערוד" (דברים כב.) היא נופח שבת איקרי -
2 וכלאו גורה שווי נמו ונפאק מיניה וביה, ריכין דאיקרי שבת לענין עיני הוה ליה כשבת
3 לעניש ואודרה, תשבוו שבתכם - ומישבת שבתון לא נמו דאיקרי שבת, דאיסטריך
4 ליה לרבווי כל העניינין כדאמר ברש פירקין (ומא נדא.) "שבתון" שבת, אי נמי "שבת
5 שבתון היא" לאו יומא איקרי שבת, אלא הכי

6 קאמר: מנתות מרועה הוה ליה לכו, ודיכאי נמי
7 דכתיב "שבת שבתון הוא" לישן זכר, אבל לישן
8 מנחה הוה לישן זכר, אבל יומא לא איקרי
9 שבת, להיב נקט "תשבוו שבתכם" יתירא, והוא
10 נפשו איקרי שבת, מיכניא ליה לכהניא -
11 לישא רימס טויבס, ולא איום הכפורים קאי.
12 ותנא דעצם עצם - מדיסטריך למעטי
13 לחוספת החול מעניש ומאודרה, ממילא
14 שומענין המוספין, והאי "ועינתי בתשעה" מאי
15 עביד ליה? כל האוכל ושותה וכו' - והכי
16 משמע קרא: "ועינתי בתשעה" כלומר התקן
17 עצמך בשתעה שתוכל להתענות בעשרה.
18 ומדאפקיה קרא בלשון עומד, לומר לך: הרי הוא
19 כאילו מתענה בתשעה, כס פלפלין - אין זה
20 ישן דרעת, שאין זה דרך אבילות, מתיבי וכו'
21 - אלמא מאכל קרי ליה, שהפלפלין הייבין
22 בערלה - מן אילן הוא, ורביא - חוי למאכל.
23 חיטתא - לטוריה; שומענין שמתענים בשמים
24 בתושבין בדבש, מבי תירוא - מאריך ביש
25 שיאי - ואין בו משום בשולין בברס - שנאכל
26 כמות שהוא חי ולא משום יגעולי נברים -
27 נדחתן טעם לפגם, ומדקאמר אין בו משום בשולין
28 נברים - שמע מינה דרך אבילותו שכחה זה.
29 מיאס השנה ועד יום הכפורים - אבל בכל
30 קודם ראש השנה - כבר נעשר קטין ועין
31 בעלמא ניהו, משיב את הנפש - ומבטל את
32 העיני, מוט - נחו בו מים לחישה כחו, משנה

1 **שְׁנָאֲמַר** 'וְעָרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת פְּרִי' אֵינִי יָדַע שֶׁעַן מֵאֲכָל הָאֵרֶץ אֵלֶּיךָ מִהַ תִּלְמָדוּ לִמְרָא
2 **עַן מֵאֲכָל** - עַן שֶׁמַּעַם עֲצוּ וּפְרִי שְׁוֹה, הֵיוּ אוֹמְרִי - זֶה פִּלְפְּלִין, זֶה לְלִמְדוּ שֶׁהַפְּלִפְּלִין
3 חֵיבִין עָרְלָה, וְאֵין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חֹסְרָה פְּלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא תִחַסֵּר כֹּל בָּהּ", לֹא קָשְׁיָא - הֵא -
4 **מִבֵּי הַנְּרוּא שְׂרָיָא, וּבְכַרְבִּינָן עֲלֵיהּ "בּוֹרָא פְּרִי הַאֲדָמָה!"** - לֹא קָשְׁיָא; הֵא - בְּרִיטְבִּיבָא, וְהֵא
5 **בְּכִישְׂתָא, תַּנּוּ רַבְנָן: אֲבָל עַלֵּי קָנִים - פְּטוּר, וְלֹאֵבִי נֶפְגִּים - חֵיב, אֵלֶּוּ הַן לֹאֵבִי נֶפְגִּים?**
6 **אֲמַר רַבִּי יִצְחָק מְגִדְלָאָה: כָּל שֶׁלְכָלְבוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכְּפוּרִים, וְרַב פְּתָנָא אֲמַר: כָּל**
7 **שְׁלִשִׁים יוֹם, תַּנּוּ כּוֹתוּתָה דְרַבִּי יִצְחָק מְגִדְלָאָה: אֲבָל עַלֵּי קָנִים - פְּטוּר, וְלֹאֵבִי נֶפְגִּים - חֵיב.**
8 **אֵלֶּוּ הַן לֹאֵבִי נֶפְגִּים - כָּל שֶׁלְכָלְבוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכְּפוּרִים, "שָׁתָה צִיר אוֹ מִזְוִיִּים**
9 **פְּטוּר", הֵא תּוֹמֵן - חֵיב, מִתְעַנִּין מִנֵּי - רַבִּי הוּא, דְתַנּוּ, רַבִּי אוֹמְרִי: חוֹמֵן מִשִּׁב אֶת**
10 **הַנֶּפֶשׁ, דִּישׁ רַב גִּידֵל בַּר מִנְשֶׁה מִכְּפִירֵי דְנִירִשׁ: אֵין תִּלְכָּה פְּרִי, לִשְׁנָה נֶפְקוּ כְּפִילֵי עֲלִמָא,**
11 **מִנּוּ וְשָׁתוּ קִלְא, שְׁמַע רַב גִּידֵל וְאִיקְפַּד, אֲמַר: אִימַר דְאֲמַרֵּי אֲנָא דִיעֲבַד, לְתַתְּחֵלָה מִי**
12 **אֲמַרֵּי? אִימַר דְאֲמַרֵּי אֲנָא פּוֹרְתָא, מִנְבָּא מִי אֲמַרֵּי? אִימַר דְאֲמַרֵּי אֲנָא הֵא, מִי מִנּוּ מִי אֲמַרֵּי?**
13 מִשְׁנָה

14 **ה** ברטיבא את ביבששתא - הביששתא את היא מאכל, ומחא
15 טעמא נמי אמרין בכיכר מערבין (ברכות לזב.) דחביבילא יביששתא אינה טענה ברכה.

יומא. פרק שמיני - יום הכפורים דף פב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (טונוליץ)"
הוספות

1 **אלא** לרב הווא ולרב נתן קשיא - ולא מיצי לשנויי דסמוך לפרוקי והשלמת דבריהם
 2 קאמרו, דסמוך לפרוקי משמע פרק גדולתו - שתיש עשרה שנים ויהו אחו לתינתק
 3 ושלש עשרה שנים ויהו אחו לתינתק.
 4 **מה** רוצח הדרג ואל עיבב אפר נערה המאורסה הדרג ואל עיבב - פרש רשי' דלא
 5 גיט דהדרג, דאיהו לא מתיבא למימר בפשיה
 6 דרקיע עולם היא. ובתא נחא, ודא דבסוף פרק י"ב
 7 סורי' (מנהדרין ד"ב), ודא אסתר פרסיא
 8 הווא; ואמאי לא פריך ודא פריך ודא גילוי עריות הדרג ואל
 9 עיבב אפילו בעיננא; ולמאי דלא גיט דהדרג
 10 נחא, ולדעון גילוי עריות דיע שפיר המקשה
 11 דמתני קרקע עולם, אבל לעון פרסיא דשמעת
 12 משום חילול השם לא אסיק ארתעה דמתני.
 13 ולכחי פריך: ודא אסתר פרסיא היא. ומשני
 14 לעון פרסיא נמי קרקע עולם הוית, ומתני
 15 ותדע דאיהו דלא עבדה מעשה איה אלה ליהרג
 16 דהא מרובח ולפינן רוצח נפיה דיהרג - הית
 17 והוה מילי ריבא דעבד מעשה, אבל אי לא
 18 עבד מעשה כגון שרוצים להפילו על התיקע
 19 כדי להרוגו ואם עיבב על ידם דיהרגו, ובל
 20 כ"י

1 **משנה** אין מענין אותן - אין חייבין למנוע מן מנבל מחנבין אותן - לשעות לפני
 2 שנה שהיא סמוכה לפרוקי, פירוק היוי בן שלש עשרה לנפכה ארבע עשרה לזכר, שדרך
 3 התיקות לרביא שתי שורות בשלש עשרה ויום אחד, ודחינו בתוך שנת שלש עשרה
 4 ודאי פירקה לענין, ותיקוק בשלש עשרה ויום אחד, נמצא שנת ארבע עשרה פרק
 5 לענין, ושנת שלש עשרה היא שנה הסמוכה

6 לפרק, ושנת שתיש עשרה היא שנה לפני שנה
 7 הסמוכה לפרק. או לפני שתיש - שהיא
 8 לפני שתיש שנים סמוך לפרק, דחייב שנים שנים
 9 לפני פרק, ובמראה פריך השמאה לפני שתיש,
 10 דחייב שלש שנים, אמרת: מחנבין, לפני שנה
 11 דחייב שתיש - ומביעא **גמרא** בחולת -
 12 כחוש ותרוש כח. אמר רב הונא בן שמונה -
 13 לבריא עשברה שמונה ובכנסת חלשע ותביתוק, וכן
 14 ברמסיהו מיליה, ודא שנת תשע ארבע שנים
 15 לפני פרקה, וכן תשע - לחולה עשברה שנת
 16 תשע ובכנסת לתוך עשר, דחייב שלש שנים
 17 לפני פרקה, מחנבין לשעות, בן עשר -
 18 עשברה עשר ובכנסת לאחד עשר וכן ארבע
 19 עשרה לתינתק חולה ובכנסת לשתיש עשרה
 20 משלימין מדרבנן, בן שתיש עשרה ובכנסת
 21 לשלש עשרה משלימין מדאורייתא שהיא
 22 פירוק תביתוק, הבריא והחולה שותה וכו', ורב
 23 נחמן אוסר וכו' - לא פליג רב נחמן אדרב
 24 תנא אלא מן פירש מילי דתינתק וכו' פירש
 25 מילי דריתוק, תגן - מחנבין אותו לשעות לפני
 26 שנה דחייב שתיש שנים ולפני שתיש דחייב שלש
 27 בשלמא לרב נחמן ולרב הונא ואמאי איבא
 28 השלמה מדרבנן כדקאמר, אף על גב דלידדו
 29 דיו ותיקן תביתא ארבע שנים - מצי להתיקן
 30 ומתינתק כולה בחולה, ודכי קאמר מחנבין
 31 אותו לשעות שתיש שנים לפני השלמת דבריהם
 32 שהם שלש לפני השלמת דרין תורה, כדקאמר
 33 רב הונא דלא עשירית מחנבין את התינתק
 34 רב הונא לשעות שהיא לפני שנה הסמוכה לפרק
 35 השלמת דבריהם שהיא בשנת שתיש עשרה
 36 לחולה דחייב לפני שתיש שתיש וסמוכיה לפרק
 37 דאורייתא, אמאי רביי יוחנן קשיא - לדידה
 38 לא מיתוקמא מתניתין כלל, דהא אמרין
 39 השלמת מדרבנן ליבא, ודימא מתניתין דהא
 40 קתיי כדאוקמנא אליבא דרב הונא ורב נחמן,
 41 וירשא בחולה וסיפא בבריא כדאוקמנא רב
 42 לברא ושתיה לחולה ורבי יוחנן אמר שתיש
 43 חסדא - נמי לא תוקמא דמתניתין קתיי שלש
 44 לברא ושתיה לחולה, אמר רב רבי יוחנן - לא
 45 תתני לפני שנה, ודמשמע שתיש ולפני שתיש
 46 דמשמע שלש שנים, אלא אימא: מחנבין אותה
 47 עשר סמוך לפרקה בחולה ושתיהם כגופו - אף
 48 שמע דתנא רבא רבי כ' שמואל - שנה או שתיש
 49 רביי יוחנן ולא תני לפני שנה ולפני שתיש, לרבי
 50 יוחנן נחא - ומוקף לה שנה לחולה ושתיהם לבריא, אלא לרב הונא ולרב נתן קשיא - דהא ותיקן לשעות הוא, ופחות שבחנבין לשעות לידדו שלש שנים היו, דהא אמר רב
 51 חתא בתניתק חולה שמתבין אותה בעשירית, וברייתא קתיי גדול שבחנבין שתי שנים, פאי ותיקן דקתיי השלמה - דבריהם, ולדיקן נמי השלמה דבריהם שתיש לבריא לפני
 52 השלמה דאורייתא, אחת לחולה, **משנה** עוברת שדחיהח - העובר מריח ריח תבשיל והוא מתאנה לו ואם אינה אוכלת שיתוך מסוכניו, על פי בקיאות - אם יאמר שני רפואים
 53 שהוא מסוכן אם אני אוכל **גמרא** כוש - פלך, וחובטין לה כוש ברעוש של אותו כשר, ומרצטו, לפת נאמי ככל מאריך וכו' - יאמר החובט כשדן לכל שכן שאינו חובט. **באשר** יקום - בנערה המאורסה כתיב, מה למרנו מרצתה לנערה המאורסה - שהוא כמשפט הרוצח מה נערה המאורסה ניתן רשות - למעיל להצילה
 54 ממעלתו או מפשוטו כמעיל זה לרוצחו עד שלא בא עליה, כדכתיב "אין מושעיל לוי" (דברים כב), ואי ש' מושעיל - וזשיענה בכל צדדי תשועה, רוצח הדרג ואל עיבב - אם אמר
 55 לו הרוג חביקך ואם לא אחרוך אותך - ידרג ואל עיבב רבנן כ' כדמפרש לקמן, אף נערה המאורסה - אם אמרה בעל ארסתה חביקך או חתרגה הדרג ואל עיבב, אבל היא
 56 חביקה מנוחה למסור את נפשה, והיא אינה עושה כלום, דרקיע עולם בעלמא היא, ורביא לרבא אסתר -
 57

ורוצח

יומא. פיק שמיני - יום הכפורים דף פג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קסא רשי"ו תוספות

1 וזו השנים מרחם - נעשו זרים ותנברו אביהם שבשמים. אשר פיר - להפקיע
 2 שערים ותניא (בבא בתרא אבא,א) אין אורעין פירות בארץ ישראל, וכל דבר שהוא חיי
 3 נפש, לפי שמפקיען את השערים. תובא - ששות אשטורדשוין, מחמת חילוי. על פי
 4 בקאין - חרי. על פי בק - לא, ועל פי עצמו לא. ותובא רבי יאי בתרייהו. הבא
 5 במאי עסקין - דאמר תולה 'לא פירך'
 6 ואשמעינן מתניין ושומעין ורופאין. וניספי
 7 ליה על פי בקי - דאח באחד נמי אמר רבי יאי
 8 ושומעין לרופא. ואח על גב דאמר רב ספרא
 9 - דהא דאמר רבנן חרי מנאה ומנא בחרי -
 10 לענן עדות הוא דאמר אבל לענן אומרא
 11 בתר דעת אולין. אשמעין במתניתין דבי
 12 אמרין על דתר דעת באומרנא דמנמא כגון
 13 בשמא שמעין כבעל חוב, אבל באומרנא
 14 הדולה, אף על גב דרובא אמרי לא עירך כיון
 15 דאיכא חרי דאמר עירך - ספק נפשות להקיל
 16 מבלי דרישא דאמר עירך - ואפילו הכי קתני
 17 מתניתין על פי בקאין אף על פי עצמו לא. במה
 18 דרבי אמר - ומאביילין אותו על פי בקאין,
 19 כלמנה דבעינן בקאין, דאמר 'לא עירך' ואמר
 20 בקאין 'עירך' מאביילין אותו. אבל אמר עירך
 21 אני, אם אין שם בקאין חרי דאמר לא עירך
 22 אלא חד מאביילין אותו על פי עצמו כרבי יאי
 23 דאמר שומעין ורופאין. מי רב בר אישי אמר -
 24 דף ספיא לא תוליה, דמשמע והדיכא דאמר
 25 'עירך' אני ואיכא חרי דאמר 'לא עירך' לא
 26 עייתין ליה. הא לא אמרין והדיכא דאמר עירך
 27 אני ואפילו איכא מאה דאמר לא עירך עייתין
 28 ליה. מאי טעמא ילב יודע מרת נפשי. הכי
 29 גרסינן. נתן אם און שם בקאין מאביילין אותו
 30 על פי עצמו טעמא דליכא בקאין את איכא
 31 בקאין, כלמנה דאמר עירך אומר רביס אמר
 32 דאמר לא עירך אבל אמר עירך אני און שם
 33 בקאין כלל מאביילין אותו וכו' - און שם
 34 בקאין, כלמנה דאמר עירך און כלום. משנה זו
 35 שאהוו בולמוס - חילי האדוו מחמת רעבון,
 36 עיני כחות הוא מסוכן למות, ובמריאותי
 37 חזרת בידוע שנתרפא. בלב שושמ - מנש
 38 במרוא. אין מאביילין מחייב כבד שלו - ואף
 39 על פי ששתנן ורופאים ברוואה או אינה רופאה
 40 גמורה להחיר לו איסור בדמא טעמא על כך.
 41 ורבי מתיא בן חרש מתי - קסבר רופאה
 42 גמורה היא. גמרא אמר אביי ובבבבא
 43 משודיע להבדח בין טעם תבשיל יפה לתבשיל
 44 רע. מאביילין אותו הקל חבל - אם אין שם
 45 דברים מחזירי כדו עורכו וש לפינו מני
 46 איסורין מאביילין אותו הקל חבל שבהם. מבל
 47 ושביעת מאביילין אותו שביעת - לאתר נטל
 48 דביעה, שזעלב מניחא ביד שנים השביעת
 49 בעשה. דבאפשי בחולין - שיש יו בחולין של
 50 טבל זה להאבילו לאתר שתינטל תרומתו. וכוילי עלמא
 51 אלא אם כן אוכל את כולו, וקאמר. מאביילין אותו הטבל כמות שהוא ולא פירשו ממנו תרומתו להאבילו לעצמה וחולין לעצמו, וכן תימא אומר: מוטב שפירשו תרומתו
 52 ויאבילוהו על אחר לעצמו ולא יאבילוהו טבל כמות שהוא. אמר מבל חמור - שאפילו לכתובים אינו ראוי. וכו' מבל חמורא - שאין לה חיות, אבל טבל אפשר רמתון
 53 לה, ודחילין דהו ראתן כלל אדם.

הא מדקתני סיפא אם און שם בקאין מאביילין אותו על פי עצמו מבלי דרישא דאמר עירך
 - וכו' קאמר. כל כמה דמיעז לאחוריי באקאין - מהדרין ולא סמכין אחילה
 גופיה אלא היכא דליכא בקאין כלל, וכל שכן היכא דרופא בקי אומר אינו עירך תולה
 אומר עירך. ולא סמכין עלה להכחיש תבקי.
 מר בר רב אשי אמר כל היכא דאמר עירך אני
 - פלוטא דרובמא דהא אי אלתתא מבר
 בר רב אשי אי לא, בסדר תנאים ואומראים כתב
 הלכתא מבר בר רב אשי בבבלי התלמוד לבר
 ממספר שבעתה ואודיתא, מיספ שבעתה בספר
 'שבעתה הידינין' (שבעות מא,א) ואודיתא -
 בסוף פרק 'זוה מדר' (פנתורין כט,ב). ורבינו חיים
 כתב דהלכתא כותיה כבבלי התלמוד בר ממספר
 שבעות חזוורי, - וכו' יבבי עזמת הגרין שילוי
 פרק 'בדמא דמקשה' (תולין ע"ג, א) וסימני: דתפ
 לכו. ורבי אוריכו גרשום וזיל פסוק הלכתא
 כותיה בר ממספר שבעתה ואודיתא, ובבבלי
 התלמוד לא.

הכי
 "וזה רשעים מרחם", נקט מיניה שבתאי אצור פירי.
 "חולה מאביילין אותו על פי בקאין". אמר רבי ינאי:
 חולה אומר "עירך", ורופא אומר "אינו עירך" -
 שומעין לחולה, מאי מעמא - ליב יודע מרת נפשו.
 פשימא! מהו דתימא: רופא קים ליה כפי, קא משמע
 לך, רופא אומר "עירך" וחולה אומר "אינו עירך" -
 שומעין לרופא. מאי מעמא - תונבא הוא דנקט ליה.
 הני: חולה מאביילין אותו על פי בקאין. על פי בקאין
 - אין, על פי עצמו - לא. על פי בקאין - אין, על פי
 בקי אחר - לא! - הכא במאי עסקינן - דאמר לא
 עירכא. וליספיה ליה על פי בקי! לא עירכא, דאיכא
 ארינא פתוי, דאמר: לא עירך. מאביילין אותו על פי
 בקאין! נפשות תקלו! לא עירכא דאיכא חרי אחרני
 בהריה, דאמר: לא עירך. ואף על גב
 דאמר רב ספרא: חרי כמאה, ומאה בחרי - הני מילי
 לענין עדות, אבל לענין אומדנא - בתר
 דעות אולין. והני מילי לענין אומדנא דקמונא,
 אבל הכא - ספק נפשות הוא. והא מדקתני
 ספא: ואם אין שם בקאין - מאביילין אותו על פי
 עצמו, מבלי דרישא דאמר "עירך" חסורי
 מיספרא והכי קתני: כמה דברים אמורים - דאמר
 לא עירך אני, אבל אמר עירך אני - אין
 שם בקאין חרי אלא חר דאמר לא עירך - מאביילין
 אותו על פי עצמו. מי רב בר אישי אמר:
 כל היכא דאמר "עירך אני" אפילו איכא מאה דאמר
 "לא עירך" - לדריה שמעינן, דליכא
 לב יודע מרת נפשו". תני: אם אין שם בקאין -
 מאביילין אותו על פי עצמו. מעמא - דליכא
 בקאין, הא איכא בקאין - לא! הכי קאמר: כמה דברים
 אמורים - דאמר לא עירך אני, אבל אמר
 עירך אני - אין שם בקאין כלל מאביילין אותו על פי
 עצמו, שגאמר "לב יודע מרת נפשו". משנה זו
 שאהוו בולמוס - מאביילין אותו אפילו דברים
 כמאום, עד שאהוו עיניו. מי שגשבו קלב שומה -
 אין מאביילין אותו מחצר קבד שלו, ורבי מתיא בן
 חרש מתי. ועוד אמר רבי מתיא בן חרש:
 החושש בגרונו מטיילין לו סם בתוך פיו בשבת,
 מפני שהוא ספק נפשות, וכל ספק נפשות
 דוחה את השבת. מי שגפלה עליו מפולת,
 ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת,
 ספק נכרי ספק ישראל - מפקחין עליו את הגל.
 מצאוהו חי - מפקחין, ואם מת - ויחזהו גמרא
 תנו רבנן: מצין היו יודעין שהארו עיניו? משביחין
 בין טוב לרע, אמר אביי: ובמעמא. תנו רבנן: מי
 שאהוו בולמוס - מאביילין אותו הקל חבל, אבל
 ונבילה - מאביילין אותו ונבילה, מבל ושביעת -
 שביעות. מבל ותרומה - מבל ותרומה, היא,
 ותניא: מאביילין אותו מבל, ואין מאביילין אותו
 תרומה. בן תימא אומר: תרומה ולא מבל. אמר
 רבה: היכא דאפשר בחולין - דכולי עלמא לא פליגי
 דמקנינן ליה ומספין ליה. פי פליגי - בדלא
 אפשר בחולין, מר סבר: מבל חמור, ומר סבר:
 תרומה חמורה, מר סבר: מבל חמור, אבל תרומה
 - חזיא לתרומה - חזיא לתרומה, ומר סבר:
 תרומה חמורה, אבל מבל - אפשר לתקונתה.
 אפשר

1 אפשי בחולין פשיטא – ודמתקני ליה, לא צריכא בשבת – שאפילו הוא שבת שאסור
 2 להפריש תרומה ומעשר ויפרישה ולא איבאלוהו טבלים, בעצין שאינו נקוב – וטבל
 3 שלו מדרבנן, ושבות והפריש מעשרות בשבת דרבנן, אשמועינן שידחה השבות ולא
 4 איבאלוהו טבל דרבנן, דאתו למשרי נבל דאורייתא כי האי גונא, לימא תנא היא

5 – הך דרבה דאמר בראשון בחולין מתקנינן
 6 ליה ודחין שבות והפריש תרומה בשבת 1
 7 מקמי אבילה טבל דעצין שאינו נקוב דרבנן, 2
 8 קורין לו רואם – בשבת, וקורעין לו תרומתו 3
 9 – לתת על המכתב שזו היא פרוטתו, ונזוין לו 4
 10 ברישין – מן המחזיר האיבאלוהו, ברישין = 5
 11 כרתו, ליפא – הא דרבה רבי אלעזר ברבי 6
 12 שמעון היא דאמר מפרשינן לו תרומה בשבת 7
 13 ואל איבאלוהו טבל דרבנן, כנון דיק, ולא רבי 8
 14 דאי רבי, האמר אין צריך לעשר, עד כאן לא 9
 15 קאמר רבי אלא לענין מעשר ירוק דרבנן – 10
 16 דלא מתקף בטבל דאורייתא, אבל דגן 11
 17 דאורייתא הוא אפילו רבי מורה דאף בעצין 12
 18 שאינו נקוב מעשר דמחלה בדאורייתא, ראי נא 13
 19 כי אורו עני – ביהותנן תביב, הכי נרשינן; 14
 20 מאן איהו לחבר דהתם לאו בולמוס אחיה, 15
 21 מריר גריר – ממשיך את הלבל לתאות רעבו, 16
 22 ויאכל – לתם, והדר ויתנו לו פלח דביטליה 17

אפשי בחולין פשיטא! – לא צריכא בשבת, בשבת
 נמי פשיטא, מטלמל מדרבנן הוא! – הקא במאי עסקינן
 בעצין שאינו נקוב, דרבנן, מר סברו: מכל המור,
 וקר סבר תרומה המורה. לימא תנא היא, דתנא: מי
 שגשבו נחש קורין לו רופא מקום למקום, וקורעין לו
 את התרנגולת, ונזוין לו את הפרשין, ומאכילין אותו
 ואין צריך לעשר, דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון
 אומר: לא יאכל עד שיעשר. נמיא רבי אלעזר ברבי
 שמעון היא, ולא רבי! – אפילו לימא רבי, עד כאן
 לא קאמר רבי התם – אלא לענין מעשר ירוק דרבנן,
 אבל במעשר דגן דטבל דאורייתא הוא – אפילו רבי
 מורה דאי שירות ליה בעצין שאינו נקוב אתי למכיל
 בעצין שהוא נקוב. תנו רבנן: מי שאתוהו בולמוס
 מאכילין אותו דבש וכל מיני מתקה, שהדבש וכל
 מיני מתקה מאורין מאור עיניו של אדם, ואף על

1 איה – כשר שמן מאד, למורה של תאנה – שהשמש מבה שם מן הדבק עד חצות
 2 היום, והשמש ממתק את הפרי, ויטמנו – לשון מערבים, קפחיה – כפאו ונטל ככרו
 3 הטנו, אחרתו כליו וצעי – סבבוהו בני העיר הקיפוחו לענין של רבש ומתיקה
 4 וקשרות של תבשילין, דייק בשמא – בשמנו של בעל הבית אם נאה אם כעור, אפלימי
 5 ליה כסייחו – שרב שבת היה והקיפוחו אצלו
 6 כיסם, רבי פמיש – של רבי שבתות, לית
 7 ביה פמישא – מתוך שאדם בנחתה דחורר
 8 ורחא חלומות, ומתבונן היה לדעתו שלא ילך
 9 וטלנו, תו מלפני אשפטיה – ראו ערשיו על
 10 שפמו, יתבו סימני לזכירתו – בעליך אמר
 11 שתתני לנו כסיננו, וזה לך סימן שאבלתם היום
 12 ערשם, פים ראשונים האבילו כשר חזיר –
 13 מפרק ישראל היה מוכר לישראל דברים
 14 ומתורמים ומאכילם ומוכר לגברים כשר חזיר
 15 מבוטל, בא ישראל למפרק ורחוהו שלא נטל
 16 דיוו כשהסגל לאבול, נתן לפניו כשר חזיר, פים
 17 אורזינם הרנו את הנפש – זו היא אשתו של
 18 זה שאילו ליה מים אחרונים דרך הנוטלים ידים
 19 לקחת את שממם בידים סופרות, ולא הו
 20 עדיש נראין, ואינוו כרחות – גדולת
 21 ובפרותו למטן, משחקת בו – מראות בו
 22 כשפדים לשחקו, 44
 23 למקטילה

16 פי שאין ראהו לךר זכר לךר – ראו נא כי אור עיני פי טעמתי מעט דבש הזה". ומאי אף על פי שאין ראהו
 17 לךר - דהתם לאו בולמוס אחיה, אמר אביי: לא שנו אלא לאמר אכילה, אבל קודם אכילה - מנר גריר, דכתיב
 18 "ומצאו איש מצרי בשדה וקחו אותו אל דוד ונתנו לו לחם ויטקוהו מים ונתנו לו פלח בדלה ושני צמקים
 19 ויאכל ויחשב ורחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים וישלשה לילות". אמר רבי נתנן אמר שמואל:
 20 מי שאתוהו בולמוס מאכילין אותו אפילו בדבש, רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אף סולת נקנה בדבש, רבי פפא אמר:
 21 אפילו כמחי דבריבשא, אמר רבי יוחנן: פעם אחת אתנו בולמוס, בציתי למורה של תאנה, וקנימתי בעצמי
 22 "התקמתי תחיה בעליה". דתני רב יוסי: הרוצה למעום מעם תאנה וינה למורה, שצאמר "ומפנה תבואת שמש". רבי
 23 יהודה ורבי יוסי קא אולי באורחא, אחיה בולמוס לרבי יהודה - קפחיה לרועה, אכליה לרפחא. אמר ליה רבי יוסי:
 24 קפחתי את הרועה! כי מטו למתא אחיה בולמוס לרבי יוסי, אהדרוהו קלני וצעני, אמר ליה רבי יהודה: אני קפחתי את
 25 הרועה ואתה קפחתי את העיר פולת, ותו, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי הוו קא אולי באורחא, רבי מאיר תוה דייק בשמא
 26 רבי יהודה ורבי יוסי לא הוו דייקו בשמא, כי מטו להווא דוכתא בעו אויפנא, ויבן להו. אמרו לו: מה שמך? - אמר להו:
 27 בידור - אמר: שמע מינה אדם רשע הוא, שצאמר "כי דור תהפכת המה". רבי יהודה ורבי יוסי אשלימו ליה פסידיה רבי מאיר
 28 לא אשלים ליה פסיה, אלו אכלתיהו כי קבירה דאבנה אתחו ליה בחלמיה: תא שקיל פיסא דמנה ארשא דהווא גברא, למחר
 29 אמר להו: הכי אתחו לי בחלמאי! אמרי ליה: חלמא דבי שמיש לית בהו ממשא, אול רבי מאיר, ונקריה פילי וימא ואייתה.
 30 למחר אמרו לו: הב לן פיסין! אמר להו: לא היו דברים מעולם. אמר להו רבי מאיר: אמאי לא דייקתו בשמא? אמרו ליה: אמאי
 31 לא אקרת לן מר? אמר להו: אמר דאמרי אנה חששא, אחווקי מי אמרי? משכוהו ועייליהו לחנתא, הוו מלפניו אשפטיה, אולו
 32 ויתבו סימני לזכירתו, ושקלוהו לביסיהו ואייתו, אול איהו וקטילה לאייתיה. היינו דתנן: מים ראשונים האכילו כשר חזיר, מים
 33 אחרונים הרגו את הנפש, ולכסוף הוו דייקו בשמא, כי מטו להווא ביהא דשמייה בלה - לא עיילו לבייה. אמרי: שמע מינה רשע
 34 הוא, דכתיב "ויאמר בבלה נאפים" כמו "אמר בלתי היתה לי ענה", פלומי: וקנה בנאפים, מי שגשבו בלב שוטה וכו'. תנו רבנן:
 35 המשח דברים נאמרו בכלב שוטה: פיו פתוח וירדו נוסף, ואינוו סרוחות, חנבו מינה על ירכותיו ומתקף בצדי דרכים, ויש אומרים אף
 36 נובה ואין קולו נשמע, ממיא הוי? רב אמר: נשים פשפופות משחקות בו, ושמואל אמר: רוח רעה שורה עליו, מאי בינייהו? - אקא פסיה,
 44 למקטילה

גמרא: תני בשם רבי יודה, כל מקום שנאמר בלשון הוה, ענייה, ואמירה, פכה וכה, הרי הוא בלשון הקודש. אומר רבי אלעזר, בניין אב שבכולן, (שמות יט) משה ידבר והאלהים יענו בקול. התיב רבי חגי, והקתיב (בראשית כד) ויען לבן ובתואל, אין תימר על ידי ענייה, והקתיב ויאמרו.

[דף ל' ע"א]

אין תימר על ידי אמירה, והקתיב (בראשית כד) מני יצא הדבר. אין תימר בלשון הקודש, והקתיב (שם לא) ויקרא לו לבן ונר שהדוהא. ואין תימר קודם למתן תורה, הרי פרשת וידוי מעשר הרי הוא לאחר מתן תורה והוא נאמר בכל לשון.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יוחנן, שלא יהא לשון סורסי קל בעיניה. שפתורה ובכניאים ובכתובים הוא אמור. בתורה קתיב (שם) ויקרא לו לבן ונר שהדוהא. בכניאים קתיב (ירמיה י) כדנה תאמרון [להוים] (להוין). בכתובים קתיב (דניאל ב) וידברו הפשדים למלך ארמית.

אמר רבי יונתן דבית גוברין, ארבעה לשונות נאין להשתמש בהן העולם. ואילו הן, לעז לומר, רומי לקרב, סורסי לאיליאי, עברי לדבור. ויש אומרים אף אשורי לכתב. אשורי, יש בו כתב ואין בו לשון. עברי, יש בו לשון ואין בו כתב. בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי. ולמה נקרא שמו אשורי, שהוא מאושר בכתבו. אמר רבי לוי, על שם שעלה בידם מאשור.

קתיב, (דברים כז) וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם. בקולו של רם. מלמד ששיתף הקדוש ברוך הוא קולו עמו. דבר אחר, קול רם, המעולה שבקולות. אמר רבי יצחק, לא קטון ולא גדול אלא בינוני:

הלכה ג מתני: ברכות וקלות ביצה, פינן שעברו ישראל את הירדן ובאו לחר גרזים וחר עיבל שבשומרון שבצד שכם אצל אלזני מורה, שנאמר (שם יא) הלא הפה בעבר הירדן, ולהלן הוא אומר (בראשית יב) ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלזני מורה, מה האלזני מורה האמורה להלן שכם, אף אלזני מורה האמור כאן שכם.

גמרא: הלא הפה בעבר הירדן, מן הירדן ולהלן. אחרי דרך מבוא השמש, מקום שהחמה זורחת. בארץ הכנעני היושב בערבה מול הגלגל אצל אלזני מורה, זה הר גרזים וחר עיבל שבין הפותים, דברי רבי יהודה.

רבי אלעזר אומר, אין זה הר גריזים וזה עיבל של פותים, שנאמר הלא המה בעבר הירדן, מן הירדן ולתלן. אחרי דרך מבוא השמש, מקום שהחמה שוקעת. בארץ הפננני, אילו בין החוי. היושב בערבה, אילו בין החרים. מול הגלגל, אין פאן גלגל אצל אלזני מורה. אין פאן אלזני מורה. מה מקוים רבי אלעזר הר גריזים וזה עיבל. שתי גבשושיות עשו וקראו זה הר גריזים וזה הר עיבל. על דעתיה דרבי יהודה מאה ועשרים מיל הלכו באותו היום. על דעתיה דרבי אלעזר

[דף ל' ע"ב]

לא וזו ממקומן. תני רבי אלעזר בן יעקב אומר לא בא הכתוב אלא להשוות להן את הדרך, ולומר בדרך ולכו ולא בשדות. ביישוב ולכו ולא במדבר. בערבה ולכו ולא בחרים.

אמר רבי אלעזר ברבי שמעון, נמייתי לסופרי פותים וזיפתם תורתכם ולא הועלתם לעצמיכם כלום. שכתבתם בתורתכם אצל אלזני מורה שכם. והלא ידוע שהוא שכם אלא שאין אתם דורשין לגזירה שנה ואנו דורשין לגזירה שנה. נאמר פאן אלזני מורה ונאמר לתן אלזני מורה. מה אלזני מורה האמור לתן שכם, אף אלזני מורה האמור פאן שכם. ופדרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אומר, כל ביאות שנאמרו בתורה, לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שביבשו ושבע שהילקו. ודכוותיה, לא נאמרו ברכות וקללות, אלא לאחר ארבע עשרה שנה. התיב רבי חנניה קומי רבי מנא והקתיב (דברים כז) והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה. אמר ליה, אבנים – תקימו אותן מיד. ברכות וקללות – לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו:

הלכה ד מתני': ששה שבטים עלו לראש הר גריזים, וששה שבטים עלו לראש הר עיבל, והפכהים ותלזים ותארזן עומדין מלמטה באמצע, הפכהים מקיפין את הארזן, ותלזיים את הכהנים, וכל ישראל מיבן ומיבן, שנאמר (יהושע ח) וכל ישראל וקניו ושמריו ושפטיו עמדים מזה ומזה לארזן וגו'. הפכו פניהם בלפי הר גריזים ופתחו בכרבה, ברזף האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה, תועבת י"י מעשה ידי הרש ולא שם בפתר והיו אילו ואילו עונין ואומרים אמן. הפכו פניהן בלפי הר עיבל ופתחו בקללה, (דברים כז) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת י"י וגו', והיו אילו ואילו עונין ואומרים אמן, עד שגומרין ברכות וקללות:

גמרא: תני רבי אומר, אי אפשר לומר לוי למעלן, שבכר נאמר לוי למטן. אי אפשר לומר לוי למטן, שבכר נאמר לוי למעלן, מעתה, זקני בהונה ולזיה למטן, ושאר כל השבט למעלן.

רבי שמעון אומר, אי אפשר לומר לוי למעלה, שבכך נאמר לוי למטון. ואי אפשר לומר לוי למטון, שבכך נאמר לוי למעלה. אמור מעתה, הראוי לשרת למטה, ושאר בלה שבט למעלה. רבי שמעון אומר, "שמעון ולוי" מה שמעון בולו למעלה אף לוי בולו למעלה. מה מקוים הדין תנזיה "נגד הכהנים הלויים"? בני דאמר רבי יהושע בן לוי, בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לויים, וזה אחד מהן. (יחזקאל מד) והכהנים הלויים בני צדוק.

יכול אילו שבהר גרזים היו אומרים ברכות, ואילו שבהר עיבל היו אומרים קללות. תלמוד לומר (יהושע ח) הברכות והקללות. אילו ואילו היו אומרים ברכות וקללות. יכול משהיו אומרים הברכות, היו אומרים הקללות. תלמוד לומר (דברים ל) הברכה והקללה. ברכה אחת וקללה אחת. יכול אילו שבהר גרזים היו עונין אחר הברכות אמן. ואילו שבהר עיבל היו עונין אחר הקללות אמן. תלמוד לומר (דברים כז) וענו כל העם ואמרו אמן. אילו ואילו היו עונין אחר הברכות ואחר הקללות אמן. הא ביצד? בשעה שהיו אומרים ברכות, היו הופכין פניהן כלפי הר גרזים. ובשעה שהיו אומרים קללות, היו הופכין פניהן כלפי הר עיבל.

[דף ל"א ע"א]

ברוך בכלל וברוך בפרט. ארור בכלל וארור בפרט. שש עשרה בריתות על כל דבר ודבר. לתלמוד וללמוד לשמור ולעשות. וכן בהר סיני וכן בערבות מואב. רבי שמעון היה מוציא של הר גרזים ושל הר עיבל ומביא של אהל מועד תחתיהן. וכן היה רבי שמעון אומר, אין כל דבר ודבר מן התורה שאין ברות עליו חמש מאות ושבעים ושש בריתות. שתיים עשרה בברוך ושתיים עשרה בארור. ושתיים עשרה בכלל ושתיים עשרה בפרט. הרי ארבעים ושמונה בריתות. לתלמוד וללמוד לשמור ולעשות, הרי מאה ותשעים ושנים בריתות. וכן בהר סיני, וכן בערבות מואב, הרי חמש מאות ושבעים ושש בריתות.

רבי שמעון בן יהודה איש כפר אמון אומר משום רבי שמעון, שש מאות אלה ושלש מאות אלהים וחמש מאות וחמשים. רבי אומר, אם נדברי רבי שמעון בן יהודה איש כפר אמון שאמר משום רבי שמעון, אין כל דבר ודבר מן התורה שאין ברות עליו ארבעים ושמונה פעמים על כל פעם ופעם שש מאות אלה ושלש מאות וחמש מאות וחמשים.

עד כדון דברים שנכללו ונפרטו. דברים שנכללו ולא נפרטו? אומר ליה, בן אומר רבי יוחנן משום רבי שמעון, כל שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמוד, לא ללמוד על עצמו ויצא אלא ללמוד על הכלל בולו ויצא.

אמר ליה, לא בדבר אחד, דילמא בשני דברים, והכא בשני דברים אנן קיימין. אמר רבי תנחומא, מפנין דכתיב בסוף אמן, כמי שכולו דבר אחד.

כתיב (דברים כז) ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת. וכי יש תורה נופלת? שמעון בן יקים אומר, זה התנן שהוא עומד. רבי שמעון בן חלפתא אומר, זה הכית לשלמון. דאמר רב הונא רב יהודה בשם שמואל, על הדבר הזה קרע יאשיהו ואמר עלי להקים.

רבי אחא בשם רבי תנחום ברבי חייה, למד ולימד ושמר ועשה והיתה ספיקת בידו להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל ארור. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא, לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקת בידו להחזיק, והחזיק, הרי זה בכלל ברוד. ואמר רבי הנה רבי ירמיה בשם רבי חייה, עתיד הקדוש ברוד הוא לעשות צל לבעלי מצות בצילה של בעלי תורה. מאי טעמא (קהלת ו) כי בצל החכמה בצל חכמה. ואמר

[דף ל"א ע"ב]

(משלי ג) עין חיים היא למחזיקים בה.

מה תלמוד לומר "והחציו", אלא מלמד שמעוטין בהר גריונים ומרובים בהר עיבל. למה? שאין שבטו של לוי כולו שם. שאם היה כל שבט לוי כולו שם, היו שוין. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, אילו היה כל שבטו של לוי שם, לא היו שוין. למה? שכבר נפלו משבטו של שמעון עשרים וארבעה אלף בשיטים. אמר רבי יוסי בי רבי בון, אילו היה כל שבטו של לוי שם, היו שוין. למה? שלא בא משבט ראובן וגד אלא ארבעים אלף חלוצי צבא.

כהנא אמר, בשם שהן חולקין באן, כך הן חולקין בתחילת החומש השני. אית תניי תני, בשם שהן חולקין באן, כך הן חולקין בדרךלים. בני לאה מיפן, ובני רחל מיפן. חד מיפן וחד מיפן. ובני השפחות באמצע. אמר רבי מתניה, טעמיה דהדין תנניה, (ישעיהו מח) שמע אלי יעקב וישראל מקוראי. מה התקרה הו עובדיה דהן גבי קומנה דההן ועובדיה דהן גבי קומנה דההן.

אית תניי תני, בשם שהן חולקין באן, כך הן חולקין באבני אפוד. במלואותם. כדי שיהיו עשרים וחמשה מיפן ועשרים וחמשה מיפן. והלא אינן אלא ארבעים ותשעה? אמר רבי יוחנן, בנימין דותלודותם מלא. אמר רבי יודה בר זבידא יהוסף מלא (תהילים פא) עדות ביהוסף שמו. והלא אינן אלא עשרים ושלשה מיפן ועשרים ושלשה מיפן?

[דף ל"ב ע"א]

אמר רבי יוחנן, בנמינ היה הציור. בן מיכן. ימן מיכן. אמר רבי זבידא, ויאות מי בתיב (שמות כח) ששה שמוותם. לא. אלא משמותם. משמותם ולא כל שמוותם. הראשונים נכתבין מימינו של כהן גדול, משמאלו של קורא. והאחרונים נכתבין משמאלו של כהן גדול, מימינו של קורא. הראשונים אינן נכתבין על סדר. שיהודה מלך. האחרונים נכתבין על סדר:

הלכה ה מתני: ואחר כך הביאו את האבנים וכתבו עליהם את כל דברי התורה הזאת בשבעים לשון, שנאמר (שם) באר היטב, ונטלו את האבנים וקאו ולנו במקומן:

גמרא: תני, על אבני המלון נכתבו דברי רבי יודה. רבי יוסי אומר, על אבני המזבחה נכתבו.

מאן דמר על אבני המלון נכתבו, בכל יום ויום אומות העולם משלחין נטריהון ומשיאיין את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון. מאן דמר על אבני המזבחה נכתבו, לא לשעה היו ונגנזו? עוד הוא מעשה נסים. נתן הקדוש ברוך הוא בינה בלב כל אומה ואומה וחשיאו את התורה שהיתה כתובה בשבעים לשון.

מאן דמר על אבני המלון נכתבו, ניהא (דברים כו) ושרדת אותם בשיד. מאן דמר על אבני המזבחה נכתבו, מה מקוים ושרדת אותם בשיד? בין כל אבן ואבן. רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יוחנן, (ישעיהו לג) והיו עמים משרפות שיד. מסיד נטלו איפסין שלחן מיתה. רבי אבא בר כהנא בשם רבי יוחנן (ישעיהו ס) והגוים הרוב יחרבו. מהורב נטלו איפסין שלחן מיתה.

נמצאת אומר, שלשה מיני אבנים הן. אבני המלון. ואבנים שהניח יהושע תחת כפות רגלי הכהנים. ואיסמליות שנתן להן משה. אמר רבי הנינן פשיט לן ארבעה מיני אבנים הן. אמר רבי סימון בר זביד, ויאות, אין תימר אבני המלון לשעה היו ונגנזו. אין תימר אבנים שהקים יהושע תחת כפות רגלי הכהנים.

[דף ל"ב ע"ב]

משוגעות היו במים. אין תימר איסמליות שנתן להן משה כבר נכנסו עמהן לארץ. אלא כן אבן קיימין באבנים שהקים להן יהושע על גב הירדן.

תני, רבי יודה בר אלעאי אומר, אבא הלפתא ורבי אלעזר בן מתיה והנינה בן חכינאי עמדו על אותן האבנים, וישערום, כל אחת ואחת משוי ארבעים סאה. מיפן את למד פמה היה באשכול. כתיב (יהושע ד) והרימו לכם איש אבן אחת על שכמו. לא דמי ההוא דטען מן ארעא לפתפיה, לשהוא דטען מארעא לארבוכתיה ומן ארבוכתיה לפתפיה. לא דמי ההוא דטען מן ארעא לארבוכתיה ומן ארבוכתיה לפתפיה, לשהוא דאחרן תלי ליה. לא דמי ההוא דאחרן תלי ליה לשהוא דטעין בתרין.

כתיב (במדבר יג) איש אחד לשכט. על דעתיה דרבי עקיבה די אומר לשונות רבויים הן, עשרים וארבעה היו, ששה עשר באשכול, ושמונה בתאנים ורמונים ובנושא פלים. ועל דעתיה דרבי ישמעאל דהוא אומר לשונות כפולין הן, שנים עשר היו, שמונה באשכול, וארבעה בתאנים ורמונים ובנושא פלים. על דעתיה דרבי ישמעאל, סורטרין. על דעתיה דרבי עקיבה, סורטרין וסורטורי סורטרין.

כתיב (יהושע ג) ויעמדו המים הירדים מלמעלה קמו: ג' אחד הרחק מאד מאדם העיר אשר מצד צרתן. אומר רבי יוחנן אדם קרייה וצרתן קרייה. שנים עשר מיל מזו לזו. מלמד שהיו המים גדושין ועולין כמצד צרתן. וכי איזה קל, המים או אדם? המים קלים מאדם. תדע לך שהוא בן. אלא מלמד שהיו המים גדושין ועולין כפיפין על ביפין.

רבי לוי אומר, עד לבו של רגיע. תמן אמרין, עד בקל. נאמר באן הרחק ונאמר להלן (מלכים ב כ) מארץ רחוקה מאד באו אלי מבבל. תני, רבי אלעזר בן יעקב אומר, יותר משלש מאות מיל היו המים גדושין ועולין כפיפין על גבי ביפין, עד שראו אותן כל אומות העולם. תדא היא דכתיב (יהושע ה) ויהי כשמע כל מלכי האמרי אשר בעבר הירדן [יפה] וכל מלכי הכנעני אשר על הים את אשר הוביש יי את מי הירדן מפני בני ישראל עד עכרם וגו'.

אמר רבי שמעון בן לקיש, בירדן קיבלו עליהן את הנסתרות. אומר להן יהושע, אם אין אתם מקבלין עליכם את הנסתרות, המים באין ושוטפין אתכם. אומר רבי סימון בר זבדא, ויאות, תדע לך

[דף ל"ג ע"א]

שהוא בן, שהרי עכן הטא ורובה של סנהדרין נפלה בעי. אומר רבי לוי בביבנה הותרה הרצועה וצתה בת קול ואמרה אין לכם עסק בנסתרות:

הלכה ו מתני: ברכת פהנים ביצה, בפדינה אומרים אותה שלש ברכות, ובמקדש ברכה אחת. במקדש היו אומרים את השם בכתבו, ובפדינה ככניו. בפדינה פהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפותיהן, ובמקדש על גבי ראשיהן, הוץ מפתן גדול שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ. רבי יהודה

אומר, אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ, שנאמר (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם:

ברכות כהן גדול ביצה, חזן הכנסת נוטל ספר התורה ונותנו לראש הכנסת, ראש הכנסת נותנו לסגן, והסגן נותנו לכהן גדול, כהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד, וקורא (שם טז) אהרי מות, (שם כג) ואף בעשור. וגולל את התורה ומניחה בהיקו ואומר, יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן. (כמדבר כח) ובעשור שבהומש הפיקודים קורא אותו על פה, ומברך עליה שמונה ברכות, על התורה, ועל העבודה, ועל ההודיה, ועל מהילת העון, ועל המקדש, ועל ישראל, ועל הכהנים, ושאר תפילה:

גמרא: אמר רב הקדא, צער גדול היה להן. ככל אתר את אמר חולכין אצל התורה. והכא את אמר מוליכין את התורה אצלן. אלא על ידי שהן בני אדם גדולים התורה מתעלה בהן. והא תמן מויבלין אורייתא גבי ריש גלותא. אמר רבי יוסי בי רבי בון, על ידי שזרעו של דוד משימע שם, אינון עבדין לו כמנהג אבהתהון. תמן תנינו, מודלגין בבבאי ואין מודלגין מנביא לנביא. ובנביא של י"ב מותר. ואין מודלגין בתורה. רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש, לפי שאין גוללין ספר תורה ברבים. רבי יוסי בעי

[דף ל"ג ע"ב]

הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה. אלא כדי שישמעו ישראל על סדר. והא תנינו וקורא אהרי מות ואף בעשור. שנייא היא, שהיא סדרו של יום. תדע לך דמר רבי שמעון בן לקיש ככל מקום אינו קורא על פה וכא קורא על פה. רבי יוסי מפקד לבר עולא הווא דבנישתא דבבלאי פד דהיא קדא אורייתא תונייל לה לחורי פרוכתא. כד אינון תרתיי תי מייבל קדא ומייתי קדא. ומברך עליה שמונה ברכות על התורה. הבוחר בתורה. על העבודה שאותה לבדך ביראה נעבוד. על ההודיה הטוב לך להודות. על מהילת העון מוחל עונות עמו ישראל ברחמים. על המקדש הבוחר במקדש. ואמר רבי אידי השוכן בציץ. ועל ישראל הבוחר בישראל. ועל הכהנים הבוחר בכהנים. ועל שאר תפילה תחינה ובקשה שעמך ישראל צריכין להוושע לפניך ברוד אתה ה' שומע תפילה:

הלכה ז' מתני': פרשת המקל ביצה, מוצאי יום טוב הראשון של חג, בשמיני מוצאי שביעית, עושין לו בימה של עץ בעזרה, והוא יושב עליה, שנאמר (דברים לא) מקץ שבע שנים במעד שנת השמיטה כהן הסיכות בבא כל ישראל לראות וגו'. חזן הכנסת נוטל ספר התורה ונותנו לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנו לסגן, והסגן נותנו לכהן גדול, וכהן גדול נותנו למלך, והמלך עומד ומקבל וקורא יושב.

אגריפס המלך עמד וקיבל וקרא עומד, ושבחוהו חכמים. וכשהגיע (שם יז) ללא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיד הוא, זלגו עיניו דמעות. אמרו לו, אל תתירא אגריפס, אחינו אתה, אחינו אתה.

גמרא: לא בן תני רבי הייה, לא היתה ושיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. ואמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש, אף למלכי בית דוד לא היתה ושיבה בעזרה. תיפתר שמוך לו בנותל וישב לו. והא בתיב (שמואל ב ז) ויבא המלך דוד וישב לפני ה'? אמר רבי אייבו בר נגריי, יישב עצמו בתפילה. תמן תנינן, וצאה בת הראשונה וישבה לה בחר הבית. השנייה בחיל. והשלישית במקומה. רבי נחמן בשם רבי מנא, מה תנינן וישבה לה במקומה. עמדה לה במקומה.

תני, רבי חנינה בן גמליאל אומר,

[דף ל"ד ע"א]

הרבה תללים נפלו באותו היום שהחניפו לו:

הלכה ח' מתני' וקורא מתחלת (דברים א) אלה הדברים ועד שמע, ושמע (שם ו), והיה אם שמע (שם יא), עשר תעשר (שם יד), וכי תכלה לעשר (שם כו), ברכות וקלות (שם כח), עד שגומר כל הפרשה. ברכות שכתן גדול מברך (הם), המלך מברך אלא שהוא נותן של רגלים תחת מחילת העון:

גמרא: אמר רבי אבהו, ולמה קורין עשר תעשר. כי תכלה לעשר. על ידי שיצאו ישראל משביעית לשמינית, שלא לשבח את המעשרות. רבי חניי בעא קומי רבי יוסי, ואינו צריך להבדיל? אמר ליה, כבר הבדיל מראש השנה:

הדרן עלך פרק ואלו נאמרין

פרק ח

הלכה א' מתני': משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם, בלשון הקדש היה מדבר, שגאמר (דברים כ) והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן, זה משוח מלחמה. ודבר אל העם, בלשון הקדש. ואמר אליהם (שם) שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם, על אויביכם ולא על אחיכם, לא יהודה על שמעון, ולא שמעון על בנימין, שאם תפלו בידם ירחמו עליכם.

גמרא: משיח מלחמה למה. בגין דכתיב ודיבר. הרי קרית שמע הרי פתיב בה (דברים ו) ודברת בם והיא נאמרת בכל לשון? אלא בגין דכתיב בה אמירה. הרי פרשת וידוי מעשר הרי פתיב בה אמירה והיא נאמרת בכל לשון? אמר רבי חנני, נאמר פאן נגישה, ונאמר להלן (דברים כא) ונגשו הכהנים בני לוי. מה נגישה שנאמר להלן – בלשון הקודש. אף פאן – בלשון הקודש. עד דגון פרבי עקיבה די אמר לשונות ריבויים הן. פרבי ישמעאל די אמר לשונות פפולין הן. אמר רבי חייה בר אבא.

[דף ל"ד ע"ב]

נאמר פאן נגישה, ונאמר להלן (שמות כ) ונגש משה אל הערפל. מה נגישה שנאמר להלן – בלשון הקודש, אף פאן – בלשון הקודש. לא מסתברא. דלא, ופקדו שרי צבאות בראש העם. ואחר כך, ונגש הכהן ודבר אל העם. מאן די מתקון לון הוא משמע לון. אין מקרא אמור על סדר. בספר את אמר, שומר שומע מפי כהן פרשה, ואמרה בכל לשון. אבל בערכי המלחמה, מספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים.

רבי חנני בעי, כמה דתימר בספר, שומר שומע פרשה מפי כהן ואמרה לעם בכל לשון. ואמור אף בערכי המלחמה פן. התיב רבי חייה בר אבא לא מסתברא, דלא, והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם, ואחר כך ונגש הכהן ודבר אל העם. אמר ליה, מפיון דאת אמר אין מקרא אמור על הסדר, לית שמע מינה פלוס:

הלכה ב' מתני': כמה שנאמר להלן (דה"ב כח) ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויהיוקו בשביה וכל מערמיהם הלבישו מן השלל. על אויביכם אתם הולכין, שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם.

גמרא אמר רבי יוחנן, כל שאינו פגון אילו שהיתה ספיקה למחות, אל ימחה. רבי אהא בשם רבי יוחנן, בשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה. פד מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה. אמר רבי לעזר, בשם שאסור לטהר את הטמא, פד אסור לטמא את הטמא. רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן,

[דף ל"ה ע"א]

אם באת הלכה פתח ידך ואין אתך יודע אם לשרוף אם לתלות – לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלית. שאין לך חביב בתורה יותר מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין, והן בשריפה. רבי יוסי בעי, למידן דבר שאין מצותו לפאן מדבר שמצותו לפאן?

הלכה ג מתני': (דברים כ) אל ירף ללבבכם ואל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם. אל ירף ללבבכם, מפני צהלת סוסים וצחצוח הרבות. אל תיראו, מפני הנפת התריסין ופשעת הקלגסים. אל תחפזו, מפני קול קרנות. ואל תערצו, מפני קול צווחה. כי ה' אלהיכם ההלף עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם. הן באין בנצחת בשר ודם, ואתם באים בנצחוננו של מקום. פלשתים באו בנצחוננו של גלית, ומה היה בסופו, סופו שנפל בהרב והן נפלו עמו. ואתם אי אתם בן. כי ה' אלהיכם ההולף עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם, זו מחנה הארון:

גמרא: בתיב (תהילים יח) מנוחה נגדו עביו עברו. בנגד טומאות שלהן. 'עברו' בנגד הפיתין שלהן. 'ברד' בנגד בליצטריא שלהן. 'וגחלי' בנגד טרמנטן שלהן. 'אש' בנגד הנפט שלהן. 'זירעם משמים' בנגד חלפידים שלהן. 'ועליון יתן קולו' בנגד קול הקרנות שלהן.

'וישלח הציו' בנגד החיצים שלהן. 'ויפיצם' מלמד שהיו מפזרין אותן. אמר רבי בא בר בהנא, מלמד שהיו עשויון תיבות ויהיו החיצים מפזרין אותן. והברקים מכניסין אותן. ברקים בנגד התרבות שלהן. 'ויהמם', המום ועירבכם והפיל סגנם שלהם. רבי אומר, אין לשון הזה ויהמם אלא לשון מגיפה, כמה דאת אמר (דברים ז) והמם מהומה גדולה עד השמדם.

(דברים כ) 'להושיע אתכם', זה מחנה הארון. ויש אומרים, זה השם שהיה נתון בארון. דתני, רבי יודה בן לקיש אומר, שני ארזות היו מהלכים עם ישראל במדבר. אחד שהיתה התורה נתונה בו, ואחד שהיו שברי הלוחות מונחין בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו – היה נתון באהל מועד. הדיא היא דכתיב (במדבר יד) וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה. וזה שהיו שברי הלוחות נתונים בתוכו – היה נכנס ויצא עמהן. ורבנן אמרי, אחד היה, ופעם אחת יצא, וכימי עלי נשבה.

קרייא מסייע להן לרבנין, (שמואל א ד) אזי לנו מי יצילנו מיד האלהים האלה. מילא דלא חמוז מן יומיהון. קרייא מסייע לרבי יודה בן לקיש, (שמואל א יד) ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים. והלא ארון בקרית יערים היה. מאי עבדין לה רבנין (היה נכנס) הגישה אלי הציין. וקרא מסייע לרבי יודה בן לקיש (שמואל ב יא) הארון וישראל ויהודה ישבים בפסות.

[דף ל"ה ע"ב]

והלא ארון בציון היה. מה עבדין לה רבנין. סכף שהיה בקירוי שאדיין לא נכנה בית הבחירה.

משנגנו הארון, נגנו עמו צנצנת הפז, וצלוחית שמן המושחה, ומקלו של אהרן ופרהיו ושקידיו, וארגו שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל. ומי נגנו? יאשיהו. וכיון שראה הפתוב (דברים כח) יולך ה' אותך ואת מלךך. הלא היא דכתיב (דברי הימים ב לה) ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אינ לכם משא בפתח. אומר אם גולה הוא עמכם לבל אינ אתם מהזרין אותו למקומו, אלא עתה עבדו את יי אלהיכם ואת עמו ישראל:

פיטום שמן המושחה, (שמות ל) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וגו' וקדה חמש מאות בשקל הקדש שהן אלה וחמש מאות מנים. ושמן זית היון. שהן שנים עשר לוג שבו היה שולק את העיקרון, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שולקו היה במים ונתן שמן על גביהו, וכיון שהיה קולט את הריח, היה מעבירו, כדרך שהפטמין עושין, הלא היא דכתיב (שמות ל) ועשית אותו שמן משהת קודש.

יהיה זה לי לדורותיכם. תני, רבי יהודה בי רבי אילעאי אומר, שמן משהה שעשה משה במודבר, מעשה ניסים נעשה בו מתהילה ועד סוף. שמתהילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר (שמות ל) ושמן זית היון. אם לסוד בו את העצים, לא היה מספיק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע והעצים בולעין והיורה בולעת. ומפניו נמשחו המשפן וכל פליו. השולחן וכל פליו. המנורה וכל פליה. מפניו נמשח אהרן וכניו כל שבעת ימי המילואים. מפניו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

מלך בפתילה - טעון משיחה. מלך בן מלך - אינו טעון משיחה. שנאמר (שמואל א טז) קום משהו כי זה הוא. זה טעון משיחה. אין בנו טעון משיחה. אבל כהן גדול בן כהן גדול אפילו עד עשרה דורות - טעונין משיחה. ופילו קיים לעתיד לבוא, שנאמר שמן משהת קודש יהיה זה לי לדורותיכם.

אין מושחין את המלכים אלא על גבי המעיין. שנאמר (מלכים א א) והרפתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גחון. ומשח אתו שם צדוק הכהן ונתן הנביא וגו'.

אין מושחין מלך בן מלך, אלא מפני המחלוקת. מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו. יואש, מפני עתליהו. יהוא, מפני יורם. לא בן פתיב, קום משהו כי זה הוא. זה טעון משיחה, ואין מלכי ישראל טעונין משיחה. ואלא? והואהו? מפני והיוקים אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים.

[דף ל"ז ע"א]

ולא יאשיהו גנוז? תדא אמרה, באפרסמון משהו.

אין מושהין את המלכים, אלא מן הקרן. שאיל ויהו נמשחו מן הפד, שהיתה מלכותן מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הקרן, שהיתה מלכותן מלכות קיימת.

אין מושהין כהנים, מלכים. אמר רבי יודן ענתונדריה, על שם (בראשית מט) לא יסור שכט מיהודה. אמר רבי יהיה בר אדא, על שם (דברים יז) למען יאריך ימים על ממלכתו הוא וקניו בקרב ישראל. מה פתיב בתריה, לא יהיה לכהנים הקונים.

אמר רבי יוחנן, הוא יוחנן הוא יהואהו. והא פתיב (דברי הימים א ג) הבכור יוחנן. בכור למלכות. אמר רבי יוחנן, הוא שלום הוא צדקיהו. הפתיב (דברי הימים א ג) השלישי צדקיהו והרביעי שלום. שלישי לתולדות ורביעי למלכות. צדקיהו, שצידק עליו את הדין. שלום, שבניו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הוה שמויה ולא צדקיהו הוה שמויה, אלא מתניה. תדא היא דכתיב (מלכים ב כד) וימלך מלך בכל את מתניה דדו תהתיי ויסב את שמו צדקיהו:

אמר רבי יוחנן, באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא אמה של ששה טפחים, רבי מאיר היא. דתנן, רבי מאיר אומר, כל האמות היו בבינוניות. על דעתיה דרבי מאיר דאמר באמה של ששה טפחים היה הארון עשוי, ארכו של ארון – המשה עשר, דכתיב (שמות כה) אמתים וחצי ארכו, אמה אשתה ואמה אשתה. ופלגות אמתא תלתא.

וארבעה לוחות היו בו, שנים שבורים ושנים שלמים. דכתיב (דברים י) אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה. תן רחבן של לוחות לארכו של ארון, נשתתירו שם שלשה טפחים. תן מהם חצי טפח לכל פותל, נשתתירו שני טפחים לכפר תורה. תנם לאיסמונה.

ורחבו של ארון – תשעה טפחים, דכתיב (שמות כה) אמה וחצי רחבו. אמתא אישתא. ופלגות אמתא תלתא. וארבעה לוחות היו בו, שנים שבורים ושנים שלמים דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היה כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים. ותן ארכן של לוחות לרחבו של ארון. נשתתיר שם שלשה טפחים חצי טפח מיפן וחצי טפח מיפן לשילוט. ומקום שמניחין בו ספר תורה טפחיים.

רבי שמעון בן לקיש אומר, באמה של חמשה טפחים היה הארון עשוי. מאן תנא אמה של חמשה טפחים, רבי יהודה. דתנינן תמן, רבי יודה אומר, אמת הבניין ששה טפחים, ושל בלי חמשה.

[דף ל"ז ע"ב]

והן ארון בלי הוא.

על דעתיה דרבי יודה דאמר של חמשה טפחים היה הארון עשוי, ארבו של ארון שנים עשר – טפחים ומחצה. דכתיב אפתיים וחצי ארבו. אמתא – חמשה, ואמתא – חמשה, ופלגות אמתא – תרין ופלג. וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימין ושנים שבירין, דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היו כל אחד ואחד – ארבו ששה טפחים ורחבו שלשה. תן רחבו של לוחות לארבו של ארון, נשתיר שם חצי טפה, אצבע לפתלים מיכן ואצבע לפתלים מיכן.

ורחבו של ארון – שבעה טפחים ומחצה, דכתיב ואמה וחצי רחבו. אמתא – חמשה טפחים, ופלגות אמתא – תרין ופלג. וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימין ושנים שבירין, דכתיב אשר שברת ושמתם בארון. והלוחות היו כל אחד ואחד – ארבו ששה טפחים ורחבו שלשה. תן ארבו של לוחות לרחבו של ארון, נשתיר שם טפה ומחצה, אצבע לפתלים מיכן ואצבע לפתלים מיכן. וחצי טפה מיכן וחצי טפה מיכן לשילובו.

פיצד עשה בצלאל את הארון? רבי חנינה אומר, שלש תיבות עשאן, שתיים של זהב ואחת של עץ, ונתן של זהב בשל עץ, ושל עץ בשל זהב, וציפהו. הדיא היא דכתיב (שמות כה) וציפית אותו זהב טהור מבית וחוץ. מה תלמוד לומר (שם) ותיצפנו? להביא שפתו העליונה. רבי שמעון בן לקיש אומר, מיכה אחת עשאו, וציפהו. הדיא היא דכתיב וציפית אותו זהב טהור מבית וחוץ. מה תלמוד לומר ותיצפנו? אומר רבי פינחס, להביא בין נסר לנסר.

פיצד היו הלוחות בתוכים? רבי חנינה בן נמליאל אומר, חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה. ורבנין אמרין, עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. דכתיב (דברים ד) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים. עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. רבי שמעון בן יוחי אומר, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה. דכתיב ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים. עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה. רבי סימאי אומר, ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה. מזה ומזה הם בתוכים. מטרנגונה.

חנניה בן אחי רבי יהושע אומר, בין כל דיבור ודיבור – דיקדוקיה ואותותיה. (שיר השירים ה)
 ממולאים בתרשיש. כמא רבא. רבי שמעון בן לקיש בד הוי מטי להדין קרייא, הוה אומר, יפה לימדני
 חנניה בן אחי רבי יהושע. מה תם הנה, בין גל גדול לגל גדול – גלים קטנים. כה, בין כל דבר ודבר
 – דיקדוקיה ואותותיה של תורה. אמר רבי תנחומא, איתקשיית קימי רבי פנחס, אתיא כרבי יודה
 ולא אתיא כרבי מאיר. מה טעמא דרבי יודה (דברים לא) לקוח את ספר התורה הנה. על דעתיה
 דרבי יודה דו אומר איכן ספר תורה הנה נתון כמין גלוקסום עשו לו מבהוין והיה ספר תורה נתון
 בתוכו. מה טעמא דרבי מאיר,

[דף ל"ז ע"א]

(שמות כה) ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה. על דעתיה דרבי מאיר דו אומר אין מוקדם
 ומאוחר בתורה. (שמות כה) ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. ואחר כך ונתת את
 הכפורת על הארון מלמעלה.

רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש, תורה שנתן הקדוש ברוך הוא, עורה – אש לבנה. הרוחה
 – אש שחורה. היא – אש. ומובללת באש. חצובה – מאש. נתונה – מאש. (דברים לג) מימינו אש
 דת למו:

הלכה ד מתני' (דברים כ) ודברו השמרים אל העם לאמר, מי האיש אשר בנה בית חדש ולא תנכו
 ילף וישב לביתו וגו'. אחד הבונה בית חדש, ואחד הבונה בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית
 האוצרות. אחד הבונה, ואחד הלוקח, ואחד היורש, ואחד שנתן לו במתנה.

גמרא: אשר בנה בית. אין לי אלא אשר בנה. לקח, ירש, נתן לו במתנה, מניין? תלמוד לומר 'האיש'
 'מי האיש'. מניין הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות מניין? תלמוד לומר 'אשר
 בנה' מפל מקום. יכול הבונה בית שער ואכסדרה ומרפסת יהא חוזר. תלמוד לומר 'בית'. מה בית
 מיוחד – שהוא בית דירה, וצאו אלו – שאינן בית דירה. וצא בית שאין בו ארבע אמות על ארבע
 אמות. דתני, בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות – פטור מן המעקה ומן המזוזה ומן העירוב.
 ואינו טובל למעשרות. ואין נתנין לו ארבע אמות לפני פתחו. ואין עושין אותו חיבור לעיר. והנודר
 מן הבית מותר לישוב בו. ואינו צמית ביובל ואינו מיטמא בנגעים. ואין הבעלים חוזרין לו בפלחמה.

מה תלמוד לומר 'אשר בנה'. פרט לשנפל ביתו ובנאו. אמר רבי יוסי, זאת אומרת, המחזיר את
 גרושתו – לא היה חוזר. יכול הבונה בית בהוצה לארץ יהא חוזר. תלמוד לומר ולא תנכו. את שמצוה

מסכת דמאי פרק שישי

א. המקבל שדה מן הכותי - תורם ונותן לו. אומר רבן שמעון בן גמליאל: מה אם ירצה הכותי הזה שלא לתרם פרותיו - אינו רשאי, אלא חולק ונותן לו:

ב. השוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. לפיכך, אם חזר הנכרי ונתגיר, או שמכר לישראל - מעשר ונותן לו. רבי שמעון אומר: תורם ונותן לו. שכר ממנו שדה - מעשר ונותן לו. מה בין שוכר לחוכר? השוכר - במעות, והחוכר - בפרות:

ג. החוכר שדה מן הנכרי - מעשר ונותן לו. לפיכך: אם חזר הנכרי ונתגיר, או שמכרה לישראל אחר - נוהג בה דמאי:

ד. השוקל לאוצר¹ השוקל לקטרון² - מעשר ונותן לו:

ה. לא יאמר ישראל לכותי ולנכרי ולמי שאינו נאמן על המעשרות: 'הילך מאתים וזו ושקול תחתי מן האוצר'. אלא אומר לו: 'פוטריני מן האוצר'. וכן לא יאמר אדם לחברו: 'הילך מאתים וזו ועולי תחתי לאמנות'. אלא אומר לו: 'פוטריני מן האומנות':

ו. המקבל שדה מישראל - תורם ונותן לו. רבי מאיר אומר: מעשר ונותן לו. רבי יהודה אומר: אם נתן לו מאותה השדה ומאותו המין - תורם ונותן לו. משדה אחרת וממין אחר - מעשר ונותן לו. וחכמים אומרים: אם מאותה שדה נתן לו, בין מאותו המין בין ממין אחר - תורם ונותן לו. אם משדה אחרת נתן לו, בין מאותו המין בין ממין אחר - מעשר ונותן לו. קבל הימנו זרע לתן

לו פרות בגרן - מעשר ונותן לו. מקום שחולקין על הגרן - חולק לו בפניו. קבל הימנו מעות לתן לו פרות - לעולם מעשר ונותן לו:

ז. ישראל שקבל שדה מחברו לקצר שבלין, כרמו לבצר בענבים, זיתיו למסוק בזיתים - נותן לו כמות שהן. שדהו לקצר בחטין, כרמו לבצר ביין, זיתיו למסוק בשמן - מעשר ונותן לו:

ח. העיד רבי יוסי בן המשלם משום רבי נתן אחיו, שאמר משום רבי אלעזר בן חסמא: המקבל שדה אבותיו מן הנכרי למוסקו לזיתים - נותן לו כמות שהן:

ט. חבר ועם הארץ שיירשו את אביהן עם הארץ - רשאי שיאמר לו: 'טול אתה חטים שבמקום פלוני, ואני חטים שבמקום פלוני'; 'אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני'. אבל לא יאמר לו: 'טול אתה חטין ואני שעורים'; 'טול אתה הלח ואני היבש', אלא חולקין בשוה. חולק לו בפני חבר. חבר - אוכל את היבש, ושורף את הלח, מפני שאמרו: כל טהרותיו של עם הארץ נשרפות:

י. ירשו את אביהן חבר - רשאי שיאמר: 'טול אתה חטין שבמקום פלוני ואני חטין שבמקום פלוני'; 'אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני', אף על פי שאמרו: חבר שמת והניח בנים חברים ועמי הארץ - לא יוריש טהרותיו לעמי הארץ, אלא לחברים בלבד. הניח מעשר שני - אין רשאי שיאמר לו: 'טול אתה חטים, ואני אטל שעורים'; 'אתה יין, ואני שמן', אלא אומר לו: 'טול אתה מעות של חטים, ואני מעות

² שם שר שנותנים לו כוס, והוא שר העיר.

³ והתבנם.

¹ מי ששוקל לאוצר המלך מה שנותנים תבואה

עבור מם לאוצר המלך - צריך גם כן לעשר תהלה.

תּוֹסֶפֶתָא

הַשְּׁלֵם

שֶׁל שְׁעוּרִין; 'טוֹל אֶתָּה מְעוֹת שֶׁל יִינ, וְאֲנִי מְעוֹת שֶׁל שְׁמֹן':

יא. חֵבֵר וּמִי שְׁאִינוּ נֹאֲמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת שֶׁלְקָחוּ פְרוֹת, שִׁירְשׁוּ, אוֹ שִׁנְשַׁתְּתֵפוּ - רִשְׁאֵי שִׁיאֵמַר לוֹ: 'טוֹל אֶתָּה חֲטִין, וְאֲנִי שְׁעוּרִין'; 'אֶתָּה יִינ, וְאֲנִי שְׁמֹן', שֶׁכֵּל דְבַר שֶׁמֶתֶר לְמוֹכְרוֹ דְמַאי - רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן. לְקָחוּ גְדִישׁ שֶׁל תְּבוּאָה, עֵבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים - זֶה מַעֲשֵׂר אֶת שְׁלוֹ וְזֶה מַעֲשֵׂר אֶת שְׁלוֹ. אִם לְקָחוּ וְאַחַר כֵּךְ שִׁתְּפוּ - צָרִיף לַעֲשֹׂר עַל הַכֵּל. זֶה הִבִּיא עוֹמְרֵי שְׁבָלִין שְׁלוֹ, וְזֶה הִבִּיא עוֹמְרֵי שְׁבָלִין שְׁלוֹ. זֶה הִבִּיא סְלֵי זֵיתִים מִשְׁלוֹ, וְזֶה הִבִּיא סְלֵי זֵיתִים מִשְׁלוֹ. זֶה הִבִּיא סְלֵי עֲנָבִים מִשְׁלוֹ, אוֹ שֶׁבְצָרוֹ אֶת כְּרַמֵּיהֶם בְּתוֹךְ גֵּת אַחַת. אֶחָד מַעֲשֹׂר, וְאֶחָד שְׁאִינוּ מַעֲשֵׂר, הַמַּעֲשֵׂר - מַעֲשֵׂר אֶת שְׁלוֹ וְדַאי, וְחֲצֵי חֲלָקוֹ שֶׁל חֵבֵרוֹ דְמַאי:

יב. גֵּר וְנֹכְרֵי שִׁירְשׁוּ אֶת אֲבֵיהֶן נֹכְרֵי, רִשְׁאֵי שִׁיאֵמַר לוֹ: 'טוֹל אֶתָּה צְלָמִים, וְאֲנִי כָלִים'; 'אֶתָּה יִינ, וְאֲנִי פִירוֹת'. אוֹנְקְלוֹס הִגִּיר חֲלָק מֵאֲחִיו, וְהִחְמִיר עַל עֲצָמוֹ, הוֹלִיף חֲלָקוֹ לִים הַמְּלַח. יִרְשׁוּ אֶת הַמְּרֻחֵץ - רִשְׁאֵי שִׁיאֵמַר לוֹ: 'תְּהֵא שְׁבַת בְּחֻלְקָךְ, וְחוֹל בְּחֻלְקִי':

יג. יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרֵי שֶׁלְקָחוּ בֵיתוֹ שֶׁל נֹכְרֵי, אִין רִשְׁאֵי שִׁיאֵמַר לוֹ: 'טוֹל אֶתָּה צְלָמִים וְאֲנִי כָלִים'; 'אֶתָּה יִינ, וְאֲנִי פְרוֹת'. לְקָחוּ מְרֻחֵץ, אִין רִשְׁאֵי שִׁיאֵמַר לוֹ: 'תְּהֵא שְׁבַת בְּחֻלְקָךְ, וְחוֹל בְּחֻלְקִי'. וְאִם הִתְנָה עִמּוֹ מִתְּחִלָּה עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת כֵּן - מִתֵּר:

יד. עִיר שֵׁישׁ בַּהּ יִשְׂרָאֵל וְנֹכְרִים, שׁוּמְרֵי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּמְרֵי נֹכְרִים, מִתְקַנֵּין וְשׁוּאִין מִתְקַנֵּין, שׁוּמְרִין מִתְקַנֵּין וְשׁוּמְרִין אִין מִתְקַנֵּין - רִשְׁאִין לומר זֶה לָזֶה: 'צְפוֹן הָעִיר

בְּחֻלְקֵנוּ, וְדְרוּמוֹ בְּחֻלְקֵכֶם'. אִם בָּאוּ לְחֻשְׁבוֹן - אָסוּר:

מִסְכַּת דְּמַאי פָּרָק שְׁבִיעִי

א. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְכֹהֵן מִכְּהֵן, וְלוֹי מְלוֹי - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶם. יִשְׂרָאֵל וְכֹהֵן שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מְלוֹי, אוֹ יִשְׂרָאֵל וְלוֹי שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכְּהֵן - רִשְׁאִין לְהַתְּנוֹת בִּינֵיהֶן שֶׁהַמַּעֲשֵׂר לְאִמְצַע:

ב. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכְּהֵן - תְּרוּמָה לְכֹהֵן, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶם. קֶבֶל שְׂדֵה מְלוֹי - מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לְלוֹי, תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - חוֹלְקִים בִּינֵיהֶן. לְוִי שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכְּהֵן - תְּרוּמָה לְכֹהֵן, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶן. כֹּהֵן שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מְלוֹי - מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לְלוֹי, תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶם. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכְּהֵן, אָמַר לוֹ: 'עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי'; 'עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי וְשֶׁלְּךָ' - עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי וְשֶׁלְּךָ'. כֹּהֵן שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר: 'עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי' - אָסוּר. 'עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי' - מִתֵּר. 'עַל מְנַת שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי וְשֶׁלְּךָ', אִם קֶבֶל עָלָיו כְּדָרְף הַמִּקְבָּלִים - מִתֵּר, וְאִם לְאוֹ - אָסוּר:

ג. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל⁴, וְאָמַר: 'עַל מְנַת שִׁיְהִי הַמַּעֲשָׂרוֹת לְפִלּוּנִי' - אָסוּר. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר: 'עַל מְנַת שְׁאֵטל אֲנִי וְאַתְּנָם לְפִלּוּנִי' - מִתֵּר. כֹּהֵן וְלוֹי שֶׁשְׁכְּרוּ וְשִׁחְכְּרוּ מִכְּהֵן וּמְלוֹי - הַמַּעֲשָׂרוֹת לְשׁוֹכֵר וְלַחֹכֵר:

ד. כֹּהֵן וְלוֹי שֶׁחֵכֵר פְרוֹת שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל. בְּמִחְבֵּר לְקַרְקַע - מַעֲשָׂרוֹת שְׁלֵהֶן. בְּתִלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, עַד שֶׁלֹּא מִירְחוּ - מַעֲשָׂרוֹת

⁴ הַמַּעֲשָׂרוֹת וְאַתְּנָם לְפִלּוּנִי - אָסוּר. עַל מְנַת שְׁאֵטל אֲנִי וְאַתְּנָם, נִתְּנָם לְכֹהֵן - מִתֵּר.

שְׁלֵהֶן, מִשְׁמִירָחוּ - מַעֲשָׂרוֹת שְׁלוֹ. מִפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וּנְתַן לַכֹּהֵן, וְהִשְׂאָר - שְׁלוֹ:

ה. חֵכֶר הוּא מִהֵן פְּרוֹת, עַד שְׁלֵא מִירְחוּ, מַעֲשָׂרוֹת - הָרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ. מִפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר וּנְתַן לְכָל כֹּהֵן שִׁירְצָה. מִשְׁמִירָחוּ, מַעֲשָׂרוֹת - הָרִי אֵלוֹ שְׁלֵהֶן. מִפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וּנְתַן לְכָל כֹּהֵן שִׁירְצָה:

ו. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל מְעוֹת מִכֶּהֵן לִקַּח בֵּהֶן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, אָמַר לוֹ: 'פָּחַתוּ אוֹ הוֹתִירוּ הָרִי הֵן שְׁלִי, מַעֲשָׂרוֹת שֶׁלְּךָ' - מִתֵּר. כֹּהֵן שֶׁקֶבֶל מְעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל לִקַּח בֵּהֶן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, אָמַר לוֹ: 'פָּחַתוּ אוֹ הוֹתִירוּ הָרִי הֵן שֶׁלְּךָ, וְהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי, אִם נָתַן לוֹ שֶׁכֶר - מִתֵּר, וְאִם לֹא - אִסּוּר:

ז. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכֶּהֵן - תְּרוּמָה לַכֹּהֵן. מִכְּרָה לְיִשְׂרָאֵל - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶם. קֶבֶל שְׂדֵה מִיִּשְׂרָאֵל - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶן. מִכְּרָה לַכֹּהֵן - חוֹלְקִין. קֶבֶל שְׂדֵה מִבֵּית יִשְׂרָאֵל - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶן. נִשְׁאֵת לַכֹּהֵן - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶן. קֶבֶל שְׂדֵה מִבֵּית כֹּהֵן - תְּרוּמָה לְבֵית כֹּהֵן. נִשְׁאֵת לְיִשְׂרָאֵל - חוֹלְקִין בִּינֵיהֶן. נִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה - חֲזָרָה לְתַחֲלָתָה:

ח. פָּרְתוּ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁהֵיְתָה שׁוּמָא⁶ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל, וְיִלְדָה בְּכוֹר, הַבְּכוֹר - לַכֹּהֵן; וְדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: הַבְּכוֹר - לְשִׁנְיָהֶן. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּפְרוֹת שְׂדֵה שֶׁהֵן שְׁלוֹ? ! אָמְרוּ לוֹ: שְׂדֵה - גּוֹפָה שְׁלוֹ, וּפְרָה - גּוֹפָה לְשִׁנְיָהֶן. אִף פְּרָה, אִם הֵיְתָה גּוֹפָה שְׁלוֹ - בְּכוֹר לַכֹּהֵן:

ט. הַנוֹתֵן שְׂדֵהוֹ בְּקֶבֶלָה לְכוֹתֵי וּלְנִכְרֵי, וְלָמִי שֶׁאִינוּ נֹאֲמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת, אִף עַל פִּי שֶׁאִינוּ רִשְׁאֵי לְעִשׂוֹת כֵּן, אִף עַל פִּי שְׁלֵא בֵּא לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת - צָרִיךְ לְעִשֵׂר עַל יָדוֹ. הַנוֹתֵן שְׂדֵהוֹ בְּקֶבֶלָה לְעַם הָאָרֶץ, עַד שְׁלֵא בָּאוּ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת - אִין צָרִיךְ לְעִשֵׂר עַל יָדוֹ. מִשְׁבָּאוֹ לְעוֹנֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת - צָרִיךְ לְעִשֵׂר.

כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? עוֹמֵד עַל הַגֶּרֶן וְנוֹטֵל, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְמָה שֶׁאֶכְלוּ, שֶׁאִין אַחֲרֵירוֹת לְרִמָּאִין:

י. כֹּהֵן שֶׁמְכַר שְׂדֵה לְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר: 'עַל מְנַת שְׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלוֹ לְעוֹלָם' וְמַת - אִין לְבָנָיו בְּמַעֲשָׂרוֹת. 'עַל מְנַת שְׁמַעֲשָׂרוֹת לוֹ וּלְבָנָיו' וְמַת - מַעֲשָׂרוֹת לְבָנָיִם. 'עַל מְנַת שְׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי כָל זְמַן שֶׁשְׂדֵה לְפָנֶיךָ', מְכָרָה לְאַחַר, אִף עַל פִּי שֶׁחֲזָרָה וְלִקְחָה מִמֶּנּוּ - אִין לְבָנָיו בְּמַעֲשָׂרוֹת כְּלוּם:

יא. יִשְׂרָאֵל שֶׁקֶבֶל שְׂדֵה מִכֶּהֵן, אָמַר לוֹ: 'עַל מְנַת שְׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים' - מִתֵּר. 'לְעוֹלָם' - אִסּוּר, שֶׁאִין כֹּהֵן עוֹשֶׂה כֹּהֵן. וְכֵן כֵּן לְוֵי שֶׁהֵיָה חֵיב מְעוֹת לְיִשְׂרָאֵל - לֹא יֵהָא גּוֹבָה מֵאַחֲרִים וּמִפְּרָשׁ עֲלָיו, שֶׁאִין לְוֵי עוֹשֶׂה לְוֵי:

יב. מִפְּרִישׁ יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּרִשׁוֹת לְוֵי בֵּין בְּרִשׁוֹת עֲנִי, וְעוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן בְּאַחֲרוֹנָה; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסְרִין, אֲלֵא אִם כֵּן נוֹתֵן לוֹ מְעוֹת בְּרִאשׁוֹנָה:

יג. כֹּהֵן שֶׁמְכַר שְׂדֵה לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ: 'עַל מְנַת שְׁהַמַּעֲשָׂרוֹת שְׁלִי אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ שָׁנִים' - אִין רִשְׁאֵי לִיטַע כְּרֶם, וּלְזוֹרְעָה אֶסְטִיס⁶, וְלַעֲשׂוֹתָה שְׂדֵה קִנְיִם. 'לְעוֹלָם' - רִשְׁאֵי לִיטַע כְּרֶם, וּלְזוֹרְעָה אֶסְטִיס, וְלַעֲשׂוֹתָה שְׂדֵה קִנְיִם:

מִסְכַּת דְּמַאי פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. עִם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר לְחֵבֶר: 'קַח לִי אֲגָדַת יֶרֶק אֲחָד, גְּלוֹסְקִין אֲחָד' - רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אִין צָרִיךְ לְעִשֵׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: צָרִיךְ לְעִשֵׂר. רַבִּין שְׁמַעוֹן כֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אִם הִחְלִיף אֶת הַמְּעָה - צָרִיךְ לְעִשֵׂר:

⁶ מִין שְׁצוֹבָעִים בּוֹ וְאִין דֶּרֶךְ לְלִקְטֵם אֲלֵא אַחַר אַרְבַּע שָׁנִים.

⁵ שְׁנַתָּן לוֹ אֶת הַפְּרָה בְּשׁוּמָא, כַּמָּה הִיא שׁוּהָ, וְכַּמָּה שִׁנְיָהֶיהָ רֹחַ אוֹ הַפְּסֵד וְחִלְקִין.

היו דמאי, אומר: 'מה שאני עתיד להפריש מחר - הרי הוא מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו. מעשר שני - בצפוני או בדרומו, ומחלל על המותר':

ז. נוטל תרומה ותרומת מעשר ומניחה במקום המצנע, אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה:

ח. הרי שהיה טוען כדי יין וכדי שמן, וראה שהן משתברות - לא יאמר: 'הרי זה תרומות ומעשרות על פרות שיש לי בתוך ביתי'. ואם אמר - לא אמר כלום. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא יגיע לארץ. לא יטיף אדם שמן, לא לתוך נר חדש, ולא לתוך המדורה, ולא לתוך דבר המאביד. אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ. כיוצא בו: מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא, ושל מעשר טבל טהור, ראה אחת מהן שנשפכה או שנתגלתה - אומר: 'הרי זו עשויה תרומת מעשר על תשע אלו'. בשמן - אסור מפני הפסד כהן. ואם אמר: 'הרי זו תרומת מעשר' - לא אמר כלום:

ט. ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות, ואמר: 'הריני כמה שאמר זה' - דבריו קיימין. רבי יוסי אומר: בסמוך תוף כדי דבור הוא:

י. הממעיט במעשרותיו - מעשרותיו ופרותיו מקלקלין. המרבה במעשרותיו - מעשרותיו מקלקלין ופרותיו מתקנים. רבי יהודה אומר: סומך על תנאי בית דין:

יא. הקורא שם לשולי חבית - לא ישתה מפה. לפיה - לא ישתה משוליה, מפני שהמשקין מערבין. אבל הקורא שם לשולי מגורה - אוכל מפה. לפיה - אוכל משוליה:

יב. היו לפניו שתי פלגלות של טבל, בזו מאה ובזו מאה. נטלה תרומתן ואומר: 'מעשרות זו בזו', הראשונה - מעשרת. 'של זו בזו ושל זו בזו' - אין הראשונה מעשרת.

ב. חמשה שאמרו לאחד: 'צא והבא לנו עשר גלוסקין, עשר אגדות של ירק'. הביא לכל אחד ואחד בפני עצמו - אין צריכין לעשר אלא על חלקן בלבד. הביא להן מערבין - חברין שבהן צריכין לעשר על הכל. נתנו לו אחת יתרה - רבי יהודה אומר: לשליח. רבי מאיר אומר: לאמצע:

ג. המזמין את חברו שיאכל אצלו, והוא אין מאמינו על המעשרות, אומר מערב שבת: 'מה שאני עתיד להפריש מחר - הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו, מעשר שני - בצפוני או בדרומו, ומחלל על המעות'. אמר רבי יהודה: היאך זה מעשר דבר שלא בא לתוך ידו? מודה רבי יהודה בהולך ולוקח ממקום שלקח זה. מזגו את הכוס, אמר: 'מה שאני עתיד לשיר בשולי הכוס - הרי זה מעשר. ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר - עשוי תרומת מעשר עליו. מעשר שני - בצפוני או בדרומו, ומחלל על המעות':

ד. פועל שהיה עושה אצל בעל הבית, והוא אינו מאמינו על המעשרות - רבי יוסי אומר: תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית, ומעשר שני משל פועל:

ה. הלוקח יין מבין הכותים מערב שבת, ושכח ולא הפריש, אומר: 'שני לוגין מה שאני עתיד להפריש - הרי הן תרומה. ועשרה הבאין אחריהן - מעשר ראשון. ותשעה הבאין אחריהן - מעשר שני'. מחל ושותה מיד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שמה יבקע הנוד ונמצא שותה טבל! אמר להם: לכשיבקע:

ו. היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה - אומר: 'שני תאנים שאני עתיד להפריש - הרי הן תרומה. ועשר הבאות אחריהן - מעשר ראשון. ותשע הבאות אחריהן - מעשר שני'.

גמרן ספק לא גמרן - מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהן. כיצד קורא שם למעשרותיהן? אם היו של טבל, אומר: 'מעשרן בדרומן, ותרומת מעשר בדרום דרומן'. אם היו של מעשר טבל אומר: 'תרומת מעשר בדרום דרומן'.

טו. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של מעשר טבל טהור - מביא שני לגין, וממלא מזה כדי תרומת מעשר על שתיהן, ומזה כדי תרומת מעשר על שתיהן. הולך אצל הראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומה ומעשר על שתיהן'. והולך אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור, מזה עשוי כדי תרומת מעשר על שתיהן'. וקורא שם לראשון, וחוזר וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנות. הלגינין אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של מעשר טבל טהור - שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל - דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אינו צריך. שותה משניהם כאחת. וטובל בראשונה וצריך טבילה באחרונה.

טז. מי שהיו לו שתי חביות, אחת של מעשר טבל טמא, ואחת של חלין טהורין - מביא שני לגינין וממלא מזו כדי תרומת מעשר עליה, ומזה כדי תרומת מעשר עליה, הולך אצל הראשון ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום, ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. והולך אצל השני ואומר: 'אם זה מין טמא - אין בדברי כלום. ואם זה מין טהור - עשוי כדי תרומת מעשר עליה'. קורא שם לראשון, וחוזר וקורא שם לשני. נמצאו חביות מתקנות, והלגינין, אחד של מעשר טבל טמא, ואחד של חלין טהורים, שותה מזה וטובל, ושותה מזה וטובל; דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון

נוטל שני תאנים, שני עשורין, ועשורו של עשור. 'מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה' - קורא שם. נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שרצה. בזו מאה וזבו מאתים, אם מהגדולה הוא נוטל - אחד מעשרה, ואם מקטנה הוא נוטל - עשרים ושתים. בזו מאה וזבו אלה, אם מגדולה נוטל - אחד עשר. ואם מקטנה - נוטל את כלה ולא השלים, מכאן ואילך - לפי החשבון:

יג. היתה בידו כלכלה של פרות שאינה מתקנת, נוטל שני תשיע, האחד ותשיע האחד של תשיע, בין שהטבל מרבה על החלין, ובין שהחלין מרבין על הטבל, נוטל את כל החלין כדי תרומת מעשר שבטבל, בין שהמעשר טבל מרבה על החלין, בין החלין מרבין על המעשר טבל - נוטל את כל החלין, כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל. מאה טבל ותשעים טבל - נוטל מאה ואחד חסר עשור אחד. תשעים טבל ושמונים טבל - נוטל תשעים ואחד חסר שני עשורים. שמונים טבל ושבעים טבל - נוטל שמונים ואחד חסר שלשה עשורים. מכאן ואילך - לפי החשבון.⁷

יד. המפקיד לוג טבל, אוכל עליו תשעים ותשע. הוא אומר: 'לוג שבשולי חבית הרי הוא חלין, ושאר תרומה על הכל'. נוטל לאכול נוטל לשותה, אומר: 'לוג שבשולי חבית עשוי תרומת מעשר על יין שמן שבחבית ושאר מעשר סמוך לו, זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, מעשר שני בצפוננו או בדרומו מחלל על המעות'. כיצד? המפקיד עשרה לוג מעשר, אוכל עליו תשעים, אומר: 'לוג שמן שבשולי חבית - הרי הן חלין. ושאר תרומה על הכל'. נוטל לאכול ונטל לשותה, אומר: 'מעשר בדרומו - עשוי תרומת מעשר על יין שבחבית'. גמרן ודאי - נותנן לכהן. ספק

7 תשעים ואחד חסר עשור אחד. מאה טבל ושמונים טבל - נוטל שמונים ואחד.

7 בהנהות הגר"א מובאת כאן גירסא נוספת בשם 'כתב יד': מאה טבל ותשעים טבל - נוטל

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

אומר: שוֹתֵה מְשִׁינֵיהֶם כְּאֶחָד, וְטוֹבֵל בְּאֶחְרוֹנָה:

הַפֶּדֶר. שוֹר וְשׂוֹר הֵבֶר, חָמוֹר וְחָמוֹר הֵבֶר, חָזִיר וְחָזִיר הֵבֶר, אֵף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לְזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה:

מִסְכַּת כְּלָאִים פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. כָּל הַזּוּגוֹת שֶׁמָּנו חֻכְמִים מִין בְּמִינוֹ – אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזֶה, וְשָׂאֵר יִרְקוֹת הַשָּׂדֶה יִרְקוֹת הַגֶּנֶה, מִין בְּמִינוֹ – אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזֶה:

ו. חֲמֻשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּשׂוֹר הֵבֶר: אֶסוּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ". וְחֻלְבוֹ אֶסוּר. וְקָרַב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְחֻיֵב בַּמִּתְנֹת. וְנִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר לְזִבְחֵי שְׁלָמִים אֲבָל לֹא לְבֶשֶׂר תֹּאָהוּ. וְהָרִי הוּא כְּבִהְמָה לְכָל דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: זֶהוּ "תֹּאֵו" הָאֶמּוֹר בְּתוֹרָה. וּמִתָּר מְשׁוּם "אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ", וְחֻלְבוֹ מִתָּר, וּפְסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וּפְטוּר מִן הַמִּתְנֹת, וְנִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר לְבֶשֶׂר-תֹּאָהוּ, אֲבָל לֹא לְזִבְחֵי שְׁלָמִים. וְהָרִי הוּא כְּחִיהָ לְכָל דְּבַר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: תֹּאֵו – בְּרִיָּה לְעֶצְמוֹ. שׂוֹר הֵבֶר – בְּרִיָּה לְעֶצְמוֹ:

ב. הַשֶּׁבֶת וְהַגּוֹפְנִין, הַכְּסָבֵר וְהַכְּרַפֶּס, אֵף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לְזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה. הַקְּשׂוּאִין, וְהַדְּלוּעִין, וְהַאֲבִטִּיחִין וְהַמְּלַפְּפוֹנוֹת – אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזֶה, וְתוֹרְמִין וּמַעֲשְׂרִין מְזֶה עַל זֶה; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: כְּלָאִים זֶה בְּזֶה, וְאֵינָן תוֹרְמִין וּמַעֲשְׂרִין מְזֶה עַל זֶה. הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָה: הַשּׁוּם וְהַשּׁוּמְנִית, וְהַבְּצֵל וְהַבְּצֵלְצוּל, וְהַתּוֹרְמוֹס וְהַפּוֹסְלוֹס. אִמַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא הִיָּה רַבִּי עֲקִיבָה שׂוֹנֵה בְּזוּגוֹת אֵלוֹ, אֲלֹא הַתּוֹרְמוֹס וְהַפּוֹסְלוֹס – אֵינָן כְּלָאִים זֶה בְּזֶה:

ז. אֵין נוֹטְעִין שְׂרַבִּיט שֶׁל רֵמוֹן, וְלֹא עֲקָצִים שֶׁל רֵמוֹן בְּתוֹךְ סֵדֵן שֶׁל שְׁקֵמָה. וְאֵין נוֹתְנִין זְמוּרָה בֵּין שְׁתֵּי קוֹרוֹת כְּדִי שֶׁתִּרְבַּע בִּינֵיהֶן. וְאֵין נוֹתְנִין שְׁנֵי מִינֵין בְּשִׁפּוֹפֶרֶת אַחַת כְּדִי שֶׁיִּבְלְעוּ זֶה מִזֶּה. וְאֵין מְרַכִּיבִין זֵיתִים בְּרַכְּבֵי שֶׁל תְּמָרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֵילָן בְּאֵילָן. וְאֵין מְרַכִּיבִין קִשׁוֹת עַל גְּבֵי הָאֵיזִמָּא, וְלֹא תֵרֵד עַל גְּבֵי יִרְבוּז, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יֵרֵק בֵּירֵק:

ג. בְּתַחֲסוּם אֶרֶץ, הִיוּ מְרַכִּיבִין תּוֹפּוֹחַ עַל גְּבֵי חוֹרֵד. מִצָּאֵן תְּלָמִיד אֶחָד, אִמַּר לָהֶם: אֶסוּרִין אַתֶּם. הִלְכוּ וְקִצְצוּם, וּבִאוּ וְשָׂאֲלוּ בִּיבְנָה, אִמְרוּ: יָפֵה אִמַּר אוֹתוֹ תְּלָמִיד. כְּשׂוּקֵי שֶׁל צְפוּרֵי הִיוּ מְרַכִּיבִין קְרִיסְתָּמִין עַל גְּבֵי אֲגָסִים. מִצָּאֵן תְּלָמִיד אֶחָד, אִמַּר לָהֶן: אֶסוּרִין אַתֶּם. הִלְכוּ וְקִצְצוּם, וּבִאוּ וְשָׂאֲלוּ בִּיבְנָה, אִמְרוּ: מִי שֶׁפָּגַע בְּכֶם, אֵינוֹ אֲלֹא מִתְּלָמִידֵי שְׁמַאי:

ח. אֵין מְרַכִּיבִין כִּשׁוֹת עַל גְּבֵי הָאֵיזָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יֵרֵק בְּאֵילָן. רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר יֵרֵק בְּאֵילָן. אֵילָן בֵּירֵק – רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִתִּיר מְשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אֲגָרָא אִישׁ כֶּפֶר עֶכוֹ:

ד. רַבִּי נְחֻמִּיהָ אוֹמֵר: דְּלַעַת אֶרְמִית, וּמִצְרִית, וְיוֹנִית – כְּלָאִים עִם הַיּוֹנִית, וְכְלָאִים עִם הַרְמוּצָה. חֲמֻשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּדַלַּעַת יּוֹנִית: אֶסוּרָה לְסַכֵּךְ עַל גְּבֵי זְרָעִים. עֲקָצָה טַפַּח. אוֹסְרֵת כָּל שֶׁהִיא. וּמְבִיאָה אֵת הַשְּׂמָאָה וְחוֹצְצָת בַּפְּנֵי הַשְּׂמָאָה. וְהַנּוֹדֵד מִן הַדְּלוּעִין – אֵין אֶסוּר אֲלֹא בְּדַלַּעַת יּוֹנִית בְּלָבָד:

ט. הַנּוֹתֵן מִינָהּ שֶׁל תּוֹרְמוֹס בְּצַד מִינָהּ שֶׁל דְּלַעַת כְּדִי שֶׁתִּבְקַע הָאֶרֶץ מִפְּנֵיהָ – חֵיב. הַזּוֹרֵעַ דְּבַר הַמְּצַמִּיחַ עַל גְּבֵי בָצִים, וְעַל גְּבֵי חִילַת – חֵיב. עַל גְּבֵי סְלַע, וְעַל גְּבֵי אֲמַת הַמַּיִם – פְּטוּר:

ה. תִּרְנַגוּל טָנֵס, וְתִרְנַגוּל פְּסָאנִי, אֵף עַל פִּי שְׂדוּמִין זֶה לְזֶה – כְּלָאִים זֶה בְּזֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פֶּרְדָּה שֶׁתִּבְעָה זָכָר – אֵין מְרַבִּיעִין עָלֶיהָ, לֹא מִן הַסּוּס וְלֹא מִן הַחֲמוֹר, אֲלֹא מִן

י. הַזּוֹרֵעַ, וְהַמְּנַבֵּשׁ, וְהַחוֹפֵה – עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵף הַמְּקִיִּם – עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְזוֹרְעִין זֶרַע וְזֶרְעוּנֵי אֵילָן כְּאֶחָת. הַזּוֹרֵעַ חֲרָצִיִּים עִם הַחֲטִיִּים – הָרִי זֶה לּוֹקֵה אֵת הָאֶרְבָּעִים:

יא. כל סאה שיש בה רבע זרע ממין אחר – ימעט. במה דברים אמורים? בדברים הנופלים שלשה וארבע קבין בבית סאה. זרעוני הגנה – מצטרפין אחד מעשרים וארבעה; בנופל למינו. בין שנפל לתוך אחרים, בין שנפלו אחרים לתוכה:

יב. היתה שדה זרועה חטין, ונמלך לזרעה שעורין – לא זרע עד שיופך. לא לפיך – עד שתתלע. עד כמה היא מתלעת? עד שיששה שלשה ימים במקום הצנה, אבל לא במקום הגריד, ומקצת היום ככלו. אין מחיבין אותו להיות חורש דק, אלא חורש חריש גסה כתלמי הרביעה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ינב הסוס היתה נקריה. סוף עפרה של זו נוגע בעפרה של זו, אם צמחה והוריד לתוכה בהמה ולקטתו – הרי זה מתר:

יג. נטועה ונמלך לזרעה – גומם עד פחות מטפח, וזרע, ואחר כך משריש. גומם עד פחות מטפח, וכא ומצא עליו על גבי התבואה – מתר לשעבר, ואסור לעתיד לבא. עוקר איזה מהן שירצה, ומקים איזה מהן שירצה:

יד. שדה שעלו בו עשבים – אין מחיבין אותו להפך, אלא חורש ומחפה ומכסח, ונוטל את הגס מפני פועלין, ואין בזה משום מקים:

מסקת פלאים פרק שני

א. הרוצה לעשות שדה שורות של תבואה של מינין הרבה – עושה, מפני שנראית בשדה. שלשת תלמין מפלשין מראש שדה ועד סופו – רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומר: דין ארץ חמשים אמה. ורחב – מלא על השרוני דומה לעל של כרמים. תחלתו – כשעור הזה, אף על פי שאין סופו כשעור הזה:

ב. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים – היה מכניס חטה בתוך שדה שעורים, או שעורה בתוך שדה חטים – מתר, מפני שחטים נראות כסוף

שדה חטים, ושעורה נראית כסוף שדה שעורים. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אפלו חטה אחת נכנסת לתוך שדה שעורים, או שעורה אחת נכנסת לתוך שדה חטים – מתר, מפני שחטין נראות כסוף שדה לחטין, ושעורין נראות כסוף שדה לשעורין:

ג. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים – מתר לעשות ביניהם תלם, להיות זרע אחת חטה ואחת שעורה. היתה חטה אחת מבלעת בתוך שדה שעורין, או שעורה אחת מבלעת בתוך שדה חטין – אסור:

ד. היו לו שתי שדות, אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורין – אין מתר לעשות ביניהן תלם של מין אחד. ובפשתן – מתר, מפני שרועה לבדוק את שדהו. ובלבד שיהא תלם מפסיק מראש שדה ועד ראשו. רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי חנן איש יוני אומרים: דין ארץ חמשים אמה. רבי אומר: מתר אדם לעשות בתוך שדה שורה של חרדל. כמה הוא ארץ השורה? עשר אמות ומחצה:

ה. אין מקיפין חרדל חריע אלא לחיסית בלבד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לכל מקיפין חרדל חריע, חוץ מן התבואה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לערוגות קטנות של ירק מקיפין אותו חרדל חריע:

ו. הסומך לשרשי אילן שיבשו, שהן גבוהין מעשרה טפחים, ואילן שאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים – זרע תחתיו זרע, וסומך לו מין אחר מבחוץ. היו מושכות מן הגדר שלשה טפחים – לא יפחות משלשה תלמים מפלשין, כדי שיהו נראין כשורה. דרך היחיד ודרך הרבים, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים – עולה למדת בית רבע. אבל הגבוה עשרה טפחים – אין עולה למדת בית רבע:

ז. כמה היא מדת בית רבע? עשור אמות ומחצה על עשור אמות ומחצה מרבעת. רבי יוסי אומר: אפלו ארכה כשנים ברחבה:

ח. עבודת ירק בירק, אחר ששה טפחים – רואין אותה כאלו היא טבלא מרבעת. אפלו אם אין שם אלא קלח אחד – נותנין לה עבודתה ששה טפחים, בין מן האמצע ובין מן הצדדין. היו קלחין נוטין לו לארבע רוחותיה – מתר, מפני שנראית כסוף שדה:

ט. החרדל, והפולין, והשיפין, אף על פי שזרען לירק – אין זורעין אותן בערוגה. פולין הגמלונין ופול המצרי, בזמן שזרען לזרע – אין זורעין אותן בערוגה. לירק – זורעין אותן בערוגה. ושאר ירקות שדה וירקות גנה, אף על פי שזרען לזרע – זורעין אותן בערוגה:

י. מתר אדם לעשות בתוך שדהו תלמיות קטנות של טפח טפח, ולתן לתוכן שלשה שלשה מינין, אחד מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע. מתר אדם לעשות בתוך שדהו ערוגיות קטנות של ששה ששה טפחים, ולתן לתוכן חמשה חמשה מינין, ארבע על ארבע רוחות הערוגה, ואחד באמצע. ומתר אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה שהיא צמוקה טפח, ולתן לתוכה ארבעה מינין, והופכין לארבע רוחותיה. ומתר אדם לעשות בתוך שדהו תלם, להיות נוטע קשואין ודלועין אבטיחים ומלפפונות ופול המצרי, והופכין, אלו לצד זה, ואלו לצד זה. ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו ששה טפחים:

יא. הנוטע שתי שורות של קשואין, שתי שורות של דלועין, שתי שורות של אבטיחים, ושתי שורות של מלפפונות, ושתי שורות של פול המצרי, אפלו כל שדהו – מתר:

יב. וקוצב בכדי⁹ שניהם – רבי ישמעאל אומר: שנים עשור אמות. רבי עקיבה אומר: שמונה אמות. מעשה היה בכפר פגי, ועשה רבי נחמיה כדברי רבי ישמעאל:

יג. שורה של דלועין בירק, ארף – ששה טפחים, ורחב – מלואו. אחד שורה של קשואין¹⁰, ואחד שורה של ירק, אחד בתבואה, ארף – עשור אמות ומחצה על רחב ששה טפחים. ושורה של ירק בירק, ארף – ששה טפחים, ורחבו – מלואו. של דלועין בירק, ובין שורה לחברתה – שנים עשור אמה. שורה של תבואה בתבואה או בירק אחד מראש השדה ועד ראשו, ורחב שלשה תלמים של פתיח:

יד. אחת שורה של קשואין, ואחת שורה של דלועין, ואחת שורה של אבטיחים, ואחת שורה של מלפפונות, ואחת שורה של פול המצרי, אחד המקיים קלח אחד לזרע – בית רבע, או צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבע:

טו. נכרי שהרכיב הפרסין על גבי עבש, אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן – נוטל הימנו, וחוזר ונוטע במקום אחר. הרכיב תרד על גבי ירבה, אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן – נוטל הימנו זרע וזורע במקום אחר:

טז. ישראל שקיים כלאים בתוך שדהו – אין אהיו הכהנים נכנסין לתוכה, אלא רואין אותו כציון בית הקברות. אין עושין עם הנכרים בכלאים, אבל עוקרין עמו כלאים, מפני שממעט את התפלה:

יז. אין עושין עם הנכרי בכלאים. אחד כלאי הפך ואחד כלאי זרעים. ובצירות המבלעות, כגון: בית ענה, אימא וחברותיה

⁹ יש גורסים: הקוצר בדברי שניהם. פרוש:

הקצור של דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא.

¹⁰ בפרוש ר"ש על המשניות גרס: של דלועין.

תוספתא

השלים

– עושים עם הנכרי בכלאים. כשם שהכלאים בארץ – כך הכלאים בחוצה לארץ:

מסכת כלאים פרק שלישי

א. איזו היא קרחת הכרם? כרם שחרב אמצעו, ונשתירו ארבע וחקמש שורות גפנים, בין מארבעה רוחות, ובין משלשה רוחות, ובין משתי רוחות, זו כנגד זו:

ב. איזו מחול הכרם? בין שני כרמים; דברי רבי יהודה. וחקמים אומרים: אם אין שם אלא שתיים עשרה אמה – לא יביא זרע לשם. היו שם שתיים עשרה אמה – נותנין לו עבודתו, וזרע את המותר:

ג. יש במחיצת הכרם להקל ולהחמיר. כיצד? מחיצה סמוכה לגפנים – זרע חוצה לה, עד שמגיע לעקר מחיצה, שאלו אין שם – נותנים לכרם ארבע אמות וזרע את המותר. היתה משוכה אחת עשרה אמה – לא יביא זרע לשם, שאלו אין שם מחיצה – נותן לכרם ארבע אמות וזרע את המותר:

ד. מחיצת הכרם שנופרצה, אומרים לו: 'גדור'. גדרה ונפרצה, אומרים לו: 'גדור'. אם נתיאש הימנה – הרי זה קדש וחיב באחריותה. כמה תהא מטעתה? שלש כנגד שלש. נטלה אחת מן הקיצונה – הרי זה כרם. כמה היא ביניהן? שתיים כנגד שתיים, מארבע אמות ועד שמונה. והזנב – מארבע אמות ועד שמונה. היו שתיים כנגד שתיים, מארבע אמות ועד שמונה, והזנב פחות מארבע אמות, או יתר על שמונה, או שתיים כנגד שתיים פחות מארבע אמות עד שמונה, או יתר על שמונה, והזנב מארבע אמות עד שמונה – הרי זה אינו כרם, עד שיהיו שתיים כנגד שתיים מארבע אמות עד שמונה, ומזנב, מארבע אמות ועד שמונה:

ה. כורת מכון ונוף אין מכון – הרי זה כרם. נוף מכון וכורת אין מכון – הרי זה אינו כרם. היו דקות ולא היו מכונות, העכו ונעשו מכונות – הרי זה כרם. כיצד יודע אם היו מכונות אם לאו? מותח את החוט לעקר

גפנים, אם היו כלן נוגעות בחוט – הרי זה כרם. אחת נכנסת ואחת יוצאת – הרי זה אינו כרם:

ו. רבי שמעון אומר: חריץ שנטוע כהלכתו, או שהיה מקף כשוכף הזה עגול – הרי זה אינו חריץ. כרם שנטוע ערבוכיאי, אם יש בו לכוון שתיים כנגד שלש – הרי זה כרם, ואם לאו – אינו כרם. זה היה מעשה, ובאו ושאלו את רבן גמליאל, אמר להם: צאו ושאלו את יוסי בן גילאי, שהוא בר ובקי בהלכות הכרם. יצאו ושאלוהו, אמר להן: אם יש בו לכוון שתיים כנגד שלש – הרי זה כרם, ואם לאו – אינו כרם. רבי שמעון אומר: כרם שנטוע על פחות מארבע אמות, או יותר על שמונה אמות – הרי זה אינו כרם:

ז. כרם שנטוע שאינו כהלכתו, ושורה אחת נכנסת ואחת יוצאת ממנו, כשהוא מודד – נותן לכרם ארבע אמות, ולשורה ששה טפחים. היה נטוע כהלכתו, וגפנים החיצונים כנגד בינתים, כשהוא מודד מבפנים, נותן לכרם מבפנים – ארבע אמות, ולגפנים – ששה טפחים:

ח. גפן שנטועה במדרגה – נותנין לה עבודתה. הזרעים והירקות שנטועין במדרגה – נותנין להן עבודתן. היו שתי שדות זו למעלה מזו, התחתונה נטועה כרם, והעליונה אין נטועה כרם – זרע את העליונה עד שמגיע לאויר עשרה של תחתונה. העליונה נטועה כרם, והתחתונה אין נטועה כרם – זרע את התחתונה ואת המדרגה עד שמגיע לעקר גפנים:

ט. גפן שנטוע בנקע עמוק עשרה ורחב ארבעה – נותנין לה עבודתה למטה. פחות מכן – נותנין לה עבודתה למעלה:

י. חריץ שעובר בכרם עמוק עשרה ורחב ארבעה, רבי אלעזר אומר: זורעין בתוכה שלשה זרעונין אחד מכאן ואחד מכאן, ואחד באמצע. רבי אליעזר בן יעקב אומר: נראין דברי רבי אלעזר בחריץ מברץ:

בזרעים - לא תהא כלאים בכרם. אלו ואלו מודים: שחייב בערלה:

מסכת כלאים פרק רביעי

א. רבן גמליאל ובית דינו התקינו: שיהו מרחיקין ארבע אמות מעקר גפנים ולשדה. העושה מחיצה לכרם גבוהה עשרה ורחבה ארבעה - בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן גבוה עשרה ורחבה ארבעה - בטל ששה טפחים שבגפן. העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואינה רחבה ארבעה - לא בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה - לא בטל ששה טפחים שבגפן:

ב. בכל עושין מחיצה, באבנים ובמחצלות, בקשים ובקנים ובקולחות, אפלו שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו שלשה טפחים, כדי שיכנס הגדי. רבי אליעזר אומר: רעפים שהעביר על גבי חריץ - הרי הרעפים כמחיצה, ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו. רבי יהודה אומר: קנים שהעבירו על גבי חריץ - הרי הקנים כמחיצה צריך שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי. רבי יוסי אומר: אם היו קנים מדוקרנין ועשה להם פאה מלמעלה - מתר:

ג. נמצאת אומר, שלש מדות במחצה. כל שפחות משלשה - צריך שלא יהא בינו לחברו שלשה טפחים כדי שלא יכנס הגדי. וכל שהן שלשה, משלשה עד ארבעה - צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו, כדי שלא יהו פרוצות כבנין. היו יתרות על בנין, אף כנגד הבנין - אסור. כל שהן ארבעה, מארבעה ולמעלה - צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו, כדי שלא יהא פרוץ כעומד. אם הפרוץ מרבה על העומד, כנגד העומד - מתר, כנגד הפרוץ - אסור. אם היה עומד מרבה על הפרוץ, אף כנגד הפרוץ - מתר. ובלבד שלא תהא פרצה יתרה על עשר אמות. אם היו קנים מדוקרנין ועשה להם

יא. הנוטע ירק בכרם, או המקים - הרי זה מקדש ארבעים וחמשה גפנים. אימתי? בזמן שנטועות על ארבע ארבע, או על חמש חמש. היו נטועות על שש שש, או על שבע שבע - הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח, עגלות לא מרבעות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תוקע יתד בארץ ומודד שש עשרה אמה לכל רוח, עגלות לא מרבעות, מפני שנואית כגון טבלא. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אלעזר בר שמעון: הזורע, וסערתו הרוח לאחירו - מתר, מפני שהוא אנס. סערתו הרוח לפניו - אסור:

יב. בעל הבית שקנים ירקות שדה בכרם - אסור לו ואסור לכל אדם. אחר מכל מקום שקנים ירקות שדה בכרם - אסור לו ומתר לכל אדם:

יג. הלשישות, והלביצין, והברמיר, והבולפסין, והפרכוס, והקינרה, והחמיתה, והתלמית, והסיאה, והאזוב, והקורנית, והקשוואין, והדלועין, והאבטיחין, והמלפפונות, ופול המצרי - מיני זרעים, הרי הן כלאי הכרם. האירוס, והקיסוס, ושושנת המלך - מיני זרעים, ואינן כלאים בכרם. רבי דוסתאי בן יהודה אומר: מיני דשאים, והן כלאים. החשיפה, והאוסין, והגמי, וכל הגדלין באפר - מיני דשאים, והן כלאים בכרם. הקנים, והחבין, והורד, והאטדין - מין אילן, ואינן כלאים בכרם. זה הכלל: כל המוציא עלין מעקרו - הרי זה ירק. וכל שאין מוציא עלין מעקרו - הרי זה אילן:

יד. החצב, רבי ישמעאל אומר: כלאים. וחכמים אומרים: אין כלאים. כשות, רבי טרפון אומר: אין כלאים. וחכמים אומרים: כלאים. צלף, בית שמאי אומרים: כלאים בכרם ואינן כלאים בזרעים. ובית הלל אומרים: אינן כלאים, לא בכרם ולא בזרעים. אמר רבי טרפון: אם כלאים בכרם - תהא כלאים בזרעים, ואם אין כלאים

פאה מלמעלה, אפלו יתרה על עשר אמות - מתר :

ד. כל מחיצה שעשויה שתי ואין עשויה ערב, ערב ואין עשויה שתי - הרי זו מחיצה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אין מחיצה אלא עד שתהא עשויה שתי וערב. מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל בכפר עזיז, הראהו גפן שמדלה על מקצת תאנה, אמר לו: מה אני להביא זרע תחת המותר? אמר לו: מתר, שאין אדם מבטל תאנתו מפני גפנו. העלהו משם לבית המגנים¹⁰, והראהו גפן שמדלה על מקצת קורה ובו סדן של שקמה ובו קורות הרבה, אמר לו: תחת קורה זו - אסור, והשאר - מתר, שאני רואה שכל קורה וקורה באילן - אילן בפני עצמו. רבי ישמעאל בן אלעזר אומר: אם היה מפסיק בין קורה לחברתה - כאלו אילן אחד :

ה. אלו הן פסקי ערים: ערים שחרב אמצעו, ונשתירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן, אם אין שם שמונה אמות - לא יביא זרע לשם. אם היו שם שמונה אמות ועוד - נותנין לו עבודתו וזרע את המותר. כמה הוא 'ועוד'? אחד משה טפחים באמה :

ו. העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה - לא בטל את ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן, גבוה עשרה ואינה רחבה ארבעה - לא בטל ששה טפחים שבגפן :

ז. זמורה של גפן שהיתה מדלה על גבי תבואה, אפלו היא מאה אמה - כל הגפן אסורה, היא ופרותיה. תבואה שנטעה תחת הגפן - מחזיר ואינו מקדש. הגפנים והירקות שנוטין לתוך הגפן, אבא שאול אומר, רבי עקיבא אומר: יחזיר. וכן עזאי אומר: יספר :

ח. היו שרשין יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם - הכל מודים שיעקר. שרשי פאה יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם, אפלו למטה משלשה טפחים - מתר :

ט. המבריק את הגפן בארץ, ואין על גביו עפר, אלא כל שהוא - מתר לזרע מכאן ומכאן, ואסור לזרע על גביו. היה על גביו עפר שלשה טפחים - מתר לזרע על גביו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, בית שמאי אומרים: עשרה טפחים, ובית הלל אומרים: ששה טפחים. הברכה שבסלע, אף על פי שאין עפר על גביו אלא שתי אצבעות - מתר לזרע על גבה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: שלש אצבעות :

י. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תבואה שהשרישה - הרי זו אסורה ומקדשת ומתקדשת. גפנים שהשרישו - הרי אלו אסורין ומקדשין, אבל אין מתקדשין עד שיעשו כפול הלכן. מקצתם עשו כפול הלכן, ומקצתן לא עשו, את שעשו כפול הלכן - אסורין, ואת שלא עשו כפול הלכן - מתרין :

יא. המעביר עציץ נקוב בכרם, אם הוסיף מאתים - אסור, אבל אין מתקדש עד שייחננו תחת הגפן. רבי שמעון אומר: אין בין עציץ נקוב לשאינו נקוב, אלא הכשר זרעים בלבד :

¹⁰ במשניות (ב"מ א, ד): 'המגנייה'.

זאלן שממזגים!

פאלגענד זענען די ראשונים לדבר מצות וועלעך האבן זיך שוין משהתקף נעווען בעין יפה, און זיך איינגעזעהנדיגט זכזגים אהדים לקראת המגביית יקבל ומסרה,

זכות מהזדדה

- מדה"י **אלי ציג** הי"ד ושורתפיך וויליאמסבורג וויליאמסבורג קירישע
- מדה"י **יענקו פיש** הי"ד באראטאק
- הרביצה בעילום שמו וויליאמסבורג
- מדה"י **מנהם זאב שטערן** הי"ד סטעט אילענד
- מדה"י **שמועז ראטה** הי"ד וויליאמסבורג
- מדה"י **שמואליק כלערי** הי"ד באראטאק
- מדה"י **שלמה יאקאבאוויטש** הי"ד סידניסטיל

כליז צו זיין זכותה פארבלבן!

זכות יום טוב

- זכות ראש השנה מדה"י **משה גאטליב** הי"ד קייט יאל
- זכות זכות מדה"י **יצחק אייזער** הי"ד וויליאמסבורג
- זכות חנוכה מדה"י **שמעון עזרז גרינפעלד** הי"ד וויליאמסבורג
- זכות שבועות זכות פשוט מדה"י **ארוך פיש** הי"ד באראטאק
- זכות הוראה יש"בה שלישי"א קייט נחליב
- זכות פשוט מדה"י **ארוך פיש** הי"ד באראטאק

כליז צו זיין זכותה פארבלבן!

זכות פרשה

- זכות פרשת בהרשית מדה"י **נתנאל פארקאש** הי"ד קייט יאל
- זכות פרשת וחי שנה מדה"י **יענקל אייזליס** הי"ד וויליאמסבורג
- זכות פרשת וישלח מדה"י **אלימלך שארף** הי"ד באראטאק
- זכות פרשת מטות מדה"י **יצחק משה רייך** הי"ד באראטאק
- זכות פרשת יתרו - קבלת התורה מדה"י **יצחק משה רייך** הי"ד באראטאק

זכות שבועות וזכות יום טוב \$5,000

זכות מהזדדה

		י"ז בתמוז	
27	ראשון Sunday	יז 17	Fast of 17th of Tamuz עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: יומא עד • ירושלמי: סוטה ל • תוספתא: דמאי ז נ"ך: זכריה ח-ז • רמב"ם: ערכים וחרמים ז
28	שני Monday	יח 18	עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: יומא עד • ירושלמי: סוטה לא • תוספתא: דמאי ז נ"ך: זכריה ח-ט • רמב"ם: ערכים וחרמים ז
29	שלישי Tuesday	יט 19	עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: יומא עד • ירושלמי: סוטה לב • תוספתא: דמאי ח נ"ך: זכריה יא-יג • רמב"ם: ערכים וחרמים ח
30	רביעי Wednesday	כ 20	עלות השחר _____ 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 8:31 בבלי: יומא פ • ירושלמי: סוטה לג • תוספתא: כלאים א נ"ך: זכריה יב-יג • רמב"ם: כלאים א
1	חמישי Thursday	כא 21	עלות השחר _____ 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 8:30 בבלי: יומא פא • ירושלמי: סוטה לד • תוספתא: כלאים ב נ"ך: זכריה יד - מלאכי א • רמב"ם: כלאים ב
2	ששי Friday	כב 22	עלות השחר _____ 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 8:30 בבלי: יומא פב • ירושלמי: סוטה לה • תוספתא: כלאים ג נ"ך: זכריה יז-יג • רמב"ם: כלאים ג
3	שב"ק Shabbos	כג 23	פינחס, מבה"ח, פרק א עלות השחר _____ 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 8:30 בבלי: יומא פג • ירושלמי: סוטה לו • תוספתא: כלאים ד נ"ך: משלי א-ב • רמב"ם: כלאים ד

Candle Lighting 8:13 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 9:43 זמן מוצש"ק

מברכים חודש אב המולד: פרייטאג ביינאכט 59 מינוט און 9 חלקים נאך 9

מען דארף מקיל זיין און גרינגער מאכן פאר זינדיגע מענטשן צו קענען תשובה טון.
 (ספר המדות אות תשובה סימן י"ט)